Gemeente
ROZENDAAL

Programmabegroting 2022 en Meerjarenbegroting 2023-2025

Voorwoord

De Programmabegroting 2022 kent dezelfde uitgangspunten als de Kadernota. Deze uitgangspunten zijn samen te vatten in de woorden 'behoedzaam koers houden'. *Koers houden*, omdat we blijven zorgen voor een sluitend meerjarenperspectief, we gestaag doorwerken aan de uitvoering van de laatste onderdelen van het coalitieakkoord en van genomen raadsbesluiten, en aan het op orde brengen van de organisatie. *Behoedzaam*, omdat we in het licht van de komende gemeenteraadsverkiezingen kiezen voor een vrijwel beleidsneutrale programmabegroting en we een aantal opgaven hebben (Energietransitie, Transitievisie Warmte, Omgevingswet, sociaal domein, bedrijfsvoering) die op termijn structureel dekking vragen.

Sinds de vaststelling van de Kadernota heeft de wereld niet stil gestaan. We hebben een aantal onontkoombare nieuwe ontwikkelingen verwerkt in de programmabegroting. De belangrijkste hiervan zijn de uitkomsten van de Septembercirculaire van het Rijk, hogere uitvoeringskosten ICT en een verschuiving in de kosten op het sociaal domein. Per saldo resulteert dit in een positief meerjarig begrotingssaldo.

	2022	2023	2024	2025
Meerjarig begrotingssaldo	51.570	18.991	30.155	88.079

Winstwaarschuwing
Hoewel deze saldi ruimte lijken te bieden voor nieuw beleid, geven we als college nadrukkelijk een winstwaarschuwing. In deze begroting hebben we alleen uitgaven opgenomen die we in al de kadernota hebben aangekondigd, waarover de raad sindsdien heeft besloten, óf die we nu op ons af zien komen en waarvan we de consequenties op inhoud en financiën vrij exact kunnen duiden. We verwachten vanaf 2022 echter structurele meerkosten die van deze positieve saldi negatieve kunnen maken. We denken bij deze kosten aan de organisatie van het sociaal domein, de Digitale Agenda en de gevolgen van de klimaatadaptatie voor met name het onderhoud aan de openbare ruimte. Het past bij het budgetrecht van de raad om hierin straks een integrale afweging te maken. Wat ons betreft ligt dit het meest voor de hand na de coalitievorming bij de komende verkiezingen in de kadernota en/of in de begroting.

Behoedzame en koersvaste aanpak
Het voorgaande heeft ons gebracht tot een behoedzame en koersvaste aanpak voor deze begroting. Dit betekent dat in deze begroting alleen uitgaven staan die we als onvermijdelijk zien en waarvan we een concreet effect voorzien. Daarnaast houden we koers dor te werken aan de randvoorwaarden voor het overdragen van een gezonde (financiële) organisatie aan volgende colleges. De belangrijkste ontwikkelingen voor 2022 in het fysieke en sociale domein en in de bedrijfsvoering lichten we hieronder toe.

Fysiek domein
Samen met onze inwoners zetten we in 2022 op Rozendaalse schaal stappen naar een toekomst met duurzame energie. We werken verder aan de Uitvoeringsagenda Energietransitie en gaan aan de slag met de Transitievisie Warmte. Daarnaast gaan we inventariseren welke maatregelen nodig zijn om ons dorp voor te bereiden op de klimaatadaptatie. Dit geldt bijvoorbeeld een aanpak om onze bomen meer klimaatbestendig te laten zijn. Verder brengen we in kaart hoe we tot een meerjarenaanpak voor het wegenonderhoud komen. Hierbij doen we voorstellen voor de opgetreden meerkosten voor beklinkering. De invoering van de Omgevingswet is een ander onderwerp dat in 2022 aandacht vraagt.

Sociaal Domein
In het sociaal domein blijft verandering de constante. We verwachten de eerste resultaten te zien van het investeren in de sociale basis, waarmee we in navolging van de gemeente Rheden de zelfredzaamheid van inwoners willen stimuleren. Hierdoor vindt er een verschuiving plaats van maatwerk naar algemene voorzieningen. Een andere belangrijke ontwikkeling is dat we samen met Rheden de samenwerkingsafspraken over de dienstverlening in het sociaal domein in 2022 herzien. Dit moet een meer passende bekostigingsstructuur en verbeterde samenwerkingsrelatie opleveren tussen Rheden en Rozendaal. Tot slot werken we in 2022 aan een

toekomstbestendige Rozendaalse organisatie van het sociaal domein. We verwachten eind 2021 hierover een advies.

Bedrijfsvoering
Ook in 2022 blijven we werken aan het orde brengen én houden van de bedrijfsvoering. Naast de continue aandacht voor meer grip, professioneel opdrachtgeverschap, planmatig werken en goed werkgeverschap, willen we de organisatie van de informatiefunctie/ICT en van het sociaal domein in Rozendaal vormgeven. Juist deze gebieden vragen een impuls van het opdrachtgeverschap en deze competenties moeten terugkomen in de wijze waarop wij het informatie- en het sociaal domein inrichten. Deze twee onderdelen vormen bouwstenen voor een toekomstbestendige, gezonde organisatie die meerwaarde levert voor bestuur en bestuurden.

Laatste begroting van de huidige coalitie
Deze begroting is de laatste van de huidige bestuursperiode. Met voldoening kijkt het college van B&W terug op de resultaten die wij samen met u als raad geboekt hebben. Én we kijken ernaar uit om door te werken aan de afronding van het coalitieakkoord. Met deze begroting denken wij een goede basis te hebben gelegd voor een nieuwe, stabiele bestuursperiode.

12 oktober 2021

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,

de secretaris,	de burgemeester,
B. Boelens	drs. E. Weststeijn

Inhoudsopgave

OPBOUW EN LEESWIJZER **5**

PROGRAMMA'S **7**

PROGRAMMA 0: BESTUUR EN ONDERSTEUNING 8
PROGRAMMA 1: VEILIGHEID 16
PROGRAMMA 2: VERKEER EN VERVOER 19
PROGRAMMA 3: ECONOMIE 21
PROGRAMMA 4: ONDERWIJS 23
PROGRAMMA 5: OPENBAAR GROEN, SPORT, CULTUUR EN RECREATIE 28
PROGRAMMA 6: SOCIAAL DOMEIN 32
PROGRAMMA 7: VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU 41
PROGRAMMA 8: VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN STEDELIJKE VERNIEUWING 45

FINANCIEEL MEERJARIG PERSPECTIEF **52**

RECAPITULATIESTAAT EN OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN 53
ONTWIKKELING FINANCIEEL MEERJARIG PERSPECTIEF ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

PARAGRAFEN **55**

INLEIDING 55
PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN 56
PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 59
Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen 64
PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 67
PARAGRAAF 4 FINANCIERING 69
PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING 71
PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN 78
PARAGRAAF 7 GRONDBELEID 84
PARAGRAAF 8 INFORMATIEVEILIGHEID 85

FINANCIËLE OVERZICHTEN **88**

GEPROGNOSTICEERDE BALANS 89
INVESTERINGSSTAAT 90
STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES 90
EMU-SALDO 91
INCIDENTELE BATEN EN LASTEN 91

Opbouw en leeswijzer

In vervolg op de Kadernota geven wij met deze begroting de verbetering van de P&C-cyclus verder vorm. In deze begroting staan wij – meer specifiek dan voorheen - stil bij de sturende vragen:
- wat we willen bereiken;
- wat gaan we daarvoor doen;
- wat mag het kosten.

Hierbij willen wij als college zo scherp mogelijk beschrijven wat de opdracht van de raad is voor 2022. Zo gaan we meer expliciet in op de aandachtspunten voor het komende jaar door deze af te zetten tegen de reguliere aanpak. Hiermee willen wij de raad in staat stellen om de kaders helder vorm te geven, prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook om effectiever de controlerende taak uit te oefenen. Wij laten deze begroting uitwerken in ambtelijke werkprogramma's. Hiermee willen wij komen tot een maar planmatige en projectmatige aanpak van activiteiten.

Met deze aanpak zetten wij een vervolgstap gezet in een ontwikkelproces van de P&C-cyclus die jaren in geleden in gang is gezet. Dat omvat ook de ambitie om de andere P&C-documenten (waaronder de tussenrapportages) een sterker evaluatief karakter te geven. De nieuwe opzet is een ontwikkelproces, waarin het college de raad uitdrukkelijk uitnodigt om mee te denken over de wijze waarop de P&C-cyclus nog beter kan bijdragen aan een scherp geformuleerde maatschappelijke resultaten.

Het college is van oordeel dat deze begroting een goede basis biedt om ook de toekomstige jaarstukken, en zo nodig de tussentijdse rapportages verder te ontwikkelen. Ook zijn de laatste aanbeveling van de commissie BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) toegepast.

De begroting bestaat grofweg uit 4 delen:
- de programma's;
- het financieel meerjarig perspectief;
- de paragrafen;
- de financiële overzichten.

Programma's
In de acht programma´s wordt een uiteenzetting gegeven over het te voeren beleid en zijn ook de baten en lasten per taakveld inzichtelijk gemaakt. We volgen in onze programma-indeling en taakvelden de indeling uit het BBV. Deze uniforme indeling helpt om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen. Onderdeel van die indeling is de voorgeschreven uitwerking van de volgende vragen:

1. *Wat willen we bereiken?*

Bij de eerste W-vraag: 'wat willen we bereiken' zijn op hoofdlijn de te behalen doelen opgenomen.

2. *Wat gaan we daarvoor doen?*

Hier wordt geconcretiseerd welke acties er in 2022 (of verder) nodig zijn om te bereiken wat onder vraag 1 als doel geformuleerd is.

3. *Wat mag het kosten?*

De financiële implicaties worden in beeld gebracht, daar waar mogelijk (ook in tabelvorm) afgezet tegen de uitgangspunten in de Kadernota.

Tot slot wordt per Programma geconsolideerd inzicht gegeven in:
- de baten en lasten van de meeste recente jaarrekening;
- de baten en lasten van het huidige jaar (stand turap 2 van 2020);
- de baten en lasten van het aankomende begrotingsjaar;
- de baten en lasten van de drie jaren daaropvolgend.

Ook wordt inzicht geboden in de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves die betrekking hebben op het programma, en geven we een toelichting op relevante afwijkingen ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting.

Beleidsindicatoren
Onder de programmainformatie worden de voorgeschreven wettelijke beleidsindicatoren per programma uitgewerkt en zo nodig toegelicht (vanaf pagina 50). Deze wettelijke indicatoren hebben nauwelijks raakvlak met de opgaven die we in de programma's beschrijven. Voor de leesbaarheid worden de beleidsindicatoren daarom niet weergegeven bij de programma-informatie maar in een losse Bijlage wettelijke beleidsindicatoren. Om de cijfers iets meer in perspectief te plaatsen is ook het gemiddelde van gemeenten < 25.000 inwoners opgenomen.

Verbonden partijen
Binnen elk programma wordt in de lopende tekst benoemd welke verbonden partijen een bijdrage aan het programma leveren. Deze Verbonden partijen worden in lijn met de voorschriften uit het BBV geconsolideerd behandeld in de Paragraaf Verbonden partijen.

Financieel Meerjarig Perspectief
In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van alle lasten en baten op de programma's. Daarnaast wordt inzicht geboden in de financiële ontwikkeling van het meerjarig perspectief, eventuele investeringen en de manier waarop daar invulling aan kan worden gegeven.

Paragrafen
In de paragrafen worden vanuit een dwarsverband op de programma's diverse onderwerpen behandeld doe de bedrijfsvoering in brede zin betreffen. Het gaat in de paragrafen niet om de 'wat', maar om de 'hoe-vraag'. Er zijn zeven voorgeschreven paragrafen:

- hoe gaan we om met belastingen (lokale heffingen) (paragraaf1)?
- hoe worden risico's beheerst en welk effect heeft dat op het weerstandsvermogen (paragraaf 2)?
- hoe onderhouden we onze bezittingen en openbare ruimte (paragraaf 3)?
- hoe lopen de geldstromen en onze vermogenspositie (paragraaf 4)?
- hoe is de bedrijfsvoering geregeld (paragraaf 5)?
- met wie vormen wij verbonden partijen en hoe zijn de afspraken geregeld (paragraaf 6)?
- hoe is ons grondbeleid (paragraaf 7)?

We hebben een achtste, niet verplichte, maar wel gewenste, paragraaf hieraan toegevoegd over informatieveiligheid en privacy:

- hoe waarborgen wij de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van onze (digitale en fysieke) informatie en hoe gaan wij om met persoonsgegevens (paragraaf 8)?

Financiële overzichten
Tot slot zijn er een aantal overzichten opgenomen die door het BBV worden voorgeschreven en die vooral voor de provinciaal toezichthouder relevante informatie bevatten.

Programma’s

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

0.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Binnen dit programma geven we vorm en inhoud aan de ondersteuning van het gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W). Deze ondersteuning door de organisatie is de voorwaarde om de in andere programma's beschreven maatschappelijke resultaten te boeken. We beogen het gemeentebestuur in staat te stellen op efficiënte, transparante en democratische wijze besluiten te nemen en de gemeenteraad om invulling te kunnen geven aan zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol. Op basis van afspraken met de raad werken we volgens het concept van een 'beheergemeente 2.0'. Daaronder verstaan we dat we op een kostenbewuste, wendbare en moderne wijze voldoen aan de wettelijke verplichtingen, waarbij we in afstemming van de raad een 'plus' kunnen aanbrengen (de 2.0). De primaire ambitie is om onze wettelijke taken goed uit te voeren.

Dit programma vertoont enige overlap met de (verplichte) paragraaf Bedrijfsvoering en overige paragrafen zoals Informatieveiligheid en Privacy. Waar dit programma zich meer op de kaders voor de beleidsmatige inzet richt (wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten) voorziet de paragraaf Bedrijfsvoering in achtergronden en cijfers die ingaan op de aanpak om meer grip te krijgen op risico's van financiële en juridische aard.

Wat gaan we daarvoor doen?
In de reguliere taakuitvoering komen elk jaar onderdelen terug die continue aandacht vragen:

- **Bestuur & democratie**: het gaat hier om de 'standaard' processen en procedures, die waarborgen dat onze bestuursorganen raad, college van B&W en de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan op efficiënte, transparante en democratische wijze functioneren. De aanschaf van een systeem om structureel de raads- en commissievergaderingen live uit te kunnen zenden in 2021, draagt hieraan bij.
- **Organisatie**: de staande ambtelijke organisatie voert, al dan niet door aansturing in het netwerk, de wettelijke taken uit. In veel gevallen is daarvoor samenwerking met Rheden en in de regio noodzakelijk. De uitvoering van onder meer de belastingtaken, de sociaal domeintaken, een deel van de basisregistraties of financiële administratie zijn uitbesteed. Voor een sterke en wendbare organisatie is verandering en nieuwe ontwikkeling een constante.
- **Constructieve partner in de regio**: we werken samen in de regio, omdat we als kleine gemeente als geen ander de meerwaarde ervaren van het bundelen van krachten. Of dit nu gaat om de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMRAN), MGR Sociaal Domein Midden-Gelderland, of in de samenwerking met Rheden: wij stellen ons op als een soms kritische, maar bovenal constructieve partner. Hoewel wij ambtelijk niet of nauwelijks capaciteit kunnen inzetten op regionale opgaven, leveren wij met onze bestuurders een volwaardige bijdrage. Bij de uitvoering van onze taken overwegen we voortdurend wat de beste manier is om deze te organiseren. Vooralsnog kiezen we hierbij niet voor één exclusieve samenwerkingspartner maar voor die partner(s) waar de taak het beste past.
- **Open bestuursstijl**: we werken actief aan goede lokale verbindingen tussen burger en bestuur (burgerparticipatie), zowel op het niveau van individuele projecten, als in het algemeen (in 2020 en 2021 bijvoorbeeld via 'Buurt aan Tafel' en 'Samen Oplopen'). Daarnaast werken we aan een vlotte, transparante (digitale) ontsluiting van gemeentelijke informatie. Door te investeren in trainingen 'helder schrijven' verbeteren we ook de communicatie met de inwoners.
- **Adequate dienstverlening**: we spannen ons in voor (publieks)dienstverlening aan de inwoners van Rozendaal en overige klanten, die aansluit bij de verwachtingen die onze klanten daarover hebben. Een belangrijk onderdeel van de dienstverlening die we aan inwoners en overige klanten bieden is de dienstverlening aan de balie van ons gemeentehuis. Tot deze reguliere werkzaamheden behoren het verstrekken van identiteitsdocumenten, rijbewijzen, het organiseren van verkiezingen en de uitvoering van wettelijke verplichtingen voor registratie van persoonsgegevens. Het gaat daarbij om de uitvoering van regelingen zoals het Besluit Burgerlijke stand en de wet Basisregistratie Personen (BRP). Daarbij is inherent aan de werkzaamheden veel aandacht voor aspecten van informatieveiligheid en privacy.

- **Informatievoorziening en digitalisering (overhead)**: wij streven naar een stabiele ICT-omgeving waarbij wij door gerichte maatregelen de risico's rondom de informatieveiligheid en de privacybescherming weten te minimaliseren. Daarnaast willen wij met onze digitale dienstverlening blijven inspelen op de eisen die onze omgeving aan de gemeente stelt. Zie ook de paragraaf Informatieveiligheid en privacy.
- **Uitvoering Wet Vennootschapsbelasting (Vpb)**: op grond van de Wet Vpb laten we de aangifte vennootschapsbelasting door een gespecialiseerd bureau doen. De verwachting is dat we binnen de € 150.000 blijven. Na afronding van project De Del kan bepaald worden wat de totale verplichting is. Resterende ontwikkeling waar we belasting over dienen af te dragen betreft de opbrengsten van de afvalverwerking (niet-zijnde reinigingsrechten). Het gaat daarbij naar verwachting om zeer marginale kosten.
- **Post onvoorzien:** Deze post handhaven we op het niveau van voorgaande jaar.

Wat mag het kosten?
We voorzien dat de hier beschreven staande aanpak past binnen de staande organisatie en dat zodoende geen aanvullende middelen noodzakelijk zijn. Over de kostenontwikkeling die het gevolg zijn van samenwerkingen in de regio, of met andere gemeenten wordt in de inhoudelijke programma's 1 tot en met 8 vermelding gemaakt, als er relevante ontwikkelingen zijn. Voor het overige wordt in de paragraaf verbonden partijen toegelicht wat de vooruitzichten zijn over 2022 in begrotingstechnische zin. Voor een nadere toelichting en een compleet overzicht van verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

0.2 Nieuwe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen in 2022 in het bijzonder aandacht:

Bestuur & democratie
Wat willen we bereiken?
Een krachtig bestuur en goede democratische besluitvorming.

Wat gaan we daarvoor doen?
- Het organiseren van gemeenteraadsverkiezingen: op 16 maart 2022 vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats. Het is onze taak deze op een toegankelijke en rechtmatige wijze te organiseren. Door onduidelijkheden over de coronamaatregelen volgend voorjaar bestaat er nog onzekerheid over hoe deze georganiseerd gaan worden. De kans bestaat dat er bijvoorbeeld weer meerdaagse verkiezingsdagen uitgeschreven worden. Uitwijken naar een andere locatie en meer stembureauleden veroorzaken extra kosten.
- Het naar wens van de raad (c.q. partijen) ondersteunen bij de vorming van een nieuw coalitie- of raadsakkoord: in de periode na de verkiezingen willen we graag in overleg met uw raad c.q. de partijen die een nieuw coalitie gaan vormen, bespreken hoe wij u vanuit de organisatie kunnen faciliteren in het proces naar uw coalitie- of raadsakkoord.
- Inwerken nieuwe raads- en commissieleden: we faciliteren graag, in samenwerking met de griffie, bij een 'inwerkprogramma' (op gepaste Rozendaalse schaal), om eventuele nieuwe raads- en commissieleden snel op vlieghoogte te krijgen.
- Het college van B&W als onderdeel van een lerende organisatie: periodiek hebben wij als college strategische sessies over belangrijke thema's. Daarin is nadrukkelijk ruimte voor leren en ontwikkelen met het oog op de rol van het college in het samenspel met de raad en een organisatie in ontwikkeling.

Wat mag het kosten?
Bovenstaande ontwikkelingen vergen weliswaar speciale aandacht in 2022, maar passen vooralsnog binnen de staande budgettaire kaders. Afhankelijk van extra veiligheidsmaatregelen gaat de organisatie van verkiezingen wellicht meer geld kosten. Deze eventuele meerkosten ramen we niet, omdat vanwege de huidige ontwikkeling in de coronapandemie onvoorzienbaar is welke maatregelen noodzakelijk zijn. Als blijkt dat nadere maatregelen nodig zijn voor de organisatie van de verkiezingen waarvoor geen dekking is (uit rijksbijdrage of anderszins), volgt hierover nadere besluitvorming. De overige activiteiten vinden plaats binnen reguliere budgetten en capaciteit.

Toekomstbestendige organisatie

Wat willen we bereiken?

De ontwikkeling naar een uitvoeringsgerichte organisatie heeft geleid tot vergaande uitbesteding van taken. We zien dat er nog een forse opgave ligt voor de organisatie om ook in de toekomst de meerwaarde te laten betekenen voor Rozendalers. Dat geldt zeker ook in het versterken van de bedrijfsvoering. We stellen ons daarom de volgende doelen:

- we ontwikkelen een professionele, eigentijdse organisatie door middel van een organisatieontwikkelingstraject.
- we willen de Planning- & Controlcyclus verder verbeteren.
- we willen het opdrachtgeverschap versterken.
- we willen voor de gemeenteraadsverkiezingen in beeld hebben wat structureel nodig is op de vlakken mens, organisatie, ICT en eigentijdse werkomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het **organisatieontwikkelingstraject** met klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en samenwerkingsgerichtheid als de leidende sturingsprincipes, wordt in 2022 voortgezet.
- De huidige begroting en de afgelopen Kadernota zijn voorbeelden van de verbeterslag die we maken in de **P&C-cyclus**. De teksten zijn puntiger en meer resultaatgericht. We zetten deze ontwikkeling voort en breiden deze uit door in 2022 ook de tussenrapportages en de jaarrekening hierin mee te nemen.
- Wij versterken het **opdrachtgeverschap** door bij onze belangrijkste uitbestede taken, zoals het sociaal domein en andere taken bij Rheden en de ICT bij De Connectie, beter te sturen op de beoogde resultaten en de daarbij behorende middelen. Wij herzien in 2022 (waar nodig) de dienstverleningsovereenkomsten voor onze belangrijkste uitbestede taken (Rheden, De Connectie en de MGR Sociaal Domein Midden-Gelderland); waar onderdelen ontbreken, vullen we deze aan. Door periodieke voortgangsgesprekken gaan wij hier actief op sturen. Met raadsinformatiebijeenkomsten en rapportages komt de raad in positie om de eigen rol bij deze ontwikkelingen te pakken.
- Vanuit de visie van beheergemeente 2.0 brengen wij in beeld wat de **randvoorwaarden** (organisatie, ICT, eigentijdse werkomgeving) zijn om deze visie volwaardig op de lange termijn in de praktijk te brengen. Op enkele kwetsbare plaatsen is versterking van het personeelsbestand vereist om hetzij te voldoen aan wettelijke verplichtingen (P&O), hetzij om cruciale kwetsbaarheden op te kunnen vangen (Inhuur financiën en ziekte en flexibele schil). Om tot de minimale gewenste kwaliteit in de uitvoering te komen is op een aantal plaatsen nadere uitwerking nodig hoe het takenpakket er uitziet en welke interne capaciteit, dan wel externe afspraken noodzakelijk zijn. Dit speelt concreet in het sociaal domein en rondom digitalisering en informatievoorziening. Daarvoor worden in 2021 inventarisaties gemaakt van de omvang van het takenpakket en de gewenste mate van regie op de uitvoering. Hiervoor is actief samenspel vereist tussen raad, college en organisatie, omdat de inhoudelijke verwachtingen van de raad als opdrachtgever leidend zijn voor de organisatiestructuur (vorm volgt inhoud).

Wat mag het kosten?

De volgende resultaten willen wij vooralsnog oppakken binnen bestaande capaciteit en budgetten:

- het vormgeven van een professionele, eigentijdse organisatie;
- het verbeteren van de Planning- & Controlcyclus;
- het versterken van het opdrachtgeverschap;
- het in beeld brengen van randvoorwaarden voor een toekomstbestendig Rozendaal doen wij vooralsnog met de staande organisatie, maar een toekomstbestendige organisatie zal waarschijnlijk structureel en substantieel extra kosten met zich meebrengen.

Constructieve partner in de regio

Wat willen we bereiken?

Wij willen door goede samenwerking in de regio samen meer bereiken en invloed houden op ontwikkelingen die direct of indirect lokaal van invloed zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?
Voor wat betreft de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMRAN) wordt 2022 het eerste jaar waarin we werken vanuit de nieuwe Regionale Agenda. De raad heeft in de zomer van 2021 de intentie uitgesproken te participeren in de vijf Opgaven. In het najaar van 2022 krijgt de raad de gelegenheid om definitief in te tekenen voor de Opgave-overeenkomsten voor het jaar 2023.

Wat mag het kosten?
Voor de GRMAN zijn de kosten van het regiobureau en de deelname aan de vijf Opgaven al verwerkt in de begroting.

Open bestuursstijl
Wat willen we bereiken?
De samenleving verandert, inwoners hebben directer toegang tot informatie en willen actiever betrokken worden bij (beleids)ontwikkelingen die hen direct aangaan. De rol van de gemeente verandert daardoor. In Rozendaal zijn de inwoners zeer betrokken bij de gemeente. Niet voor niets wordt het gemeentebestuur gevormd uit louter plaatselijke partijen. We willen de sterke verbinding die het gemeentebestuur heeft met de Rozendalers en haar partners in de regio behouden en waar mogelijk versterken.

In de relatie met onze inwoners werken wij langs drie lijnen:
1. Een kracht van onze kleine gemeente is de nabijheid bij onze inwoners: we weten wat er speelt en handelen daarnaar;
2. Het verhelderen van de kaders voor burgerparticipatie: door hier samen met de raad afspraken over te maken wordt inwoners duidelijk wat ze van participatie en inspraak mogen verwachten.
3. We onderzoeken de mogelijkheden voor vormen van digitale inwonersparticipatie (bijvoorbeeld met een burgerpanel).

Wat gaan we daarvoor doen?
- De staande aanpak om als open bestuur te functioneren betreft onder meer de inzet van de Buurt aan Tafel-gesprekken. Maar meer en meer wordt van een open overheid ook een digitaal toegankelijke overheid gevraagd. Om daaraan te voldoen wordt – in samenhang met de opgave tot verbeterde dienstverlening en digitalisering geïnvesteerd om te voldoen aan de **Wet open overheid** (Woo), die als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur vereist dat overheden niet langer passief, maar ook vaker actief informatie (digitaal) toegankelijk maken.
- We willen daarom ook voldoen aan de moderne eisen van **digitale toegankelijkheid** van onze website.
- Verbeterde **burgerparticipatie** bij een omgevingsaanvraag is een belangrijk doel van de komende Omgevingswet. De aanpak daarvoor is dan ook onderdeel van de implementatie van die Omgevingswet, Programma 8. Zo zal specifiek voor de Omgevingswet in 2022 participatiebeleid worden opgesteld. Waarbij ook de nu geldende Inspraakverordening moet worden herzien.

Wat mag het kosten?
Kosten die we maken om te voldoen aan de Woo worden gedekt uit rijksmiddelen. Daarbij gaat het vooral om de investering in het DMS waar de raad op 21 september mee heeft ingestemd. Voor de digitale toegankelijkheid vallen de kosten onder het al geraamde bedrag voor de website. Kosten voor de herziening van het participatiebeleid vallen binnen Programma 8 en worden voorzien te passen binnen de staande capaciteit.

Dienstverlening en Burgerzaken
Wat willen we bereiken?
In aansluiting op de eisen en wensen van onze omgeving (rijksoverheid, maar vooral inwoners en overige klanten) willen we adequate (inclusief digitale) diensten verlenen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Om in het tempo van onze omgeving te voldoen aan de moderne eisen aan gemeenten op het vlak van dienstverlening zijn een aantal investeringen noodzakelijk. Aan de volgende zaken geven we in 2022 prioriteit:

- *Klantgerichte dienstverlening:* Op basis van de enquête die in de herfst van 2021 is uitgezet onder inwoners van Rozendaal beogen we eind 2021/begin 2022 tot een aanpak te komen voor verbeterde dienstverlening voor de inwoners van Rozendaal. De focus ligt daarbij op een voor Rozendaal goede verhouding tussen fysieke en digitale dienstverlening. De openingstijden van het gemeentehuis zijn daarbij onderwerp van evaluatie. De aanpak voor de dienstverlening wordt in het eerste kwartaal van 2022 voor besluitvorming uitgewerkt.
- *Verbeterde digitale dienstverlening:* Als overheid wordt van ons verwacht dat we enkele minimale stappen zetten in de digitale dienstverlening. Het gaat daarbij onder meer om het digitaal beschikbaar stellen van producten en de daarvoor randvoorwaardelijke invoering van DigiD. Ook gaat het om een verbeterde website die voldoet aan moderne eisen van (digitale) toegankelijkheid.
- *Afsprakensysteem:* Om de interne werkprocessen te verbeteren en de klantgerichter tot dienst te kunnen zijn investeren we in 2022 in een digitaal afsprakensysteem. Inwoners van Rozendaal en andere klanten kunnen zo langskomen op het moment dat hen uitkomt en worden beter geholpen, omdat onze medewerkers zich op de afspraak kunnen voorbereiden.
- *ICT Burgerzaken:* Voor de bedrijfsvoering binnen het onderdeel Burgerzaken is digitale beschikbaarheid en uitwisselbaarheid van informatie meer en meer een randvoorwaarde. Gedane investeringen in ondersteunende ICT-pakketten waaronder voor de organisatie van verkiezingen leiden meerjarig tot een lichte kostentoename.
- *Toename rijbewijzen en reisdocumenten:* Voor de komende jaren wordt een significante toename voorzien van de af te handelen rijbewijzen en reisdocumenten. De belangrijkste verklaring daarvoor is dat van een groot aantal documenten komend jaar de termijn van geldigheidsduur verstrijkt.

Wat mag het kosten
- Voor de aanpak dienstverlening verwachten we op dit moment geen extra kosten.
- De structurele kosten van DigiD betreffen de controle op de beveiliging (‘auditing’) bedragen € 5.000. Dit valt onder de post informatiebeveiliging.
- Voor de verbeterde website wordt een bedrag opgenomen van € 14.000 vanaf 2023.
- De aanschaf van een digitaal afsprakensysteem past naar verwachting binnen de bestaande begroting.
- Toegenomen kosten digitale dienstverlening bedraagt structureel € 7.000, waarmee de post burgerzaken wordt opgehoogd.
- De toename in af te handelen rijbewijzen en reisproducten levert extra baten op van € 26.700.

Informatievoorziening en digitalisering
Wat willen we bereiken?
De doelstellingen van de digitale agenda voor 2022 zijn:
- de digitale dienstverlening verbeteren;
- de risico’s in de bedrijfsvoering verminderen;
- de bedrijfsvoering te moderniseren en verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen?
We stellen eind 2021 een digitale agenda op waarmee we de uitdagingen en opgaven voor Rozendaal vanwege de digitalisering oppakken. Voor 2022 voorzien we op basis van die agenda een ambitieus programma, dat bestaat uit de volgende onderdelen:
- realisatie van een verbeterde website en invoering van DigiD;
- invoering van een Document Managementsysteem (DMS);
- inrichting van de organisatie van het informatie-domein (i-domein).

Voor de inrichting van de organisatie van het i-domein gaat het enerzijds om de noodzakelijke aanpak om de **ICT-infrastructuur** (daarbij gaat het om zaken als serverbeheer en verbindingscapaciteit) op orde te brengen. Dat is nu nog onvoldoende het geval en daartoe zullen we extra inzet moeten plegen in het restant van 2021 en in 2022. In 2021 is op basis van noodzakelijk extern advies in kaart gebracht welke investeringen noodzakelijk zijn om de Rozendaalse infrastructuur veilig en betrouwbaar te organiseren. Daartoe zijn in ieder geval nadere afspraken met partners zoals De Connectie en PinkRoccade noodzakelijk.

Daarnaast betekent het veranderende ICT-landschap dat de **(interne) organisatie** moet meeveranderen. Ook daar richt de externe advisering zich op. Welke rollen moeten in een moderne gemeente die zich aan landelijke standaarden voor informatievoorziening en beveiliging wil houden, zoals de gemeentelijke model-architectuur (GEMMA en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) voor de inrichting en aansturing. Over de verdere ontwikkeling van de organisatie van de informatievoorziening zal eind 2021, of in Q1 van 2022 nadere besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Wat mag het kosten?

- De noodzakelijk structurele kosten ten aanzien van de ICT-infrastructuur zijn verwerkt in deze begroting. Kosten ten aanzien van de informatievoorziening worden daar waar het direct gerelateerd is aan een specifiek bedrijfsproces, zoals Burgerzaken, geboekt onder dat betreffende taakveld. Voor het overige (bedrijfsbrede processen) worden de ICT-kosten geboekt onder het taakveld overhead. Voor het overzicht over de kosten Overhead en specifiek ICT, zie paragraaf Bedrijfsvoering. Het totaalbedrag voor ICT kent een kleine toename van € 168.000 naar € 173.000.
- De kosten voor de verbeterde website en de invoering van DigiD zijn bij de Kadernota al opgenomen voor deze begroting. De invoering van het DMS is op basis van raadsbesluitvorming op 21 september 2021 verwerkt in deze begroting.
- De digitale agenda zal met name op het vlak van verbeterde infrastructuur (incidenteel) en organisatie (structureel) tot meerkosten leiden. De aanpak voor de digitale agenda wordt nader uitgewerkt en ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Algemene dekkingsmiddelen

Wat willen we bereiken?

Sluitende meerjarenbegroting, conform eisen van de provinciaal toezichthouder.

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitkering in het gemeentefonds is het belangrijkste dekkingsmiddel voor de Rozendaals begroting. We hebben daarover in de Kadernota een positief effect opgenomen van een toename van € 15 per inwoner vanaf 2023 door de herverdeling van het gemeentefonds. Dat effect zal op basis van recente berichten in ieder geval tot 2026 doorwerken. Daarnaast is in deze begroting het verwachte positieve effect van extra gelden voor de Jeugdzorg verwerkt. Daarbij hanteren we in de meerjarenbegroting de 75%-aanname van het Rozendaalse deel van de toegezegde € 1.3 miljard aan gelden voor de jeugd.

Wat mag het kosten?

Deze aannames zijn al verwerkt in de Kadernota.

Versterken interne controle

Wat willen we bereiken?

We willen meer grip ontwikkelen op de uitvoering. Daarbij gaat het – vanwege de komende wettelijk verplichte rechtmatigheidsverantwoording (door het college), in het bijzonder om de vraag of de uitgaven rechtmatig tot stand komen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2022 gaan we de volgende aanpak verder uitwerken.

- Uitvoering ontwikkeling interne controle. Het betreft de uitvoering van extern advies voor de verbeterde procesinrichting (met samenwerkingspartners) en de inrichting van verbijzonderde interne controle op de meest risicovolle processen.
- Vormgeven passende organisatie. Het gaat om de vraag welke organisatie nodig is oom (structureel) te voldoen aan de nieuwe wettelijke verplichting.
- Herziene kaderstelling door de raad. Kaders, zoals het controleprotocol en de financiële verordening zullen in 2022 herzien moeten worden.

Bovenstaande aanpak wordt in samenwerking met de controlecommissie verder uitgewerkt. Voor nadere toelichting, zie de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wat mag het kosten?
Op basis van externe advisering is een raming gehanteerd voor de meerjaarlijkse kosten die nodig zijn voor de genoemde aanpak. Deze kosten zijn verwerkt in de Kadernota.

Overzichtstabel mutaties t.o.v. Kadernota

	2022	2023	2024	2025
Cijfers primitieve begroting 2021-2024	**1.337.144**	**1.355.904**	**1.358.013**	**1.369.018**
Effect meerjarig mutaties bij Kadernota	-1.607	4.423	31.096	74.718
Stand Kadernota	**1.335.537**	**1.360.327**	**1.389.109**	**1.443.736**
Verschil Kadernota - begroting	**38.651**	**-6.326**	**14.630**	**-30.818**
Verklaring:				
Algemene uitkering sept. Circ.	86.800	71.300	71.600	80.500
In dienst Adviseur RO	-78.500	-80.306	-81.992	-83.960
Geen inhuur Adviseur RO	54.600	55.400	56.200	56.200
Burgerzaken ICT	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
Hogere storting vz pensioenen	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Gas/licht/water gemeentehuis	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Reisdocumenten/rijbewijzen per saldo	8.000	8.000	8.000	8.000
Verkiezingen ICT	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Correctie inhuur openbare werken	12.000	12.000	12.000	12.000
Gelders archief	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Overige mutaties	8.751	-19.721	1.822	11.078

Nadere toelichting:
Algemene uitkering september circulaire
Het meerjarige positieve effect wordt grotendeels verklaard door de toename in het accres (compensatie prijsstijgingen). In het eerste jaar wordt een extra positief effect verklaard door het bevriezen van de opschalingskorting.

Invulling vacature RO
De permanent invulling van de vacature RO is gerealiseerd. Hierdoor wordt het salarisbudget verhoogd en het inhuurbudget daalt. Een deel van het inhuurbudget was verwerkt in de verschillende kredieten van de projecten.

Burgerzaken ICT/ Verkiezingen ICT
Door de ontvlechting van de ICT zijn de ICT kosten voor alle burgerzakenapplicaties nu goed apart inzichtelijk te maken. Conform de voorschriften worden deze kosten op dit taakveld verantwoord. Voorheen werden deze kosten bij overhead (ICT) verantwoord.

Storting pensioenen
De gemeente Rozendaal dient een voorziening voor pensioenen aan te houden voor gewezen wethouders. Door de lage rekenrente de laatste jaren is de storting hoger dan gebruikelijk was. Daarom is deze storting in de begroting verhoogd.

Nutsvoorzieningen gemeentehuis
In de vorige begroting zijn de kostenbesparingen als gevolg van de geïnstalleerde zonnepanelen te rooskleurig ingeschat. De prijsstijgingen van energie zorgen er mede voor dat deze begrotingspost moet worden opgehoogd.

Reisdocumenten/rijbewijzen
Een inventarisatie van de vervangingsvraag de komende jaren zorgt voor een toename van de kosten en opbrengsten, wat per saldo tot een voordelig resultaat leidt.

Correctie inhuur openbare werken
In de begroting over 2021 is het budget voor inhuur van de medewerkers groen van Scalabor verschoven. Daarbij is verzuimd het budget aan te passen. Dat wordt hiermee gecorrigeerd.

Gelders archief
Al eerder is uw raad geïnformeerd over de andere bekostigingssystematiek van het Gelders Archief. Dit wordt in de begroting 2022 verwerkt.

0.3 Financiële consolidatie

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
0.1 Bestuur	0	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	23.545	26.650	38.715	38.203	61.434	62.854
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	210.123	10.550	10.960	11.120	11.280	11.440
0.4 Overhead	26.850	28.500	27.262	27.622	27.982	28.342
0.5 Treasury	90.448	68.970	65.720	55.920	56.000	56.500
0.61 OZB woningen	373.323	392.110	391.377	397.248	403.206	409.254
0.62 OZB niet-woningen	57.763	54.051	59.331	60.221	61.124	62.041
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.603.580	2.670.064	2.912.421	2.943.600	3.008.923	3.106.014
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal baten	**3.385.632**	**3.250.895**	**3.505.786**	**3.533.934**	**3.629.950**	**3.736.445**
Lasten						
0.1 Bestuur	434.476	403.874	439.782	447.912	455.512	464.900
0.2 Burgerzaken	9.749	11.520	50.270	53.860	64.955	66.180
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	25.879	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	1.656.752	1.467.005	1.622.873	1.658.257	1.684.844	1.709.360
0.5 Treasury	0	0	0	0	0	0
0.61 OZB woningen	3.309	39.122	30.576	31.034	31.500	31.972
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	4.795	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal lasten	**2.134.960**	**1.931.520**	**2.153.501**	**2.201.063**	**2.246.811**	**2.282.412**
Saldo van baten en lasten	**1.250.672**	**1.319.375**	**1.352.285**	**1.332.871**	**1.383.139**	**1.454.034**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	138.958	24.456	28.589	27.816	27.286	27.207
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	49.521	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**89.437**	**17.770**	**21.903**	**21.130**	**20.600**	**20.521**
Geraamd resultaat	**1.340.109**	**1.337.145**	**1.374.188**	**1.354.001**	**1.403.739**	**1.474.554**

Programma 1: Veiligheid

1.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Rozendaal is een veilige gemeente. Binnen dit programma dragen we er zorg voor om die status te behouden en werken we aan de randvoorwaarden om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren. We voeren we de wettelijke taken uit op het terrein van openbare orde en veiligheid. We zoeken daarbij de verbinding met andere beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, verkeer, volksgezondheid en milieu en het sociaal domein/zorg.

Wat gaan we daarvoor doen?
We voeren wettelijk verplichte taken uit en continueren de lopende inzet. We voeren taken uit op het gebied van openbare orde (overlast en criminaliteit, handhaving APV etc.), drank & horeca en evenementen (vergunningverlening, voorschriften, toezicht en handhaving), brandpreventie en -repressie en activiteiten in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing. We werken daartoe in vergaande mate samen met politie, Openbaar Ministerie en andere ketenpartners in het veiligheidsdomein, zoals onze Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM) en onze buurgemeente Rheden. Om tot een sluitende keten te komen (van preventie tot repressie en vervolging) en om de koppeling tussen met name de domeinen veiligheid en zorg handen en voeten te geven participeren we in diverse regionale gremia (meest op VGGM-niveau), waaronder het Veiligheidshuis (casusoverleg in de keten zorg- en veiligheid), Veilig Thuis (advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling), het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) en het DVO (Districtelijk Veiligheidsoverleg).

Op het brede gebied van openbare orde en veiligheid is sprake van een combinatie van eigen, gedeelde, en (soms verplichte) regionale verantwoordelijkheden. We lichten de belangrijkste onderdelen in de reguliere inzet toe.

- **Openbare orde:** de gemeente Rozendaal werkt samen met politie en de BOA's aan het handhaven van de openbare orde en het tegengaan van overlast. De algemene plaatselijke verordening (de APV) is daarbij het lokale beleidskader. Deze APV is in 2021 herzien. Voor de inzet van BOA's heeft Rozendaal afspraken gemaakt met de gemeente Rheden en Doesburg. We participeren in Buurtbemiddeling, om zo veel mogelijk conflicten op te kunnen lossen zónder BOA's of politie. Communicatie is één van de belangrijkste preventieve instrumenten. We gebruiken ons gemeenteblad 'In de Roos' om informatie te delen en bewustwording te verhogen over onder meer het tegengaan van cybercrime en woninginbraken. Tot slot stimuleren en ondersteunen we de WhatsApp-veiligheidsgroepen. De inzet van inwoners zélf is immers onmisbaar in een veilig Rozendaal.
- **Politie:** de burgemeester is vanuit zijn rol als bestuursorgaan verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde. Hiertoe behoren diverse bestuursrechtelijke bevoegdheden, vooral gericht op preventie. De feitelijke dagelijkse handhaving van de openbare orde wordt verricht door de politie. De burgemeester heeft geen directe invloed op die politie-inzet. Die verantwoordelijkheid berust bij de korpsleiding. Voor het totaal aan activiteiten om de openbare orde te handhaven is goed overleg tussen gemeente en politie van belang. Dit vindt plaats op de schaal van het Basisteam IJsselwaarden (de gemeenten Rheden, Doesburg en Rozendaal).
- **Crisisbeheersing**: de gemeente Rozendaal is zelf verantwoordelijk voor de aanpak en bestrijding van incidenten op het eigen grondgebied. Continue aandacht voor opleiden en oefenen, al dan niet samen met regiogemeenten, is daarbij van groot belang. Met de gemeenten Rheden is in 2015 een overeenkomst gesloten die onderlinge hulp en bijstand regelt in het geval van een ramp. Afspraken over aanpak en verantwoordelijkheidsverdeling in geval van crises zijn veelal vastgelegd op het niveau van de VGGM.
- **Brandweer**: advies-, handhavings- en uitvoeringstaken zijn in handen van de VGGM. Het algemeen bestuur van de VGGM is de verantwoordelijke voor besluiten die in de volle breedte gaan over passende regionale brandweerzorg, preventie en risicobeheersing, waaronder het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel, huisvestingsvraagstukken, aanrijtijden en de meldkamerfunctie.

Een 'buitenbeentje' in dit programma betreft de wettelijke verplichting tot het **opvangen van zwerfdieren**. We hebben daarvoor afspraken gemaakt met het Dierentehuis Arnhem en omstreken ('De Dierenborgh').

Wat mag het kosten?
We voorzien dat de hier beschreven bovenstaande aanpak past binnen de staande organisatie en dat zodoende geen aanvullende middelen noodzakelijk zijn. Mogelijk zullen de tarieven voor de opvang van zwerfdieren procentueel fors stijgen vanwege voorziene nieuwbouw van het Dierentehuis in Velp. Vermoedelijk is dat relatief vanwege de beperkte bedragen die hier in absolute zin mee gemoeid zijn. Indien noodzakelijk zal hierover nadere besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

1.2 Nieuwe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen in 2022 in het bijzonder aandacht:

Integrale veiligheid en handhaving
Wat willen we bereiken?
Veiligheid is een veelomvattend begrip. Het kan gaan over geweld en criminaliteit, maar ook over verkeer of milieu en over sociale aspecten als woonomgeving, overlast en sociale controle. Al die aspecten zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid binnen onze gemeenschap. Inwoners, gemeentebestuur, justitie, politie, VGGM, scholen, verenigingen en allerlei andere partners zijn betrokken bij en (mede) verantwoordelijk voor integrale veiligheid. Het gemeentebestuur heeft daarbij met name een coördinerende en faciliterende rol ten aanzien van veiligheid & leefbaarheid in brede zin, en een handhavende rol in de openbare orde. Het is van belang periodiek bestaand beleid te actualiseren, om nieuwe inhoudelijke accenten een plek te kunnen geven en daarmee continu te werken aan een veilig Rozendaal.

Wat gaan we daarvoor doen?
- We herijken de integrale veiligheidsnota 2018-2022 en leggen de raad in het laatste kwartaal van 2022 een nieuw integraal meerjarenveiligheidsplan 2023-2026 voor. Daarmee geven we ook uitvoering aan de (eventuele) voornemens rond veilig wonen en leven zoals die in een nieuw bestuurs- of raadsakkoord terecht kunnen gaan komen na de gemeenteraadsverkiezingen.
- We passen, indien en voor zover noodzakelijk, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) in het laatste kwartaal van 2022 aan op basis van de vereisten die de Omgevingswet (die waarschijnlijk medio 2022 van kracht wordt) daaraan stelt.
- We laten in 2022 een zg. 'weerbaarheidscan' uitvoeren in onze organisatie. De scan heeft tot doel de bestuurlijke weerbaarheid van onze gemeentelijke organisatie in kaart te versterken: het gaat om het vergroten van de bewustwording van de (mogelijke) aanwezigheid van ondermijnende criminaliteit, het kunnen herkennen van ondermijnen en weten hoe te handelen bij bijvoorbeeld pogingen tot beïnvloedingen. Deze weerbaarheidsscan wordt in 2021 en 2022 in (vrijwel) alle VGGM-gemeenten uitgevoerd en wordt gefinancierd vanuit de versterkingsgelden (dus door het rijk).

Wat mag het kosten?
Bovenstaande activiteiten worden uitgevoerd binnen de reguliere capaciteit en bestaande middelen en vragen geen extra investering.

Efficiënte regionale brandweerorganisatie
Wat willen we bereiken?
Wettelijke taken van de gemeente in het kader van brandbestrijding vergen een gedegen regionale organisatie van het brandweerapparaat. Gemeentegrenzen zijn hierin niet leidend; gegevens zoals aanrijtijden, efficiënte inzet van mensen en middelen en risicokaarten wel. We beogen dit samen met de regionale partners kwalitatief goed en tegen een redelijke prijs te organiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?
- In 2021 is door het algemeen bestuur van VGGM een nieuwe verdeelsleutel voor de kosten van de brandweer opgesteld. Deze verdeelsleutel is, eenvoudig gezegd, gebaseerd op de uitkering die gemeenten uit het gemeentefonds ontvangen. Die nieuwe verdeelsleutel is uitlegbaar, objectief en toekomstbestendig, maar leidt tot een fors hogere bijdrage voor de Rozendaal. Daartegen heeft de raad zich in 2020/2021 in

stevige bewoordingen uitgesproken. De portefeuillehouder zal bij gelegenheid blijvend bestuurlijke aandacht vragen voor de positie van Rozendaal.
- In 2021 is ook een discussie gestart over de kostenverdeling voor de huisvesting van de brandweerkazernes in onze regio. Op dit moment dragen alle gemeenten hun 'eigen' huisvestingslasten, terwijl het gebruik van de huisvesting in veel plaatsen ten gunste van de regio komt. Denk hierbij aan kantooraccommodatie, de stalling specialistisch materieel, werkplaatsen etc. De gemeente Rozendaal heeft geen eigen kazerne en wordt bediend door de post Velp, een van de drie posten in de gemeente Rheden. In 2022 plegen we ambtelijk en bestuurlijke inzet om tot een redelijke Rozendaalse bijdrage te komen.

Wat mag het kosten?
- De gestaffelde verhoging van de kosten voor de brandweerzorg over de periode van 2022 tot 2025 is bij de Kadernota opgenomen voor deze begroting.
- Per 2024 (dus in de meerjarenbegroting) wordt een effect voorzien als gevolg van de discussie over de huisvestingskosten. Omvang van deze ontwikkeling is echter nog te onzeker om in deze begroting op te nemen.

Effect coronacrisis
In 2020 en 2021 was een deel van de inzet op het gebied van openbare orde toe te rekenen aan corona. De pandemie leidde tot extra uitgaven voor toezicht en handhaving. Ook heeft het impact gehad op het aantal evenementen en daarmee op het aantal vergunningen. Over de wijze waarop ook de komende periode met de coronamaatregelen om te gaan vindt continu afstemming plaats op VGGM-niveau en met onze directe buren. We verwachten vooralsnog voor 2022 geen extra handhavingskosten in relatie tot corona. We verwachten op dit moment ook dat de leges voor evenementenvergunningen in de loop van 2022 weer toegroeien naar het niveau van voor de coronacrisis.

Dit programma bevat geen noemenswaardige financiële wijzigingen ten opzichte van de Kadernota.

1.3 Financiële consolidatie

Bovenstaande aanpak leidt tot het volgende meerjarige financiële ontwikkeling in Programma 1 Veiligheid

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	6.019	1.000	1.200	1.215	1.230	1.245
totaal baten	**6.019**	**1.000**	**1.200**	**1.215**	**1.230**	**1.245**
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	82.777	85.950	100.000	108.050	116.100	162.650
1.2 Openbare orde en veiligheid	12.403	8.080	8.185	8.290	8.395	8.520
totaal lasten	**95.180**	**94.030**	**108.185**	**116.340**	**124.495**	**171.170**
Saldo van baten en lasten	**-89.161**	**-93.030**	**-106.985**	**-115.125**	**-123.265**	**-169.925**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-89.161**	**-93.030**	**-106.985**	**-115.125**	**-123.265**	**-169.925**

Programma 2: Verkeer en vervoer

2.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Binnen dit programma werken we aan resultaatgericht verkeers- en vervoerbeleid gericht op veilig gebruik van de wegen en goede verkeerscirculatie voor alle weggebruikers en een goed openbaar vervoersnet.

Wat gaan we daarvoor doen?
Hieronder vallen de reguliere werkzaamheden van onze gemeente voor het onderhoud van de wegen (inclusief trottoirs) en fietspaden waarvan wij beheerder zijn, het nemen van verkeersbesluiten als noodzakelijk, alsook het volgen van de verkeersveiligheidsbeleving en oriënteren op kansen voor een veiliger en toegankelijker Rozendaal.

Wat mag het kosten?
De kosten binnen dit programma worden geboekt op de taakvelden 2.1 Verkeer, wegen en water en 2.5 Openbaar vervoer.

2.2 Nieuwe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen in 2022 in het bijzonder aandacht:

Evalueren aanpak Kerklaan-Beekhuizenseweg
Wat willen we bereiken?
Het is van belang dat de verkeerssituatie op de kruising van de Kerklaan en de Beekhuizenseweg voldoet aan de eisen die we daarvoor stellen vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid en toegankelijkheid.

Wat gaan we daarvoor doen?
Nog in 2021 zal het project Kerklaan worden afgerond, waarbij met inzet van het door de raad beschikbaar gestelde krediet de noodzakelijke herinrichting kan plaatsvinden. In het eerste kwartaal van 2022 zal – naast eventuele afrondingswerkzaamheden van het project – ook evaluatie plaatsvinden van de ervaren verkeersveiligheid. Deze evaluatie zal aan de raad bij de eerste tussenrapportage kenbaar worden gemaakt. Indien noodzakelijk zal een voorstel worden gedaan ten aanzien van aanvullende maatregelen.

Wat mag het kosten?
De evaluatie zal op basis van ambtelijke inzet (regulier) worden uitgevoerd en kent zodoende geen meerkosten. Eventuele restanten uit het verleende krediet zullen bij aanvullende maatregelen eerst daarvoor worden ingezet, of kunnen terugvloeien naar de algemene reserve.

Heroverwegen aanpak beklinkering
Wat willen we bereiken?
Deze coalitie wenst te investeren in duurzaam en planmatig onderhoud van de wegen. Daartoe heeft ook de raad de ambitie uitgesproken om bij het wegenonderhoud uit te gaan van beklinkering van de wegen. Bij de uitvoering van beklinkering van de Moestuin is gebleken dat de uitvoeringskosten aanmerkelijk hoger zijn dan eerder aangenomen. Dit vraagt om een heroverweging. In 2022 zal de vastgestelde aanpak voor het wegenonderhoud heroverwogen worden.

Wat gaan we daarvoor doen?
In het eerste kwartaal van 2022 wordt aan de raad een voorstel voorgelegd voor de herziene meerjarige aanpak. Daartoe worden de verschillende scenario's (asfalt/klinkers) tegen elkaar afgezet op basis van recente inzichten.

Wat mag het kosten?
De kosten voor de uitwerking van de heroverweging in scenario's vallen binnen het reguliere budget.

Deelname aan en uitvoeren van Masterplan Veluwezoom
Wat willen we bereiken?
Het is voor Rozendaal van belang om de recreatieve waarde van het gebied duurzaam te behouden en de bijzondere natuurwaarde te beschermen. De Veluwezoom is een gebied met zowel nationaal, regionaal als voor Rozendalers een groot belang voor natuur en recreatie. In toenemende mate komen de beide belangen in strijd met elkaar. De natuur komt meer en meer onder druk door de toegenomen behoefte aan en drukte door recreatie en de bijbehorende verkeersbewegingen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Om hieraan bij te dragen wordt met partners, zoals Natuurmonumenten en gemeente Rheden gewerkt aan het Masterplan Veluwezoom. Binnen het programma Verkeer en vervoer kan dit Masterplan voor 2022 impact hebben vanwege de mogelijkheid om (gemotoriseerd) verkeer te beperken. Eind 2021 zullen de scenario's duidelijk worden en ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Wat mag het kosten?
De financiële implicaties zijn afhankelijk van nadere besluitvorming door de raad over de voorliggende scenario's. Besluitvorming hierover vindt plaats op basis van een in samenwerking met partners uit te werken uitvoeringsplan. Op basis daarvan zullen ook in het eerste kwartaal van 2022 de eerste financiële implicaties (al-dan-niet) meerjarig in beeld komen.

Renovatie fietspad begraafplaats Rosendael tot Kluizenaarsweg
Wat willen we bereiken?
Verduurzamen en veiliger maken van het fietspad vanaf langs de begraafplaats Rosendael tot aan de Kluizenaarsweg.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het bestaande fietspad vervangen. Uitvoering wordt voorzien na vergunningverlening door de Provincie en met inachtneming van Flora en Faunawet in eerste helft van 2022 (na vorstverlet).

Wat mag het kosten?
Voor de definitieve aanpak voor de renovatiewerkzaamheden wordt nog in de loop van 2021 een raadsvoorstel voorbereid.

Dit programma bevat geen noemenswaardige financiële wijzigingen ten opzichte van de Kadernota.

2.3 Financiële consolidatie

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
2.1 Verkeer, wegen en water	775	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**775**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
2.1 Verkeer, wegen en water	204.781	129.801	132.253	136.163	138.198	139.483
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal lasten	**204.781**	**129.801**	**132.253**	**136.163**	**138.198**	**139.483**
Saldo van baten en lasten	**-204.006**	**-129.801**	**-132.253**	**-136.163**	**-138.198**	**-139.483**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	101.062	17.739	16.175	16.175	16.175	16.175
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	3.221	3.221	3.221	3.221	3.221	3.221
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**97.841**	**14.518**	**12.954**	**12.954**	**12.954**	**12.954**
Geraamd resultaat	**-106.165**	**-115.283**	**-119.299**	**-123.209**	**-125.244**	**-126.529**

Programma 3: Economie

3.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Binnen dit programma werken we aan behoud en ontwikkeling van goede randvoorwaarden op het gebied van lokale economie, toerisme en recreatie. Op het vlak van recreatie en toerisme heeft Rozendaal een regionale functie vanwege het aantrekkelijke buitengebied met veel natuur.

Voor Rozendalers en niet-Rozendalers is het van belang dat dit gebied toegankelijk is. Maar ook dat daarbij een optimale balans wordt bewaard tussen exploitatie en natuurontwikkeling. Het belang voor de lokale economie in Rozendaal is beperkt: in ons dorp zijn weinig bedrijven gevestigd en staat de woonfunctie centraal.

Wat gaan we daarvoor doen?
Rozendaal heeft een relatief groot aantal ZZP-ers, met specifieke woon- en werkwensen. We proberen die waar mogelijk te faciliteren. In 2021 wordt onder meer daartoe een glasvezelverbinding gerealiseerd voor de inwoners van Rozendaal. De aansluitwerkzaamheden hebben deels hun beleg in 2022. Hier zijn geen kosten aan verbonden voor de gemeente.

Wat mag het kosten?
Kosten voor bovengenoemde aanpak worden geboekt onder de taakvelden 3.1 Economische ontwikkeling en 3.4 Economische promotie.

3.2 Nieuwe ontwikkelingen

De volgende ontwikkeling vraagt in 2022 in het bijzonder aandacht:

Belevingsgebied Veluwezoom
Wat willen we bereiken?
De Veluwealliantie benoemde 14 ‘belevingsgebieden’ op de Veluwe die het gevarieerde karakter van dit gebied kenmerken. De Veluwezoom is een van die gebieden. In opdracht van de gemeenten langs de Veluwezoom (Wageningen, Renkum, Arnhem, Rozendaal, Rheden, Brummen) is het zogenoemde belevingsgebied Veluwezoom uitgewerkt. De landgoederen, de natuur en het water (sprengen, beken en IJssel) vormen daarbij belangrijke bouwstenen.

Wat gaan we ervoor doen?
De betrokken gemeenten hebben in 2021 een eerste visueel concept van het belevingsgebied Veluwezoom Vol Verhalen’ vastgesteld. De komende tijd wordt dit concept omgebouwd naar een uitvoeringsplan waarbij ondernemers en initiatiefnemers worden ondersteund bij activiteiten die passen bij dit belevingsgebied. Ook is er dan zicht op een investeringsagenda. Voor Rozendaal worden geen grote opgave in het kader van dit belevingsgebied voorzien.

Wat mag het kosten?
De samenwerking binnen de VeluweAlliantie valt binnen de reguliere capaciteit. Het is nog onduidelijk of de investeringsagenda meerkosten voor Rozendaal met zich meebrengt.

Dit programma bevat geen noemenswaardige financiële wijzigingen ten opzichte van de Kadernota.

3.3 Financiële consolidatie

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	2.166	9.650	3.700	3.750	3.800	3.850
totaal lasten	**2.166**	**9.650**	**3.700**	**3.750**	**3.800**	**3.850**
Saldo van baten en lasten	**-2.166**	**-9.650**	**-3.700**	**-3.750**	**-3.800**	**-3.850**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	6.000	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**6.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-2.166**	**-3.650**	**-3.700**	**-3.750**	**-3.800**	**-3.850**

Programma 4: Onderwijs

4.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Het programma Onderwijs heeft betrekking op de uitvoering van resultaatgericht en integraal onderwijsbeleid, bestaande uit onderwijs(huisvesting), passend onderwijs, volwasseneneducatie en leerplicht. Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de wettelijke taken ten aanzien van bijvoorbeeld huisvesting en leerplicht uit te voeren, alsmede deze in te zetten voor een zorgeloze ontwikkeling van schoolgaanden. Daarnaast blijft ook het volwassenenonderwijs van belang, als tweede kans of als onderdeel van het levenslang leren.

Wat gaan we daarvoor doen?
Bovengenoemde uitgangspunten verwezenlijken we door het openbaar basisonderwijs en diverse gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen te faciliteren, waaronder begrepen leerplicht, logopedie, onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie, volgens de daarvoor geldende wettelijke verplichtingen.

Samenwerking in de regio is ook op het vlak van onderwijs essentieel om aan de wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen. Zo is de uitvoering van de leerplicht inclusief kwalificatieplicht en werkzaamheden ter preventie van voortijdige schooluitval (voor 18 tot 23-jarigen) vanaf 2018 als samenwerkingsmodule 'Onderwijszaken' ondergebracht bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SD CG).

Wat mag het kosten?
Binnen de staande begrotingskaders wordt de genoemde aanpak vormgegeven. Op onderdelen vergen nieuwe ontwikkelingen nadere financiering. Hieronder wordt verder uitgewerkt in welke gevallen dit leidt tot een begrotingswijziging.

4.2 Nieuwe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen in 2022 in het bijzonder aandacht:

Onderwijsachterstanden
Wat willen we bereiken?
In onze samenleving wordt steeds meer belang gehecht aan het voorkómen van onderwijsachterstanden. Vanuit deze idee is het bevorderen van voorschoolse educatie (als onderdeel van een breder onderwijsachterstanden-beleid) vanaf 2019 verplicht gesteld voor alle gemeenten. Onderwijsachterstandenbeleid is primair gericht op taalvaardigheid. Wij zoeken echter naar een bredere invulling van achterstanden met ook aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Deze is meer toegesneden op de populatie van IKC De Dorpsschool, met een gemiddeld hoge Sociaal Economische Status (SES).

Wat gaan we daarvoor doen?
Voor het onderwijsachterstandbeleid is er een integraal plan opgesteld voor IKC De Dorpsschool (peuteropvang en basisschool). Daarnaast wordt een pilot opgestart voor bibliotheek op school.

De bestaande samenwerking met ons schoolbestuur PO en met onze peuteropvang wordt geïntensiveerd, met name vanwege de regiefunctie die bij wettelijk bij gemeenten is neergelegd op de inzet van middelen voor - en vroegschoolse educatie (vve).

Ook de samenwerking met het consultatiebureau wordt geïntensiveerd. De vve-middelen worden onder meer ingezet voor de toeleiding van 'doelgroeppeuters' via het consultatiebureau, waarvoor nu separaat afspraken zijn gemaakt. Daarnaast wordt een pilot opgestart voor het traject bibliotheek op school.

Wat mag het kosten?
Hiervoor werd vooralsnog voor vier jaar t/m 2022 een rijksbijdrage beschikbaar gesteld in de vorm van een specifieke uitkering. In 2021: € 62.330, in 2022 zal het om een vergelijkbaar bedrag gaan. Het bedrag dat hier uiteindelijk door het Rijk voor ter beschikking wordt gesteld, is nog niet bekend.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)
Wat willen we bereiken?
De coronamaatregelen hebben landelijk bestaande verschillen in het onderwijs vergroot en ook op andere manieren kinderen benadeeld. Voor het inhalen van coronagerelateerde onderwijsvertragingen bij kinderen en jongeren heeft het Rijk in 2021 – aanvullend op de al bestaande aanpak en middelen voor onderwijsachterstanden – het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) opgesteld. Dit is gericht op herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Om er met de scholen aan bij te dragen dat de achterstanden beperkt, of ingelopen worden ontvangen gemeenten, net als de scholen, in de schooljaren 2021-2022 en 2022- 2023 extra middelen voor hun rol in de voorschoolse educatie en in het primair en voortgezet onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?
Wij verwachten de tweede helft van 2021 een concrete uitwerking te kunnen presenteren over de inzet van de rijksmiddelen, die ook past binnen de kaders en doelstellingen die het Rijk hiervoor stelt. Naast de strategische agenda voor het PO en VO (onder meer duurzaamheid en verkleining van achterstanden) werken wij ook bij de invulling van het NPO samen met gemeente Rheden.

Wat mag het kosten?
Voor elke leerling die op 1 oktober 2020 stond ingeschreven op een vestiging van een PO of VO-school in onze gemeente, ontvangen wij € 118,08. Deze middelen zijn bedoeld voor beide schooljaren waarop het NPO betrekking heeft. Voor de twee schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 ontvangt onze gemeente in totaal € 99.541,44 in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), voor 843 leerlingen op Rozendaals grondgebied op 1-10-2020 ad € 118,08 per leerling. Het betreft een specifieke uitkering waarover (via de SiSa-methodiek) aan het rijk verantwoording moet worden. Deze middelen worden in overleg met de schoolbesturen en in samenspraak met gemeente Rheden besteed.

Onderwijshuisvesting (primair en voortgezet onderwijs); primair onderwijs
Wat willen we bereiken?
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?
- Bij de bouw van de IKC Dorpsschool zijn afspraken gemaakt over het onderhoud dat hoger is uitgevallen dan begroot en waarvan de kosten in de Kadernota zijn verwerkt.
- Voor de exploitatie IKC Dorpsschool is de VVE (Vereniging van Eigenaren) IKC Dorpsschool Rozendaal opgericht. Via het 'Handboek Exploitatie en beheer VVE IKC Dorpsschool Rozendaal' zijn de taken en verantwoordelijkheden van de eigenaren (Scholengroep Veluwezoom en gemeente) en gebruikers van het gebouw geregeld. Verder is voorzien in een gebruikersoverleg waarin de school, de kinderopvangorganisatie en de gemeente zijn vertegenwoordigd, om zo nodig aanvullende afspraken te maken over het dagelijkse gebruik van het gebouw. In 2022 zullen de eigenaren die in de VVE vertegenwoordigd zijn minimaal 2x bij elkaar komen.
- Naar verwachting wordt in de loop van 2022 de verplichting voor gemeenten ingevoerd een integraal huisvestingsplan (IHP) op te stellen.

Wat mag het kosten?
De bijdrage aan de meerkosten onderhoud is verwerkt op basis van de Kadernota. Vertegenwoordiging in de VVE valt binnen de staande capaciteit. Voor het opstellen van een IHP zijn de financiële en personele gevolgen zijn nog

niet bekend. Wel is duidelijk dat hiervoor meer specialistische kennis vereist is dan in de staande organisatie beschikbaar is.

Onderwijshuisvesting: voortgezet onderwijs
Wat willen we bereiken?
Op basis van de wettelijke verplichting draagt de gemeente zorg voor een adequate huisvesting van het voortgezet onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?
De scholen voor voortgezet onderwijs in regio Arnhem ontwikkelen een nieuw vijfjarig Regionaal Programma Onderwijs (RPO) met name gericht op onderwijshuisvesting. Dit programma heeft geen gevolgen voor Het Rhedens, met uitzondering van een hernieuwde aanvraag voor Het Rhedens Dieren, om onderwijs te kunnen blijven verzorgen binnen het profiel 'Dienstverlening en producten'.
Daarnaast wordt voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 ook met de VO-scholen samengewerkt in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs.

Wat mag het kosten?
De rijksbijdrage die wordt ontvangen voor het VO wordt doorgesluisd naar Het Rhedens.

Muziekonderwijs
Wat willen we bereiken?
Het belang van muziekonderwijs staat in onze gemeente niet ter discussie. Ook in IKC De Dorpsschool wordt muziekonderwijs van groot belang geacht. Ook participeert De Dorpsschool vanaf 2019 in de provinciale regeling 'Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)' die onder meer Muziekonderwijs omvat.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het muziekonderwijs wordt gesubsidieerd met een gemeentelijke bijdrage voor een vakdocent in de groepen 7 en 8. Dit onderwijs is ook van belang voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en zal daarom worden meegenomen in de jaarlijkse overleg met de school over de ontwikkelingen in het onderwijsachterstandsbeleid (vve).

Rozendaal participeert, anders dan onder meer Rheden en Renkum, nog niet in de regeling 'Meer Muziek in de Klas'. Hier worden in de tweede helft van 2022 stappen in gezet.

Wat mag het kosten?
De financiering van het Muziekonderwijs (jaarlijks € 2.556) in IKC Dorpsschool is verlengd tot en met schooljaar 2021-2022, de huidige collegeperiode. Een nieuw college kan hier, binnen de kaders te stellen door de raad, een nieuw besluit over nemen. Vanaf schooljaar 2022-2023 kunnen deze uitgaven ten laste worden gebracht van het budget voor onderwijsachterstanden, ter bevordering van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Ook de mogelijke meerkosten van deelname aan 'Meer Muziek in de klas' kunnen ten laste van dit budget worden gebracht.

Leerlingenvervoer
Wat willen we bereiken?
Het uitvoeren van leerlingenvervoer is een van de wettelijke verplichtingen waarvan we de uitvoering niet binnen de kleine Rozendaalse organisatie kunnen borgen. We borgen deze taak op een voor Rozendaal passende wijze, waarbij deze specialistische taak op het gewenste niveau kan worden uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen?
De uitvoering van het leerlingenvervoer is gemandateerd aan de gemeente Rheden. Het gaat hier om de beoordeling wie ervoor in aanmerking komt: dit is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het feitelijke vervoer wordt uitgevoerd door Avan (Aanvullend vervoer regio Arnhem-Nijmegen), onder verantwoordelijkheid van de BVO DRAN. Het (routegebonden) leerlingenvervoer is een openeindregeling: de uitgaven kunnen sterk fluctueren afhankelijk van het aantal kinderen waarvan de ouder(s) voor een vergoeding in aanmerking komen.

De Rozendaalse bijdrage aan BVO DRAN voor het leerlingenvervoer is recent opgehoogd, omdat er extra vervoer is afgenomen.

Wat mag het kosten?
De verhoging bedraagt € 16.000.

Volwasseneneducatie
Wat willen we bereiken?
Volwasseneneducatie wordt steeds meer gekoppeld aan algemene taalstimulering en de aanpak van laaggeletterdheid. Via 'Taalhuis Veluwezoom' wordt, samen met onder meer bibliotheek Veluwezoom, vorm gegeven aan het landelijk ontwikkelprogramma 'Tel mee met taal'. Voor Rozendaal is deze ontwikkeling minder van toepassing: voor zover Rozendalers algemeen volwassenenonderwijs volgden, gaat het om voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (VAVO: HAVO en VWO voor volwassenen (18+). De verantwoordelijkheid hiervoor is bij het rijk belegd.

Wat gaan we daarvoor doen?
Dit onderwerp heeft weinig prioriteit in Rozendaal. Hierover zal nog een besluit moeten worden genomen omdat het om een wettelijke taak gaat, vastgelegd in de WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs). Daarnaast is onze gemeente opgenomen in een regionaal samenwerkingsverband. Hierover zal naar verwachting begin 2022 een advies worden uitgebracht.

Volwasseneducatie (NT-2) maakt onderdeel uit van de uitvoering van de inburgering van Nieuwkomers, die vanaf 2022 weer bij de gemeenten wordt belegd. Omdat 'werk' hierbij de primaire invalshoek is, is de uitvoering van de Wet Inburgering Nieuwkomers ondergebracht in Programma 6.

Wat mag het kosten?
Voor zover we hier een rijksbijdrage voor ontvangen, wordt deze regionaal ingezet.

Overzichtstabel mutaties t.o.v. Kadernota

	2022	2023	2024	2025
Cijfers primitieve begroting 2021-2024	**-385.343**	**-394.934**	**-400.875**	**-406.594**
Effect meerjarig mutaties bij Kadernota	18.238	20.360	21.724	15.610
Stand Kadernota	**-367.105**	**-374.574**	**-379.151**	**-390.984**
Verschil Kadernota - begroting	**-23.204**	**-21.708**	**-23.747**	**-21.135**
Hogere bijdrage leerlingenvervoer	-16.000	-18.000	-20.000	-22.000
Overige mutaties	-7.204	-3.708	-3.747	865

4.3 Financiële consolidatie

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	25.116	27.100	125.541	76.161	26.780	27.200
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	0	64.000	0	0	0
totaal baten	**25.116**	**27.100**	**189.541**	**76.161**	**26.780**	**27.200**
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	42.516	30.420	141.533	92.433	43.261	43.910
4.2 Onderwijshuisvesting	411.977	456.000	436.057	439.326	443.151	449.385
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	29.235	37.290	114.051	52.475	55.057	57.815
totaal lasten	**483.728**	**523.710**	**691.641**	**584.234**	**541.469**	**551.110**
Saldo van baten en lasten	**-458.612**	**-496.610**	**-502.100**	**-508.073**	**-514.689**	**-523.910**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	152.530	111.267	111.791	111.791	111.791	111.791
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	44.000	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**108.530**	**111.267**	**111.791**	**111.791**	**111.791**	**111.791**
Geraamd resultaat	**-350.082**	**-385.343**	**-390.309**	**-396.282**	**-402.898**	**-412.119**

Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie

5.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Binnen dit programma zijn verschillende thema's gebundeld tot een programmatische aanpak op gemeentelijk niveau en in regionaal verband om te komen tot randvoorwaarden voor een passend sport- en cultuuraanbod voor de inwoners van de gemeente Rozendaal en voor het stimuleren van een gezonde leefstijl. Waar daar de noodzaak toe is, richten we ons op specifieke doelgroepen, zoals jongeren, ouderen en mensen met een beperking.

Wat gaan we daarvoor doen?
We dragen zorg voor een gedegen groenonderhoud. We dragen bij aan lokale initiatieven zoals het scholenvoetbaltoernooi en het wijkenvoetbaltoernooi in Velp en Rozendaal en een aantal sportverenigingen gesubsidieerd met subsidies. Ook wordt de bibliotheek samen met de partners uit de regio gefinancierd binnen dit programma. De gemeente is, middels een regionaal convenant (2020), aangesloten bij 'Uniek Sporten': sporten en bewegen voor mensen met een beperking.

Wat mag het kosten?
Voor het kostenoverzicht wordt verwezen naar het staatje onder 5.3 Consolidatie.

5.2 Nieuwe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen in 2022 in het bijzonder aandacht:

Beheer openbaar groen
Wat willen we bereiken?
Het beheer van het openbaar groen is belangrijk voor de Rozendalers. Rozendaal staat bekend om een uitstekende kwaliteit van de openbare ruimte en daartoe behoort ook een goed onderhouden en duurzaam openbaar groen. De duurzaamheid van het openbaar groen is daarbij een continu aandachtspunt, waarbij met name de biodiversiteit en klimaatverandering de aandacht vragen. De klimaatverandering vormt een bedreiging voor de toch al verouderde bomenpopulatie en het overige groen. Dit vergt een investering om de verouderde populatie te onderhouden en behouden. In de huidige begroting is hiervoor geen bedrag opgenomen, omdat de kosten nog niet inzichtelijk zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?
Vanuit de werkgroep Duurzaamheid heeft zich een delegatie gevormd die zich nadrukkelijk bezig houdt met het vraagstuk 'Biodiversiteit'. Samen met de gemeente wordt het groen op sommige locaties omgevormd en wordt met bordjes aangegeven welk doel het omvormen van groen heeft.

In 2022 willen we verscherpt inzicht krijgen in de noodzakelijke maatregelen om klimaatbestendig te worden en willen we minimale eerste aanvullende maatregelen kunnen treffen. In de Kadernota is de post bomenonderhoud voor 2022 opgehoogd met € 15.000.

Een externe deskundige is al begonnen met een inventarisatie over de kwaliteit van ons huidige bomenbestand. De bevindingen voor het bomenonderhoud voor de langere termijn zullen worden uitgewerkt en vergt een meerjarige en planmatige aanpak. We verwachten de inventarisatie hiervan afgerond te hebben in het eerste kwartaal van 2022.

Wat mag het kosten?
De genoemde inventarisatie voorziet in een eerste raming waarin de aanvullende kosten als gevolg van het verouderde bomenbestand en de klimaatverandering in enkele jaren kan oplopen van € 25.000 tot € 100.000

jaarlijks aan mogelijk noodzakelijke extra kosten voor onderhoud en vervanging van bomen. Als de inventarisatie (inclusief de kosten) gereed is, volgt nadere besluitvorming.

Lokaal sport- en beweegakkoord
Wat willen we bereiken?
Als intensivering binnen het sportbeleid wordt beoogd om een gezonde levensstijl te bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?
Voor de periode 2020 t/m 2022 heeft de gemeente zich verbonden aan het Lokaal sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal. In het kader van het Sport- en beweegakkoord worden activiteiten gestimuleerd binnen twee thema's: A. Een leven lang met plezier sporten en bewegen; B. Toekomstbestendige sportaanbieders.

Wat mag het kosten?
Voor de uitvoering van het lokale sport- en beweegakkoorden ontvangt Rozendaal jaarlijks € 10.000 in de vorm van een Specifieke Uitkering (SPUK) Sportakkoord. Deze uitgaven worden via de SiSa-systematiek aan het Rijk verantwoord (en zonodig teruggevorderd) en zullen zodoende neutraal door de begroting gaan.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
Wat willen we bereiken?
Om het aanbod voor cultuurvoorzieningen op peil te houden is een verduurzaming van het Openluchttheater De Pinkenberg wenselijk.

Wat gaan we daarvoor doen?
De gemeente Rheden is voornemens om groot onderhoud aan Openluchttheater De Pinkenberg te plegen. Het betreft een aanvulling op een eerdere, kleinere renovatie. De kern wordt gevormd door renovatie van de tribune en het podium, inclusief sanering van de hier aanwezige vervuilde grond.
Een verzoek van de gemeente Rheden om een financiële bijdrage is gehonoreerd in 2021. De renovatie zal naar verwachting in 2022 plaatsvinden, met zoveel mogelijk voorbereidingen in 2021. Het Openluchttheater wordt geëxploiteerd door het Rhedense cultuurbedrijf RIQQ.

Wat mag het kosten?
De financiële bijdrage aan de renovatie bedraagt € 75.000, met daarnaast een garantstelling ten bedrage van € 13.000 waar onder voorwaarden een beroep op kan worden gedaan. Dekking vindt plaats uit de algemene reserve.

Bibliotheek
Wat willen we bereiken?
Op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) moet elke gemeente haar inwoners toegang verschaffen tot een bibliotheekvoorziening.

Wat gaan we daarvoor doen?
Rozendaal doet dit door subsidiëring van Bibliotheek Veluwezoom (Rheden, Renkum en Rozendaal). Er liggen plannen voor een fusie van Bibliotheek Veluwezoom Rheden/Rozendaal met het Rhedense cultuurbedrijf RIQQ. Dit versterkt de relatie tussen RIQQ en onze gemeente. De verwachting is dat hierover in de loop van 2022 besluitvorming kan plaatsvinden.

Wat mag het kosten?
De financiële gevolgen hiervan zijn nog niet bekend. In 2022 subsidieert onze gemeente Bibliotheek op School (B.O.S.) op de Dorpsschool. Dit vindt plaats door middel van een verhoging van de reguliere subsidie aan de bibliotheek met € 6.370. Dekking uit onderwijsmiddelen (zie ook programma 4. Onderwijs).

Cultureel erfgoed
Wat willen we bereiken?
Zowel om te voldoen aan wettelijke instandhoudingsverplichtingen alsook ter instandhouding van voor Rozendaal waardevol cultureel erfgoed werken we in 2022 en verder samen met andere gemeenten rondom Arnhem en de provincie in het Cultuur- en Erfgoedpact. Voor Rozendaal is daarbij vooral deelname aan het 'Gelders Arcadië' relevant, vanwege het belang voor het Rozendaalse Erfgoed, zoals Kasteel Rosendael. Kasteel Rosendael maakt deel uit van verschillende toeristische routes langs kastelen en landgoederen in de gemeenten Arnhem, Rheden, Renkum, Wageningen en Rozendaal.

Wat gaan we daarvoor doen?
In 2022 wordt onderzocht in hoeverre de resultaten van Gelders Arcadië gekoppeld kunnen worden aan de regiomarketingactiviteiten van TVAN (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen) en VisitVeluwe.

Wat mag het kosten?
Genoemde activiteiten vinden binnen de staande begroting plaats.

Monumenten
Wat willen we bereiken?
Instandhouding van de binnen de gemeente aanwezige monumenten. Voldoen aan wettelijk registratieplicht van publiekrechtelijke beperkingen (monumentenstatus).

Wat gaan we daarvoor doen?
Het bieden van ondersteuning bij de instandhouding van monumenten. En het daartoe verlenen van subsidies.

Wat mag het kosten?
De subsidieverordening gemeentelijke monumenten geeft de raad de mogelijkheid om bij de vaststelling van de begroting een jaarlijks subsidieplafond in te stellen, hiermee wordt de uit te keren subsidie voor dat jaar gemaximaliseerd. Voorgesteld wordt om voor 2022, net als in 2021, weer een subsidieplafond van € 8.000 in te stellen.

Overzichtstabel mutaties t.o.v. Kadernota

	2022	2023	2024	2025
Cijfers primitieve begroting 2021-2024	**-151.995**	**-148.145**	**-150.300**	**-152.470**
Effect meerjarig mutaties bij Kadernota	- 15.000	0	0	0
Stand Kadernota	**-166.995**	**-148.145**	**-150.300**	**-152.470**
Verschil Kadernota - begroting	**15.570**	**9.705**	**9.830**	**9.955**
Verklaring:				
correctie inhuur groen	12.000	12.000	12.000	12.000
Overige mutaties	3.570	-2.295	-2.170	-2.045

Nadere toelichting:
De post correctie inhuur groen betreft correctie van een abusievelijk niet-verwerkte overboeking naar programma 8 van kosten van medewerkers Scalabor.

5.3 Financiële consolidatie

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	10.000	0	10.000	0	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**10.000**	**0**	**10.000**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	13.563	2.965	13.010	3.055	3.100	3.145
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.025	4.435	4.500	4.565	4.630	4.695
5.5 Cultureel erfgoed	1.000	1.540	1.560	1.580	1.600	1.620
5.6 Media	35.462	36.000	36.530	37.060	37.590	38.120
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	102.814	111.647	107.917	94.272	95.642	97.027
totaal lasten	**155.864**	**156.587**	**163.517**	**140.532**	**142.562**	**144.607**
Saldo van baten en lasten	**-145.864**	**-156.587**	**-153.517**	**-140.532**	**-142.562**	**-144.607**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	1.608	4.592	2.092	2.092	2.092	2.092
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**1.608**	**4.592**	**2.092**	**2.092**	**2.092**	**2.092**
Geraamd resultaat	**-144.256**	**-151.995**	**-151.425**	**-138.440**	**-140.470**	**-142.515**

Programma 6: Sociaal domein

6.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Als gemeente willen we mogelijkheden scheppen en randvoorwaarden creëren voor het welzijn en de ontwikkeling van onze inwoners in het algemeen en van specifieke doelgroepen in het bijzonder. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan jongeren die in hun ontwikkeling worden bedreigd en aan kwetsbare ouderen. Maar het gaat ook om de uitvoering van de Participatiewet, de huisvesting van statushouders op grond van de Huisvestingswet en het verlenen van welzijnssubsidies binnen het kader van de Algemene wet bestuursrecht.

Wat gaan we daarvoor doen?
Voor het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen in het sociaal domein is Rozendaal afhankelijk van samenwerking met anderen. Samenwerking vindt regionaal plaats op inkoop en transformatie en daarnaast is er sprake van een intensieve samenwerking met de gemeente Rheden. In de reguliere taakuitvoering zijn een aantal elementen terugkerend, onderwerpen die ook in 2022 tijd, zorg en aandacht vragen.

- **Regionaal inkopen (MGR SD Module Inkoop)**
  Door een strengere selectie aan de poort en het stoppen van de inschrijving na een bepaalde datum, was het 'open house' met de nieuwe regionale inkoop per 1 juli 2020 minder open geworden. Met uitzondering van 'verblijf Jeugd' (aanbesteed) en Beschermd Wonen (contractverlenging) gold een semi-openbare procedure, wat heeft geleid tot een reductie van het aantal aanbieders. Uit onderzoek blijkt dit één van de manieren te zijn om de uitgaven aan Wmo en Jeugdhulp terug te dringen. Overigens kopen Rheden en Rozendaal niet alle zorgvormen regionaal in.
  Door lokale aanbesteding van een aantal maatwerkdiensten (vanaf 1 januari 2021) hebben Rheden/Rozendaal het aantal aanbieders Jeugdhulp teruggebracht tot acht. Het gaat hier om Begeleiding individueel, Groepsbegeleiding – dagactiviteit specialistisch, en behandeling individueel en groep.
- **Regionale transformatie en innovatie jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning**
  Voor de invulling van de gewenste regionale vernieuwing hebben de gemeenten in Centraal Gelderland, in samenspraak met zorgaanbieders, transformatie-agenda's opgesteld voor de Jeugdwet en de Wmo. Voor de jeugdhulp heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld aan regionaal samenwerkende gemeenten. Ook onze regio werkt in dit kader met een meerjarig Transformatieplan (2018). De resterende middelen worden na evaluatie in 2021 ingezet voor verdere regionale transformatie vanaf 2022.
- **Samenwerking met Rheden**
  De samenwerkingsafspraken Sociaal domein vormen een belangrijk onderdeel binnen onze algemene samenwerkingsafspraken met de gemeente Rheden. Omdat de uitvoering van de wetten in het Sociaal domein is gemandateerd aan Rheden, kunnen de inwoners zich vervoegen bij het Sociaal Meldpunt gemeente Rheden.

Wat mag het kosten?
De bekostiging van de aanpak binnen dit programma is grotendeels afhankelijk vanuit financiering vanuit het rijk. Waar op de genoemde onderdelen nieuwe ontwikkelingen aan de orde zijn wordt daarop onderstaand uitgewerkt.

6.2 Nieuwe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen in 2022 in het bijzonder aandacht. Vanwege de omvang van dit programma worden eerst enkele algemene ontwikkelingen beschreven die relevant zijn voor de aanpak onder dit programma, waarna op thema's dieper kan worden ingegaan.

Algemene ontwikkelingen

- **Toegenomen aandacht voor kwaliteit en rechtmatigheid:** Door toenemende regionale aandacht voor kwaliteit en rechtmatigheid (zoals periodieke quick scans onder Wmo-aanbieders) wordt steeds beter 'het kaf van het koren' gescheiden. Hiervan wordt op termijn een besparing verwacht.

- **Governance modulaire gemeenschappelijke regeling:** Door een toename van het aantal samenwerkingsmodules in de MGR SD CG (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland) zal, naar verwachting op 1 januari 2022, sprake zijn van een nieuwe governance. Hierbij worden de bestaande modules, in het vervolg te noemen 'submodule', ondergebracht in drie nieuw te vormen modules: Zorg, Onderwijs en Participatie. Hier kunnen nieuwe modules aan worden aangehaakt, zoals de contractering van de Inburgering. Deze ontwikkeling is naar verwachting budgettair neutraal. En, door de eenvoudiger structuur: meer mogelijkheden voor gemeenteraden om inzicht te krijgen in, en invloed uit te oefenen op de MGR.

- **Intensivering regionale innovatie en transformatie:** Er is sprake van een toename van het aantal ontwikkelingen dat om samenwerking vraagt, leidend tot een Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming (GVJB) en de ontwikkeling van een regionale visie op samenwerking en opdrachtgeverschap (Norm voor Opdrachtgeverschap, voor onder meer Jeugdhulp en Beschermd Wonen) die eind 2021 wordt verwacht.

  De verwachting is, dat dit op onderdelen zal leiden tot hogere uitvoeringskosten bijvoorbeeld hogere tarieven voor jeugdbescherming. Hiermee samenhangend verwachten wij op termijn een vermindering van zorgkosten. In de Gelderse agenda Verbetering Jeugdbescherming (GVJB) is al ingestemd met hogere tarieven voor de jeugdbescherming. Dit traject vereist een grotere regionale inzet van gemeenten, wat zal leiden tot een toename van de regionale uitvoeringskosten voor ambtelijke inzet van gemeenten.

- Met name bij de Jeugdhulp blijken de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen niet voldoende. In 2021 hebben Rijk en VNG bepaald dat **gemeenten structureel meer geld voor de Jeugdhulp** dienen te ontvangen om de tekorten op de uitgaven te dekken. Daarbij is ook afgesproken dat er een landelijke Ontwikkelagenda jeugdhulp 2022-2028 wordt opgesteld, gericht op normalisatie en terugbrengen van de uitgaven aan jeugdhulp in de komende jaren.
  Het Rijk stelt in 2022 € 1,314 miljard aanvullend beschikbaar voor de jeugdhulp, waarvan € 45.000 voor Rozendaal. Dit werkt ook door in de periode na 2022.

- We streven ernaar om de beweging te maken **van maatwerk- naar algemene voorzieningen**. Waar we dure individuele voorzieningen inzetten kan een bredere inzet van de sociale bijdragen aan een vroegtijdiger oplossing voor de zorgbehoevende en wordt een duurder maatwerktraject uitgespaard. Om dit te realiseren financieren we voor de sociale basis over 2022 niet meer afzonderlijk Radar. Radar gaat op in de welzijnsorganisatie Incluzio. We nemen een redelijk deel van de lumpsumbekostiging die Rheden heeft afgesproken met Incluzio voor onze rekening. Voor het kosteneffect zie het onderdeel Herzien samenwerkingsafspraken SD met Rheden.

Herzien samenwerkingsafspraken SD met Rheden

Wat willen we bereiken?

We hebben in samenspraak met Rheden het doel gesteld om de samenwerkingsafspraken breed (domein-overstijgend), maar in het bijzonder voor de dienstverlening in het sociaal domein te herzien. Dit moet een meer passende bekostigingsstructuur en verbeterde samenwerkingsrelatie opleveren tussen Rheden en Rozendaal.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken in 2022 verder aan een voorstel voor een nieuwe bekostigingsstructuur. De eerste afspraken met Rheden over de uitvoeringskosten sociaal domein zijn verwerkt in deze begroting:

- Het gaat om een gewijzigd uitgangspunt voor de uitvoeringskosten. Daardoor komen de uitvoeringskosten in een meer reële verhouding te staan ten opzichte van de programmakosten. Dit levert een afname op van de uitvoeringskosten voor deze begroting met € 112.000.
- Ook zijn er afspraken met Rheden gemaakt over bekostiging van Incluzio vanwege de beoogde verschuiving van maatwerk naar algemene voorzieningen. De Rozendaalse bijdrage aan de lump sum die Rheden aan Incluzio vergoedt bedraagt € 88.000.
- De welzijnssubsidie aan Incluzio (voorheen Radar) vervalt hiermee per 2022. Dat levert een vermindering op van € 12.000 op de post welzijnssubsidies.
- In deze begroting wordt verder rekening gehouden met meerkosten door nieuwe eisen aan interne controle (verbijzonderde interne controle) op het sociaal domein Rozendaal, geraamd op basis van ervaringscijfers op € 7.500.

Wat mag het kosten?
In onderstaande tabel is weergegeven welke financiële wijzigingen zijn verwerkt als gevolg van het herzien van de samenwerkingsafspraken met Rheden. Het leidt tot een positief effect van € 27.885 binnen Programma 6. Voor de programmakosten verwachten wij dat deze, bij gelijkblijvende aantallen, zullen afnemen door een verschuiving bij Wmo en Jeugdhulp van maatwerk- naar algemene voorzieningen. De daling in programmakosten hebben wij nog niet ingeboekt, omdat wij samen met Rheden gaan onderzoeken of de nieuwe aanpak (versterken sociale basis) ook daadwerkelijk leidt tot een besparing.

	Was	**Wordt**
Uitvoeringskosten Rheden	222.000	110.000
Controlekosten	incl.	7.500
Incluzio	incl.	88.000
Welzijnssubsidies (vervallen subsidie Radar)	41.180	29.795
Totaal	263.180	235.295
Verschil was-wordt		**27.885**

Bij dit positieve effect hoort wel een belangrijke kanttekening: In 2022 zal samen met Rheden de berekeningssystematiek verder worden uitgewerkt. Die uitwerking heeft mogelijk weer een kostentoename tot gevolg. Op diverse vlakken is verfijning van de afspraken noodzakelijk, bijvoorbeeld als het gaat om het aanleveren van informatie vanuit Rheden aan Rozendaal. Ook kan uitbreiding van de dienstverlening aan de orde komen, bijvoorbeeld voor nieuwe taken zoals beschermd wonen, of voor oude taken als het gaat om beleidscapaciteit, zoals met de pilot Jeugdbeleid.

Welzijnssubsidies (overige)
Wat willen we bereiken?
De gemeente beoogt met subsidieverlening als middel maatschappelijke doelstellingen te bereiken. Subsidies kunnen worden ingezet voor lokale organisaties en initiatieven, maar ook voor initiatieven samen met Rheden of in regionaal verband, al dan niet om te voldoen aan een wettelijke verplichting. In dat laatste geval staan hier inkomsten tegenover, veelal als onderdeel van de Gemeentefondsuitkering. Welzijnssubsidies hebben betrekking op deelterreinen binnen het sociaal domein in brede zin: sport, kunst en cultuur, toerisme en recreatie en maatschappelijke zorg en welzijn. We verstrekken onder meer subsidies voor De Serre, MEE, ouderenbonden. Onze Algemene Subsidieverordening (ASV) biedt daarnaast ook een juridisch kader voor subsidies op het gebied van onderwijs, volksgezondheid, milieu, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting. De Rozendaalse jongerenactiviteiten (Kinderburgemeester en Jongerenraad) worden in 2022 voortgezet. Voor specifieke activiteiten voor en door kinderen en jongeren is een bedrag van € 2.000 in de begroting opgenomen. Dit is bedoeld als werkbudget voor kleine activiteiten. Voor grotere initiatieven dient de gemeenteraad budget beschikbaar te stellen. We willen ook voor 2022 ondersteuning bieden aan die activiteiten die sociaal maatschappelijk impact.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Efficiëntere uitvoering. Op basis van onze ASV en de hiervan afgeleide Subsidieregeling Sociaal domein 2019-2022 worden enkele grote en verschillende kleinere organisaties/activiteiten op het terrein van maatschappelijke zorg en welzijn gesubsidieerd. In 2022 werken wij voor de kleinere welzijnssubsidies (tot en met € 5.000) met een subsidielijst. Dit leidt tot een vermindering van administratieve lasten, zowel voor de aanvragers als voor de gemeente.
- Per 2021 ontvangt Incluzio (voorheen Radar) geen subsidie meer voor de bijdrage aan de sociale basis voor Rozendalers. Dit is het gevolg van de inrichting van de gewenste sociale basis, waar Incluzio integraal voor verantwoordelijk wordt, zowel voor de Rhedense en Rozendaalse inwoners. Meer hierover zie het onderwerp Beweging van maatwerk naar algemene voorzieningen.
- Een nieuwe activiteit in 2022 is Vitaal en Veilig Thuis, een herziene versie van het Huisbezoekproject 75plus (2012/2013 en 2017). De uitbreiding betreft zowel de doelgroep (inwoners vanaf 70 jaar) als het bereik: veiligheid wordt hierin uitdrukkelijk meegenomen.

Wat mag het kosten?
De efficiëntere uitvoering van de kleine subsidies levert een lichte vermindering van administratieve lasten, maar geen (kwantificeerbare) kostenbesparing op. De verschuiving van kosten voor de inrichting van de sociale basis (stopzetten subsidie aan Incluzio) heeft als gevolg dat er binnen de post voor welzijnssubsidies € 17.000 vrijvalt. Hiervan wordt € 12.000 euro overgeheveld naar de post Sociale basis (t.b.v. bijdrage Incluzio). De overige € 5.000 wordt binnen de post welzijnssubsidie gereserveerd voor de te verwachten hogere bijdrage aan STOER (voor Vitaal en Veilig Thuis).

Kinderopvang
Wat willen we bereiken?
Op grond van de Wko (Wet kinderopvang) zijn gemeenten verantwoordelijk voor de kwaliteit van kinderopvang (peuteropvang, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang).

Wat gaan we daarvoor doen?
De GGD (VGGM) houdt namens gemeenten toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang. De uitvoering (behandelen nieuwe aanvragen, afhandelen van eenvoudige GGD-adviezen) is gemandateerd aan de gemeente Rheden. In complexe situaties ligt, zoals bij alle gemandateerde werkzaamheden, de besluitvorming bij ons college.

Sinds 2020 heeft onze gemeente te maken met kinderopvang op Sociaal Medische Indicatie (SMI). Gemeenten zijn wettelijk verplicht deze vorm van kinderopvang te financieren als er een beroep op wordt gedaan. De uitgaven voor Kinderopvang SMI zijn in 2022 voor het eerst in de begroting opgenomen, omdat we op basis van casuïstiek weten dat er een beroep op wordt gedaan.

Wat gaat het kosten?
De kosten voor kinderopvang SMI bedragen naar schatting € 7.000. Omdat deze kosten fluctueren op basis van individuele gevallen dekken we deze kosten uit de reserves.

Vreemdelingen
Wat willen we bereiken?
Als gemeenten zijn we, op grond van de Huisvestingswet, verplicht om mee te werken aan de huisvesting van statushouders (erkende vluchtelingen). Dit wordt uitgedrukt in een aan inwonertal gerelateerde halfjaarlijkse huisvestingstaakstelling, met een minimum van één per half jaar.

Wat gaan we daarvoor doen?
In 2021 heeft onze gemeente twee statushouders gehuisvest, waarmee tot 1 januari 2022 aan de huisvestingstaakstelling is voldaan. De maatschappelijke begeleiding wordt verzorgd door Vluchtelingenwerk.

Op 1 januari 2022 treedt een nieuwe Wet Inburgering in werking, met een grotere regierol voor gemeenten, waarbij overigens intensief regionaal wordt samengewerkt. De in de MGR SD samenwerkende gemeenten beogen het contractmanagement Inburgering vanaf 2022 onder te brengen in een nieuwe samenwerkingsmodule.

Wat mag het kosten?
De begeleiding van statushouders kost, op basis van een Offerte van Vluchtelingenwerk, € 2.266 per persoon voor een V.I.P. traject (Vestigen, Inburgeren en Participeren).
Gemeenten ontvangen extra middelen voor de Wet Inburgering. Wij nemen deze budgettair neutraal op in de begroting. Voor de kosten contractmanagement gaan wij uit van € 300 structureel per jaar.

Sociale werkvoorziening
Wat willen we bereiken?
Mensen aan het werk op een niveau dat bij hen past, als het kan regulier, al dan niet meer loonkostensubsidie, als het moet op een beschutte werkplek. De sociale werkvoorziening, met als 'harde kern' een beschutte werkomgeving, is met invoering van de Participatiewet (2015) afgesloten voor nieuwe instroom. De mensen met een Sw-indicatie hebben hun recht op een werkplek behouden.

Wat gaan we daarvoor doen?
In 2018 hebben de tien bij het voormalige regionale SW-bedrijf (GR Presikhaaf Bedrijven) aangesloten gemeenten hun Wsw-medewerkers voor vijf jaar ondergebracht bij het nieuw gevormde arbeidsontwikkelingsbedrijf BV Scalabor.
In 2021 is gebleken dat Scalabor en de gemeenten in beginsel de samenwerking vanaf 2023 willen voortzetten, maar dat dit, aldus Scalabor, tegen een hogere vergoeding zal moeten gebeuren. De uitstroom van Wsw-medewerkers, merendeels door pensioen, wordt niet gecompenseerd, doordat de toegang tot de Wsw vanaf 2015 is afgesloten voor nieuwe medewerkers.

Wat mag het kosten?
De financiële gevolgen van de ontwikkelingen bij Scalabor zijn nog niet bekend, maar naar verwachting zullen de uitgaven toenemen.

(Wet) Maatschappelijke ondersteuning
Wat willen we bereiken?
Het verlenen van voorzieningen op grond van de Wmo, te onderscheiden in materiële voorzieningen en dienstverlening (immaterieel).

Wat gaan we daarvoor doen?
De uitvoering van de Wmo, met andere woorden de klantcontacten, is gemandateerd aan de gemeente Rheden.

Sinds 2019 geldt er een abonnementstarief Wmo voor maatwerkvoorzieningen (natura en persoonsgebonden budget (Pgb)), zoals hulp bij het huishouden, hulpmiddelen, trapliften en woningaanpassingen, en voor algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie.
Beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn uitgezonderd en gemeenten kunnen een uitzondering maken voor collectief vervoer, zoals gebeurd is in Rheden en Rozendaal.

Wat mag het kosten?
De Wmo is een open-einderegeling, met beleidskeuzes kunnen de uitgaven enigszins worden beïnvloed. In navolging van de gemeente Rheden heeft ook onze gemeente in 2021 beleid ontwikkeld om (niet vrij toegankelijke) maatwerkvoorzieningen te vervangen door algemene voorzieningen. Het gaat om lichte en matige begeleiding (individueel en groep) die wordt uitgevoerd door Incluzio, om de algemene voorziening Hulp bij het Huishouden, uitgevoerd door een schoonmaakbedrijf en om 'Powerful ageing' (om mensen in staat te stellen langer zelf het huishouden te doen). Als resultaten voor de begroting 2022 beogen wij:
- Een afname met vijf van het aantal inwoners met een maatwerkvoorziening Hulp bij het huishouden
- Een afname van de uitgaven aan maatwerkvoorziening Hulp bij het huishouden
- Een afname met vijf van het aantal inwoners met een maatwerkvoorziening lichte of matige begeleiding

Individueel of Groep (dagbesteding)
- Een afname van de uitgaven aan maatwerkvoorzieningen lichte en matige Wmo-begeleiding Individueel en Groep.

De financiële gevolgen van het abonnementstarief zijn groot. Gemeenten derven inkomsten uit eigen bijdragen en uit eerste onderzoeken blijkt er, vooral bij hulp bij het huishouden, sprake te zijn van een 'aanzuigende werking'. Het Rijk compenseert gemeenten hiervoor, maar deze compensatie is onvoldoende.

Beschermd wonen
Wat willen wij bereiken?
Met ingang van 2022 ligt de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen (en Maatschappelijke Opvang) niet meer bij 43 centrumgemeenten maar bij elke gemeente afzonderlijk. Praktisch gezien blijft de Maatschappelijke Opvang (zoals daklozenopvang en vrouwenopvang) bij Arnhem belegd. Rozendaal participeert in de regionale samenwerking Centraal Gelderland voor beschermd wonen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en met psychische problematiek. Vooralsnog zijn er geen inwoners van Rozendaal die hiervoor in aanmerking komen.

Wat gaan wij daarvoor doen?
De decentralisatie van Beschermd Wonen (BW) heeft op zich grote gevolgen voor gemeenten. In 2022 heeft deze nog geen financiële gevolgen. Wel worden aanvullende ambulantiseringsmiddelen over de verschillende gemeenten verdeeld. Vanaf 2023 worden de voorheen aan centrumgemeenten beschikbaar gestelde middelen met een ingroeidpad van tien jaar verdeeld over alle 352 gemeenten (peildatum 1-1-2021). Dit gebeurt volgens een nog nader door het Rijk vast te stellen objectief verdeelmodel, waarbij overigens al wel duidelijk is dat onze regio een 'nadeelregio' is.

Wat mag het kosten?
December 2021 wordt een regionale begroting 2022 opgesteld. In een bestuurlijk akkoord (2021) hebben de samenwerkende gemeenten afgesproken, alle middelen die voor BW ontvangen worden, over te dragen aan de regio.

Meld- en adviespunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld
Wat willen wij bereiken?
Gemeenten dienen op basis van de Wmo en de Jeugdwet aangesloten te zijn bij een meld- en adviespunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld. Er is sprake van een landelijk dekkend netwerk van Veilig Thuis-organisaties.

Wat gaan wij daarvoor doen?
Veilig Thuis Gelderland Midden (VT) is als zelfstandige stichting ondergebracht bij VGGM. De rol van VT is in 2019 uitgebreid op grond van de herziene Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit heeft geleid tot een toename van de financiële bijdrage aan Veilig Thuis. De gemeentelijke bijdrage is grotendeels gebaseerd op aantal inwoners en voor nog geen 10% op 'productie' (daadwerkelijk aantal casussen).

De begroting 2022 past grotendeels binnen de beschibare middelen. Wel valt nog niet in te schatten of de coronamaatregelen (zoals de sluiting van scholen) op langere termijn invloed hebben op het aantal meldingen. Als gemeente ontvangen wij middelen om de gevolgen van corona op te vangen. Voor 2022 is een subsidie verleend van € 11.532.

Wat mag het kosten?
Voor 2022 is een subsidie verleend van € 11.532.

Jeugdhulp inclusief geëscaleerde zorg
Wat willen we bereiken?
Om kinderen zo gezond, kansrijk en veilig mogelijk op te laten groeien, is het voor sommige kinderen nodig om hen passende jeugdhulp te bieden.

Wat gaan we daarvoor doen?
De **uitvoering van de Jeugdwet** is aan de gemeente Rheden gemandateerd. Het Meerjarenbeleidskader Sociaal Domein is het vigerende beleidskader.
De afgelopen jaren is het aantal jeugdigen dat een beroep deed op jeugdhulp landelijk en ook in Rozendaal toegenomen. En relatief gezien in Rozendaal zelfs harder toegenomen. Waar het jeugdzorggebruik voor Rozendaal in 2015 nog 2,9% onder het landelijk gemiddelde van 10% lag, was dit in 2019 toegenomen tot slechts 0,3% onder het landelijk gemiddelde van 12,3% (bron: waarstaatjegemeente.nl). Deze toename ging gepaard met stijgende uitgaven, waarvoor de gemeenten vanuit het Rijk niet voldoende middelen toegekend kregen. In 2021 is door Rijk en VNG overeengekomen dat er structureel meer geld naar de gemeenten gaat, om de tekorten op de uitgaven te dekken. Om besparingen in de Jeugdhulp te realiseren, moeten gemeenten steeds meer regionaal samenwerken. Dit is hiervóór nader toegelicht, bij 'regionale ontwikkelingen'.

Op 1 januari 2022 wordt het nieuwe **woonplaatsbeginsel** ingevoerd. Dit leidt deels tot herverdeling van verantwoordelijke gemeenten voor jeugdigen, in met name verblijfszorg. Dit brengt met zich mee dat de gemeente Rozendaal in vóórkomende gevallen uitgaven voor jeugdigen kan 'doorschuiven' naar andere gemeenten, maar ook dat Rozendaal zaken kan krijgen waarvoor vanaf 1 januari 2022 de uitgaven gedragen moeten worden.

De **coronapandemie** heeft de problematiek van kwetsbare jeugdigen verscherpt. We zien dat in 2020 en 2021 terug in zwaardere en langere trajecten en daarmee hogere uitgaven. De verscherpte problematiek zal bij een aantal kwetsbare jongeren mogelijk nog enkele jaren doorwerken. Wij gaan er vanuit dat dit voor onze gemeente geen extra risico's met zich meebrengt, naast de al bestaande risico's vanwege onze kleine aantallen.

Lokale ontwikkelingen Jeugdhulp: In 2021 is de opdracht 'lokaal maatwerkdiensten jeugdhulp' gestart (uitvoering door acht jeugdhulporganisaties).
Daarnaast zijn de ondersteuners Jeugd en Gezin (POH: Praktijkondersteuners Huisartsen) gestart. Hiervoor worden middelen ingezet die vanuit het regionale Transformatieplan Jeugd beschikbaar zijn gesteld voor het versterken van de lokale toegang. De Rozendaalse middelen (in totaal € 1.067) zijn samengevoegd met die van Rheden en worden ingezet voor de financiering van een ondersteuner Jeugd en Gezin (praktijkondersteuner) bij de huisartsen in Velp. Vooralsnog als pilot t/m mei 2022. De kans is groot, dat deze pilot definitief wordt: de ondersteuner Jeugd en Gezin biedt laagdrempelige hulp en vormt een voorliggende voorziening. Deze brengt kosten met zich mee maar levert naar verwachting een besparing op, met name op uitgaven Jeugd GGZ.

Als resultaten voor de begroting 2022 beogen wij:
- Een afname met vijf van het aantal jeugdigen dat een beroep doet op jeugdhulp.
- Een afname met vijf van het aantal doorverwijzingen door huisartsen.
- Een afname van de uitgaven aan individuele (niet vrij toegankelijke) voorzieningen Jeugdhulp.

Wat mag het kosten?
De extra rijksmiddelen voor Jeugd (1,3 miljard landelijk) zijn in deze begroting verwerkt onder programma 0. Voor de overige benoemde ontwikkelingen, in het bijzonder he woonplaatsbeginsel geldt dat er geen bedrag voor wordt verwerkt in de begroting, vanwege de hoge mate van onzekerheid in de financiële doorwerking. In de risicoparagraaf zijn de risico's die het gevolg kunnen zijn van toename in zorggebruik (bijvoorbeeld als gevolg van het woonplaatsbeginsel) opgenomen.

Overzichtstabel mutaties t.o.v. Kadernota

	2022	2023	2024	2025
Cijfers primitieve begroting 2021-2024	**-585.554**	**-593.687**	**-601.997**	**-610.505**
Mutaties vastgest begr/Kadernota/turap 1: n.v.t.	0	0	0	0
Stand Kadernota	**-585.554**	**-593.687**	**-601.997**	**-610.505**
Verschil Kadernota - begroting	**17.875**	**16.251**	**16.061**	**17.334**
Verklaring:				
Lagere kosten kinderopvang	2.500	2.500	2.500	2.500
Hoger bijdrage DRAN (wmo-vervoer)	-4.400	-4.300	-4.200	-5.800
Lagere kosten PGB Wmo	2.500	2.500	2.500	2.500
Lagere rijksvergoeding participatiewet	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Lagere uitvoeringskosten sociaal domein	28.500	28.700	28.800	28.900
Overige mutaties	-6.225	-8.149	-8.539	-5.766

Nadere toelichting:
Lagere kosten kinderopvang
Naast de genoemde kosten voor de sociaal medische indicatie (€7.000) zien we een kostendaling voor kinderopvang die wordt veroorzaakt door de lagere uitvoeringkosten van deze regeling.

Hogere kosten Wmo-vervoer
Deze kostenstijging wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage aan BVO Dran.

Lagere kosten PGB Wmo
De begrotingspost is afgeraamd op basis van het gebruik van de laatste paar jaar

Lagere rijksvergoeding participatiewet
De rijksvergoeding die Rozendaal ontvangt is gebaseerd op het aandeel in de totale bijstandskosten in Nederland van 2 jaar eerder. Hierop is de begrotingspost aangepast.

6.3 Financiële consolidatie

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	546.493	55.000	50.000	48.250	48.000	48.720
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	6.000	3.000	3.050	3.100	3.150
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.182	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	978	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**549.653**	**61.000**	**53.000**	**51.300**	**51.100**	**51.870**
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	44.918	226.850	49.500	49.595	45.700	44.305
6.2 Wijkteams	0	0	1	2	3	4
6.3 Inkomensregelingen	587.750	89.125	81.250	82.425	83.625	84.860
6.4 Begeleide participatie	61.493	56.700	57.500	58.360	59.230	60.110
6.5 Arbeidsparticipatie	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	151.960	166.809	94.661	96.384	98.298	99.867
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	64.655	122.635	141.617	142.810	144.000	145.195
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	224.681	116.500	202.150	204.660	207.180	209.700
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	900	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	82.435	0	0	0	0
totaal lasten	**1.136.357**	**862.054**	**627.679**	**635.236**	**639.036**	**645.041**
Saldo van baten en lasten	**-586.704**	**-801.054**	**-574.679**	**-583.936**	**-587.936**	**-593.171**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	215.500	7.000	6.500	2.000	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**215.500**	**7.000**	**6.500**	**2.000**	**0**
Geraamd resultaat	**-586.704**	**-585.554**	**-567.679**	**-577.436**	**-585.936**	**-593.171**

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

7.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Binnen dit programma werken we aan de gemeentelijke opgave rondom het brede begrip duurzaamheid.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het betreft daarbij taken in het kader van een klimaatadaptatie en energietransitie, een leefbaar milieu en afvalverwerking, alsook waterberging. Zodoende geven we niet alleen vorm en inhoud aan (wettelijke) taken uit onder meer de Wet publieke gezondheid, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz), de Wet geluidhinder, of de wet Bodemverontreiniging. Maar werken we ook aan gedegen mitigerende maatregelen, zoals de aanpak voor de energietransitie, om een bijdrage te leveren aan de globale klimaatopgave. Waar nodig stellen we lokale kaders, bijvoorbeeld in de Algemene Plaatselijke verordening (APV) en de Afvalstoffenverordening. Ook vragen de volgende onderwerpen in 2022 onze aandacht:

- Sinds 2020 geldt de **Wvggz** (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg). Gedwongen zorg is in Rozendaal gelukkig slechts incidenteel aan de orde. Niettemin zijn aan de uitvoering van de wet structurele kosten verbonden voor aansluiting op een landelijke registratiesysteem en afspraken ter ondersteuning, in voorkomende gevallen, in de uitvoering van taken door VGGM (de GGD) en de gemeente Rheden.
- Gedurende de periode 2021 t/m 2023 committeert Rozendaal zich aan het **Lokaal preventieakkoord** (volksgezondheid) Rheden-Rozendaal, met als speerpunten: gezonde leefstijl, financiële gezondheid en eenzaamheid.
- **Jeugdgezondheidszorg (JGZ):** Voor de uitoefening van de gemeentelijke taken in het kader van JGZ wordt steeds meer regionaal samengewerkt, bijvoorbeeld bij een vooralsnog tweejarige pilot 'Nu Niet Zwanger' (NNZ). Daarbij worden kwetsbare potentiële ouders ondersteund om regie te nemen op hun kinderwens. Tot nu toe is hier geen gebruik van gemaakt door inwoners van Rozendaal, maar door een bijdrage ondersteunt onze gemeente een activiteit met een grote maatschappelijke waarde.

Wat mag het kosten?
De hierboven beschreven aanpak valt binnen de reguliere capaciteit.

7.2 Nieuw ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen in 2022 in het bijzonder aandacht:

Klimaatadaptatie en Energietransitie
Wat willen we bereiken?
Klimaatverandering is in toenemende mate een zorg, ook binnen Rozendaal. Enerzijds kan Rozendaal een bijdrage leveren door opwarming te helpen afremmen door het uitvoeren van mitigerende maatregelen. Daarnaast zullen we maatregelen moeten treffen om naar de toekomst beter om te gaan met de nadelige effecten van klimaatverandering, omdat de opwarming niet geheel kan worden voorkomen (adaptatie). Door stappen te zetten in de energietransitie dragen wij bij aan mitigatie. Voor adaptatie nemen wij nu nog ad hoc stappen en willen wij de planvorming een impuls geven.

Wat gaan we daarvoor doen?
Binnen de energietransitieopgave wordt sinds 2019 – ook in regionaal verband (RES) gewerkt aan tal van activiteiten binnen de **Uitvoeringsagenda Rozendaal Energieneutraal 2050**. Deze Uitvoeringsagenda Rozendaal Energieneutraal 2050 kent een doorlooptijd van 2019-2021. De subsidieregeling "Energietransitie bestaande woningen Rozendaal " vervalt per 1 januari 2022. Eén van de voorziene activiteiten in 2021 was het voorbereiden van een nieuwe uitvoeringsagenda voor de programmaperiode 2022-2025. Met het zicht op de gemeentelijke verkiezingen in 2022 heeft het college besloten om de uitwerking daarvan op te pakken ná de vaststelling van het nieuwe coalitieakkoord in 2022.

Om de ingezette lijn van succesvolle activiteiten, de samenwerking met stakeholders, het ontstane enthousiasme en bijbehorende energie niet verloren te laten gaan is **voor 2022 een separaat jaarprogramma** uitgewerkt. Met het programma voor 2022 wordt ingezet op een effectieve voortzetting van de ingezette werklijnen en is de uitvoering daarvan in 2022 (begrotingstechnisch) geborgd. Vervolgens kan ná de verkiezingen ingezet worden op de uitwerking van een nieuwe, meerjaren, uitvoeringsagenda voor 2022-2025, passend bij het nieuwe bestuursprogramma dat op dat moment voorligt.

In 2022 zal ook een **geactualiseerd verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2022 t/m 2026** (vGRP) zijn opgesteld, dat als basis gaat dienen voor een beleidsmatige aanpak water(berging).

Wat mag het kosten?
Voor de voortzetting van de aanpak klimaatadaptatie en energietransitie is bij Kadernota als aangenomen dat de aanpak voor 2022 bekostigd kan worden uit het restant van de reserve energietransitie.
De kosten voor het opstellen van het vGRP 2022 t/m 2026 ad. € 15.000 worden gedekt uit de begrotingen 2021 en 2022.

Afvalstoffenbeheer
Wat willen we bereiken?
In 2022 willen we ons beleid ten aanzien van de hoeveelheid hergebruik grondstoffen doorzetten en daarmee het aantal kilo's restafval per huishouden doen afnemen. Ook willen we in 2022 een onderzoek instellen naar de doelmatigheid van onze huidige milieustraat.

Wat gaan we daarvoor doen?
We gaan in 2022 een onderzoek instellen naar de doelmatigheid van onze huidige milieustraat en afvalverwerking en een plan maken voor het kunnen opvangen van de verschillende milieustromen eventueel met ander gemeenten.

Wat mag het kosten?
Het doelmatigheidsonderzoek vindt dekking uit de daarvoor al geraamde €26.400 bij Kadernota (te onttrekken uit de algemene reserve). Ten aanzien van het toenemend hergebruik wordt een kostenbesparing voorzien op de afvalverbranding. Dit zal naar verwachting niet leiden tot een lagere afvalstoffenheffing, omdat de rijksbelasting op diezelfde verbranding ook is toegenomen. Daarnaast stijgen andere kosten van inzameling en verwerking. We verwachten dan ook een neutraal effect.

Volksgezondheid
Wat willen we bereiken?
Participeren in de Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) en in de door deze Gemeenschappelijke Regeling te entameren projecten en activiteiten (inentingsprogramma's e.d.). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), waarbij de bijbehorende middelen zijn overgedragen (2019). Deelname aan vaccinaties vormt een speerpunt voor onze gemeente. De vaccinaties voor het coronavirus vallen hier overigens buiten, dit proces wordt door het Rijk aangestuurd.

Wat gaan we daarvoor doen?
In onze **Nota Publieke Gezondheid 2017-2020** wordt onder meer de relatie tussen publieke gezondheid en de Omgevingswet benoemd. Deze relatie wordt met de verdere implementatie van de Omgevingswet verder uitgewerkt. De nota is in 2021 verlengd, een nieuwe gebaseerd op een regionale Nota wordt eind 2021 voorbereid en uiterlijk begin 2022 aan uw raad ter vaststelling voorgelegd.

Wat mag het kosten?
De genoemde activiteiten vallen allen binnen de reguliere capaciteit en passen binnen de staande begroting.

Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?

Onder meer op grond van de Wet op de lijkbezorging heeft onze gemeente een zorg voor de organisatie van begraafplaatsen. In Rozendaal geven we vorm en inhoud aan die verplichting door de begraafplaats Rozendaal te beheren en onderhouden, alsook door uitvaarten te faciliteren (onder meer grafgraven). De begraafplaats van Rozendaal is een onderdeel van de historische buitenplaats Rosendael. Het beheer en onderhoud behoort tot de wettelijke gemeentelijke taken. We beogen deze plaats duurzaam in stand te houden en het unieke karakter van de begraafplaats te behouden.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderzoeken in 2022 hoe we de informatie van onze begraafplaatsadministratie beter (digitaal) beschikbaar kunnen stellen intern en voor derden, zoals uitvaartverzorgers en nabestaanden. In het licht van de digitalisering van onze dienstverlening wordt in 2022 de nu nog deels papieren begraafplaatsadministratie omgezet tot een digitale administratie. De digitale administratie zorgt ervoor dat deze informatie sneller en makkelijker toegankelijk is en zodoende de uitvaartverzorgers en nabestaande sneller en beter van dienst te kunnen zijn.

Om het huidige (unieke) karakter van de begraafplaats te behouden gaan we het onderhoud intensiveren ondergronds bemesten waardoor de levensduur van bomen wordt verlengd en de noodzakelijke nieuwe aanplant beter kan groeien. Bovendien vindt onderhoud van de paden plaats, zodat deze begaanbaar blijven en beter bestand zijn tegen heftige regenbuien.

Wat mag het kosten?

Voor de digitale module die noodzakelijk is voor de ontsluiting van de informatie worden geen aanvullende kosten verwacht. De hiervoor al in het verleden aangegane verplichtingen zijn geboekt onder programma 0 (Burgerzaken). Het geïntensiveerde onderhoud van de begraafplaats is kostenneutraal wegen financiering vanuit de Provincie. Wel wordt op basis van hogere opbrengsten van de laatste jaren de begrote opbrengst van de begraafplaats bijgesteld. Het betreft een ophoging van de geramde opbrengsten met € 13.700.

Overzichtstabel mutaties t.o.v. Kadernota

	2022	2023	2024	2025
Cijfers primitieve begroting 2021-2024	**9.162**	**22.692**	**31.253**	**25.986**
Mutaties vastgest begr/Kadernota/turap 1:				
Onderzoek afval	-26.400			
Uitvoeringsprogramma energieneutraal	-120.000			
Onderzoek afval onttr reserve	26.400			
Uitvoeringsprogramma energieneutraal onttr reserve	120.000			
Stand Kadernota	**9.162**	**22.692**	**31.253**	**25.986**
Verschil Kadernota - begroting	**27.597**	**22.410**	**8.535**	**68.297**
Verklaring:				
Meerkosten afvalinzameling/verwerking	-8.500	-8.500	-8.500	-8.500
Kosten Wvggz en VGGM (extra taak, correctie; CONRAD)	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Hogere opbrengst afvalstoffenheffing	13.000	13.000	13.000	13.000
Lagere storting voorziening cf GRP				50.000
Hogere opbrengst begraafplaats	13.700	13.700	13.700	13.700
Lagere kosten ongediertebestrijding	4.000	4.000	4.000	4.000
Overige mutaties	8.397	3.210	-10.665	-903

Nadere toelichting:
Kosten Wvggz
Deze nieuwe taak (wet verplichte geestelijke gezondheidzorg) zorgt voor extra kosten die bij deze in onze begroting zijn verwerkt.

Storting voorziening riool
De storting in de voorziening voor riolering is het laatste jaar aanmerkelijk lager. In de loop van 2022 zal een nieuw GRP worden aangeboden aan de raad.

Lagere kosten ongediertebestrijding
Na een jarenlange stijging van de kosten is nu een dalende trend te ontdekken in deze kosten. Deze trend is in de begroting verwerkt.

7.3 Financiële consolidatie

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
7.1 Volksgezondheid	0	0	10.000	10.000	0	0
7.2 Riolering	158.010	158.215	159.975	159.975	159.975	159.975
7.3 Afval	178.965	187.139	202.569	205.623	208.719	211.858
7.4 Milieubeheer	26.207	0	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	95.570	66.500	80.000	81.200	82.400	83.600
totaal baten	**458.752**	**411.854**	**452.544**	**456.798**	**451.094**	**455.433**
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	55.329	53.220	67.500	68.350	59.200	60.050
7.2 Riolering	121.644	143.520	135.763	127.383	132.678	78.188
7.3 Afval	204.835	150.870	188.000	164.120	166.640	169.160
7.4 Milieubeheer	253.851	51.500	170.000	50.750	51.500	52.250
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	18.938	21.193	21.255	21.296	21.491	21.706
totaal lasten	**654.597**	**420.303**	**582.518**	**431.899**	**431.509**	**381.354**
Saldo van baten en lasten	**-195.845**	**-8.449**	**-129.974**	**24.899**	**19.585**	**74.079**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	214.849	17.611	166.733	20.204	20.204	20.204
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**214.849**	**17.611**	**166.733**	**20.204**	**20.204**	**20.204**
Geraamd resultaat	**19.004**	**9.162**	**36.759**	**45.103**	**39.789**	**94.283**

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing

8.1 Reguliere aanpak

Wat willen we bereiken?
Binnen dit programma geven we allereerst uitvoering aan wettelijke verplichtingen op het terrein van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, zoals de Woningwet en de Wabo. Het betreft daarbij bijvoorbeeld de processen van het vergunningverlening en de planvorming.

Rozendaal een prettig woon- en leefklimaat. Het beleid en de uitvoering door bijvoorbeeld het verstrekken van omgevingsvergunningen is erop gericht om dat prettige woon- en leefklimaat te behouden. Dit programma spreekt zich uit over ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Rozendaal. Het ruimtelijk beleid richt zich op coördinatie van de activiteiten van het gemeentelijk bestuur met inachtneming van de aanwezige kwaliteiten in zowel het groen als de (historische) bebouwing.

Wat gaan we daarvoor doen?
We borgen gedegen vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiertoe werken we samen met onder meer de gemeente Rheden als het gaat om bouwtoezicht. De Omgevingsdienst Arnhem (ODRA) is verder een heel belangrijke partner vanwege de werkzaamheden op met name het milieuterrein die deze gemeenschappelijke regeling voor Rozendaal uitvoert. Op het vlak van volkshuisvesting, maar breder ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkelingen is samenwerking in de regio, vooral in de Groene Metropoolregio een zeer belangrijk onderdeel van de reguliere aanpak binnen dit programma. We werken – ook in regionaal verband – onder meer aan de volgende opgaven:

- In de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley (gezamenlijk de Groene Metropool) ligt voor de komende jaren een enorme bouwopgave. Hierbij heeft de regio zichzelf als doel gesteld om de invulling van deze opgave zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners. Om deze opgave in goede banen te leiden is de verstedelijkingsstrategie opgesteld. Deze verstedelijkingsstrategie is onderdeel van de opgave Groene Groei opgave van de agenda van de Groene Metropoolregio. De strategie die is ontwikkeld laat zien wat het kostbare groene raamwerk van de regio is: de landschappen, de fijne uitloopgebieden en de groene dorpen en steden. De Verstedelijkingsstrategie is van een hoog abstractieniveau en raakt Rozendaal in dit stadium nauwelijks, de verdere uitwerking van de strategie wordt nauwgezet in de gaten gehouden.
- In aanvulling hierop wordt met de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum en Rheden op het gebied van wonen (sub)regionaal afgestemd, dit is een voorwaarde bij het toevoegen van nieuwe woningbouwplannen. In 2021 is er binnen de subregio een nieuwe subregionale Woonagenda vastgesteld. Met de realisatie van de woningen op de Del en Steenhoek, voldoet Rozendaal voorlopig aan de regionale opgave.
- Binnen dit programma vallen ook de activiteiten en kosten tot uitdrukking die voortvloeien uit een actieve grondexploitatie. In Rozendaal betreft dat De Del. We voeren een passief grondbeleid. Voor de locatie de Del wordt sinds 2013 jaarlijks een grondexploitatie vastgesteld. Op 23 maart 2021 is de grondexploitatie de Del vastgesteld met een bijgesteld geprognotiseerd eindresultaat van 4,43 miljoen euro. Op basis van de planning in de grondexploitatie wordt naar verwachting de laatste kavel nog in 2021 verkocht en levert. In het eerste kwart van 2022 zal de exploitatie De Del worden afgesloten en eventueel noodzakelijke besluitvorming worden voorbereid. Voor 2022 en verder verwachten we geen kosten en opbrengsten meer uit de grondexploitatie.

Wat mag het kosten?
Bovenstaande aanpak past binnen de al begrote financiële kaders.

8.2 Nieuwe ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen vragen in 2022 in het bijzonder aandacht.

Ruimtelijke ontwikkeling
Wat willen we bereiken?
Voorbereiding op en implementatie van de Omgevingswet. De inwerkingtreding van de **Omgevingswet** is beoogd per juli 2022. Het betreft een bijzonder omvangrijke operatie. Eind 2021 wordt duidelijk of deze datum ook haalbaar is. De Omgevingswet vereist dat de gemeente optreedt als één overheid en zorgdraagt voor een inhoudelijk integrale afweging met alle betrokken overheden. Samenwerking met verschillende ketenpartners zoals provincie en ODRA is hierin essentieel en deze samenwerking wordt in 2022 voortgezet.

Wat gaan we daarvoor doen?
Om de Omgevingswet tijdig te implementeren werken we eraan om:

1. Het beleidsinstrumentarium (omgevingsvisie, programma's en omgevingsplan) conform de wet vorm te geven. Daarbij zal ook aandacht moeten zijn voor een veranderde verhouding overheid-burger leidend tot nieuw inspraakbeleid en participatieprocessen;
2. De processen voor het afhandelen van initiatieven, conform de nieuwe wettelijke standaarden te brengen. Een belangrijk aspect daarvan is de aanpak voor het digital stelsel Omgevingswet (DSO).

Voor de concrete aanpak die we hanteren om in het gewenste tempo de Omgevingswet te implementeren wordt verwezen naar eerdere raadsbesluitvorming hieromtrent en de raadsinformatiebrief van september 2021.

Gelijktijdig met de Omgevingswet is ook de inwerkingtreding van de **Wet kwaliteitsborging** voor het bouwen (Wkb) voorzien. Onder de Wkb blijft de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op de bestaande bouw en omgevingsveiligheid. De vergunninghouder legt onder de Wkb inhoudelijk verantwoording af aan het bevoegd gezag (gemeente) voor de start van de bouw. Het bevoegd gezag beoordeeld de aangeleverde gegevens bij het uitvoeren van de toezichthoudende en eventueel handhavende taak. Doordat de toezichthoudende taak voor de gemeente Rozendaal door de toezichthouders van de gemeente Rheden wordt uitgevoerd wordt de invoering van de Wkb in samenwerking met Rheden voorbereid.

Wat mag het kosten?
We voorzien bij de vergunningverlening een toename in opbrengsten door leges en een afname in kosten voor de behandeling. Deze toename is ook verdisconteerd met de toename op grond van de bouw op De Del een positieve ontwikkeling laat zien. Op basis daarvan begroten we voor de komende jaren €2.300 minder aan kosten en €29.000 meer jaarlijks aan opbrengsten.
Zowel voor de Omgevingswet, als voor de Wet kwaliteitsborging geldt dat nog onduidelijk is of en in hoeverre het Rijk gaat bijdragen in implementatie- en uitvoeringskosten.
Ten aanzien van de aanpak Omgevingswet is in de Kadernota is al een bedrag van €15.000 gereserveerd voor de eerste onvermijdelijk kosten in 2022. Het gaat daarbij om:

- omgang met de zogenoemde bruidsschat
- het opstellen van toepasbare regels, en
- het ontwikkelen van VTH-beleid.

Ten aanzien van de Wet kwaliteitsborging is nog geen indicatie te geven van de kosten.

Planschade
Wat willen we bereiken?
De behandeling van planschadeverzoeken behoort tot het reguliere werk (en capaciteit) binnen dit programma. Op het moment dat een bestemmingsplan een verandering in de bouw- of gebruiksmogelijkheden met zich meebrengt kan er planschade ontstaan. Als inwoners schade ondervinden door noodzakelijk geachte planvorming kan er sprake zijn van een recht op schadevergoeding. We werken aan een gedegen en integere afwikkeling van de eventuele planschadeprocedures.

Wat gaan we daarvoor doen?
De herziening van het bestemmingsplan die de bouw van IKC Dorpsschool Rozendaal planologisch mogelijk maakt is aanleiding geweest voor een aantal omwonenden om een verzoek om planschade in te dienen. Deze verzoeken worden op grond van de procedureverordening voor advisering tegemoetkoming planschade afgehandeld. Op grond van de concept-adviezen onafhankelijke advisering lijkt planschade aan de orde als gevolg van planvorming van de IKC Dorpsschool. In het restant van 2021 en in de loop van 2022 zal inzet nodig zijn op de afwikkeling van de planschadeprocedures. Waar nodig zal externe ondersteuning worden ingezet.

Wat mag het kosten?
De planschade die het gevolg is van de bouw van de IKC Dorpsschool Rozendaal wordt in lijn met de daarvoor gestelde kaders uitgekeerd. Op het moment van schrijven is nog onduidelijk wat de definitieve hoogte van de planschade is en wanneer deze definitief wordt vastgesteld. Dit is mede afhankelijk van juridische procedures. Kosten voor de eventueel te vergoeden planschade en daarbij horende kosten voor onder meer juridische ondersteuning worden in lijn met staande kaders gedekt uit de algemene reserve.

Basisregistraties ruimtelijk domein
Wat willen we bereiken?
Dit deel van het programma ziet toe dat gemeenten een aantal basisgegevens over gebouwen en adressen (BAG) en de basisregistraties grootschalige topografie (BGT) waarin op een eenduidige manier de ligging van alle fysieke objecten zoals gebouwen, wegen, water en terreinen is geregistreerd. Daarmee zijn de gegevens toegankelijke voor derden en deels via een landelijke voorziening) voor andere ketenpartners zoals het Kadaster. Als opdrachtgever en in samenwerking met ketenpartners worden ontwikkelingen, bijvoorbeeld op basis van omgevingsvergunningen of feitelijke ontwikkelingen in de openbare ruimte bijgehouden. Rozendaal organiseert de uitvoering van deze taken al vele jaren door middel van dienstverlening vanuit Rheden. De Rhedense dienstverlening is per 2021 feitelijk overgenomen door De Connectie. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de juistheid, volledigheid en tijdigheid van deze registraties. Dit is een wettelijke taak. De inzet binnen dit programmaonderdeel is erop gericht om deze wettelijke verplichting op een voor Rozendaal passende wijze te organiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?
Doordat de taken per 2021 uitgevoerd worden met ondersteuning van Connectie zijn hierover in 2021 ook nadere afspraken gemaakt met De Connectie. Deze afspraken betreffen de dienstverlening ten aanzien van de genoemde basisregistraties (BAGF/BGT), alsook ten aanzien van een aantal nieuwe zaken. Het betreft daarbij het gegevensbeheer van WOZ-objecten en de registraties die nodig zijn voor de nieuwe wettelijke verplichting uit hoofde van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (Wkpb). Het gaat in dat laatste geval om administratie van beperkingen die we als gemeente opleggen bij gebouwen, bijvoorbeeld door deze aan te wijzen als monument. Aanscherping van de afspraken ten opzichte van de oude samenwerking met Rheden was ook gewenst vanuit het oogpunt van informatieveiligheid en privacy.

Wat mag het kosten?
Bovenstaande heeft geleid tot een significante kostentoename voor de uitoefening van de basisregistraties door De Connectie in vergelijking met de uitvoering door Rheden. Het betreft een toename van € 26.000. Deze toename laat zich deels verklaren doordat Rheden onderdelen van de dienstverlening in het verleden niet volledig doorbelaste aan Rozendaal. Maar ook doordat er met deze nieuwe inrichting een aantal nieuwe taken bij De Connectie zijn belegd. Het betreft daarbij de verplichte Wkpb, WOZ-gegevensbeheer en afspraken in het kader van informatieveiligheid en privacy (rapportageverplichtingen). Deze kostentoename wordt als reëel gezien en als onvermijdelijk, omdat er geen alternatief bestaat voor de inrichting van deze werkzaamheden.

Overzichtstabel mutaties t.o.v. Kadernota

	2022	2023	2024	2025
Cijfers primitieve begroting 2021-2024	**14.560**	**-10.100**	**-9.760**	**-9.415**
Mutaties vastgest begr/Kadernota/turap 1:				
omgevingswet	-15.000	0	0	0
omgevingswet onttrekking reserve	15.000	0	0	0
Stand Kadernota	**14.560**	**-10.100**	**-9.760**	**-9.415**
Verschil Kadernota - begroting	**-34.540**	**-15.770**	**-22.000**	**-23.235**
Verklaring: index				
Kosten Basisregistraties ruimtelijk domein	-26.500	-26.500	-26.500	-26.500
Lagere kosten bouwvergunningen	2.300	2.300	2.300	2.300
Lagere opbrengst bouwvergunningen	-10.000	0	0	0
Overige mutaties	-340	8.430	2.200	965

Nadere toelichting:
De post omgevingsvergunningen bouwen is op basis van de cijfers van de laatste jaren bijgesteld. Voor de opbrengst bouwvergunningen is een doorkijkje gemaakt wat tot een aframing van de opbrengsten leidt in het eerste jaar.

8.3 Financiële consolidatie

	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	0	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.075.517	160.020	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	64.833	61.500	50.000	45.000	40.000	40.000
totaal baten	**1.140.350**	**221.520**	**50.000**	**45.000**	**40.000**	**40.000**
Lasten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	40.937	14.230	24.860	9.890	9.920	9.950
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	600.308	160.020	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	31.514	36.110	60.120	60.980	61.840	62.700
totaal lasten	**672.759**	**210.360**	**84.980**	**70.870**	**71.760**	**72.650**
Saldo van baten en lasten	**467.591**	**11.160**	**-34.980**	**-25.870**	**-31.760**	**-32.650**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	29.711	3.400	15.000	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**29.711**	**3.400**	**15.000**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**497.302**	**14.560**	**-19.980**	**-25.870**	**-31.760**	**-32.650**

Bijlage wettelijke beleidsindicatoren

Per programma worden de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren opgenomen. Om deze iets meer in perspectief te plaatsen is ook de indicator zoals die in de begroting van 2020 was opgenomen weergegeven en het gemiddelde van gemeenten < 25.000 inwoners.

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Indicator	Begroting Rozendaal 2022	Begroting Rozendaal 2021
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	7	8
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7	7,3
Apparaatskosten (€ per inwoner)	921	889
Externe inhuur (% van de totale loonsom)	13%	18%
Externe inhuur (de totale kosten inhuur externen)	111.596	148.986
Overhead (% van totale lasten)	35%	35%

Toelichting: Voor deze indicatoren zijn geen landelijke cijfers bekend. Een vergelijking met bijvoorbeeld gemeenten < 25.000 is dan ook niet op basis van deze informatie te maken.

Programma 1 Veiligheid

De landelijk beschikbare informatie onderschrijft het beeld van Rozendaal als zeer veilige gemeente. Van het relatief hoge aantal inbraken per 1000 woningen was in 2021 geen sprake, zo

Indicator	Cijfers zoals bekend bij begr 2022 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q3 2020 < 25.000 inw	peiljaar
Verwijzingen Halt, per 1.000 jongeren	6	10	2020
Winkeldiefstallen, per 1.000 inwoners	0	0,7	2020
Geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners	0	2,6	2020
Diefstallen uit woning, per 1.000 inwoners	2,9	1,5	2020
Vernielingen/beschadigingen openbare ruimte per 1.000	2,9	4,5	2020

Toelichting: In de door het CBS aangeleverde data zijn geen recentere cijfers beschikbaar dan tot 2020.

Programma 2

Er zijn geen voorgeschreven beleidsindicatoren die betrekking hebben op dit programma.

Programma 3

Indicator	Cijfers voor Rozendaal	Cijfers voor gemeenten < 25.000 inw
Functiemenging (%, peiljaar 2020)	37,1%	48,6%
Vestigingen (bedrijven, per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar, peiljaar 2020)	189.7	165,4

Toelichting: De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. Het relatief hoge aantal vestigingen wordt beïnvloed door het hoge aantal zzp'ers dat Rozendaal rijk is.

Programma 4

Indicator	Cijfer voor Rozendaal	Cijfer voor < 25.000 inw	peiljaar
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0	1,1	2018
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	30	19	2019
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'er), in % deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	0,6	1,3	2020

Programma 5

Indicator	Cijfer voor Rozendaal	Cijfers < 25.000 inw	peiljaar
Niet-wekelijkse sporters (% van bevolking 19jr en ouder)	37,3%	50,5%	2020

Programma 6

Indicator	Cijfer voor Rozendaal	Cijfers < 25.000 inw	peiljaar
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar)	400,7	666,3	2020
Jongeren met een delict voor de rechter (%)	1	1	2015

Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	0	3	2015
Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbev t.o.v. totaal)	70,5%	69,3%	2020
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22-jarigen)	0	1	2015
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners)	152,6	262,8	2020
Lopende re-integratievoorz (per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	0	148,9	2020
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	10,2	10,6	2020
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	x	1,1	2020
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	x	0,4%	2020
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inwoners)	260	624	2020

Toelichting: Bij het CBS zijn geen aantallen bekend voor jongeren met een jeugdbeschermingstraject. Voor Rozendaal geldt dat over 2020 (peildatum), geen sprake was van inzet van Jeugdbescherming. Voor 2022 zal dit mogelijk wel het geval zijn. Eventuele meerkosten hiervoor worden gedekt uit de algemene reserve.

Programma 7

Indicator	**Cijfer voor Rozendaal**	**Cijfers voor < 25.000 inw**	**Peiljaar**
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	145	126	2019
Hernieuwbare elektriciteit (%)	9,7	x	2019

Programma 8

Indicator	**Cijfer voor Rozendaal**	**Cijfers voor < 25.000 inw Cijfers**	**Peiljaar**
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	536	312	2020
Nieuwgebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	8,8	9,6	2020
Demografische druk (%)	98,4	79,6	2021
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)	1.005	x	2021
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	1.036	x	2021

Toelichting: de term demografische druk geeft uitdrukking aan het percentage relatief jongere (0-20 jaar) en oudere (65+) dat woonachtig is in de gemeente. Bij het CBS zijn geen cijfers bekend over de gemeentelijke woonlasten over peiljaar 2021.

Financieel meerjarig perspectief

Recapitulatiestaat en overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Onderstaand overzicht bevat de totalen zoals deze in de afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het betreft dan per programma zowel de baten en de lasten, als de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Programma	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Baten						
Bestuur en ondersteuning	3.385.632	3.250.895	3.505.786	3.533.934	3.629.950	3.736.445
Veiligheid	6.019	1.000	1.200	1.215	1.230	1.245
Verkeer en vervoer	775	0	0	0	0	0
Economie	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	25.116	27.100	189.541	76.161	26.780	27.200
Sport, cultuur en recreatie	10.000	0	10.000	0	0	0
Sociaal domein	549.653	61.000	53.000	51.300	51.100	51.870
Volksgezondheid en milieu	458.752	411.854	452.544	456.798	451.094	455.433
VHROSV	1.140.350	221.520	50.000	45.000	40.000	40.000
subtotaal baten programma's	*5.576.297*	*3.973.369*	*4.262.071*	*4.164.407*	*4.200.153*	*4.312.193*
Onttrekkingen aan reserves						
Bestuur en ondersteuning	138.958	24.456	28.589	27.816	27.286	27.207
Veiligheid	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	101.062	17.739	16.175	16.175	16.175	16.175
Economie	0	6.000	0	0	0	0
Onderwijs	152.530	111.267	111.791	111.791	111.791	111.791
Sport, cultuur en recreatie	1.608	4.592	2.092	2.092	2.092	2.092
Sociaal domein	0	215.500	7.000	6.500	2.000	0
Volksgezondheid en milieu	214.849	17.611	166.733	20.204	20.204	20.204
VHROSV	29.711	3.400	15.000	0	0	0
subtotaal onttrekkingen	*638.718*	*400.565*	*347.379*	*184.578*	*179.548*	*177.468*
Lasten						
Bestuur en ondersteuning	2.134.960	1.931.520	2.153.501	2.201.063	2.246.811	2.282.412
Veiligheid	95.180	94.030	108.185	116.340	124.495	171.170
Verkeer en vervoer	204.781	129.801	132.253	136.163	138.198	139.483
Economie	2.166	9.650	3.700	3.750	3.800	3.850
Onderwijs	483.728	523.710	691.641	584.234	541.469	551.110
Sport, cultuur en recreatie	155.864	156.587	163.517	140.532	142.562	144.607
Sociaal domein	1.136.357	862.054	627.679	635.236	639.036	645.041
Volksgezondheid en milieu	654.597	420.303	582.518	431.899	431.509	381.354
VHROSV	672.759	210.360	84.980	70.870	71.760	72.650
subtotaal lasten programma's	*5.540.392*	*4.338.014*	*4.547.973*	*4.320.087*	*4.339.640*	*4.391.676*
Toevoegingen aan reserves						
Bestuur en ondersteuning	49.521	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
Veiligheid	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	3.221	3.221	3.221	3.221	3.221	3.221
Economie	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	44.000	0	0	0	0	0
Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	0	0
Sociaal domein	0	0	0	0	0	0
Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0
VHROSV	0	0	0	0	0	0
subtotaal toevoegingen	*96.742*	*9.907*	*9.907*	*9.907*	*9.907*	*9.907*
Saldo baten en lasten	35.905	-364.645	-285.902	-155.679	-139.486	-79.482
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	541.976	390.658	337.472	174.671	169.641	167.561
Totaal saldo	**577.881**	**26.013**	**51.570**	**18.991**	**30.155**	**88.079**

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Met de begrotingscirculaire 2019 heeft de provincie voor gemeenten een eenduidige opzet geadviseerd ten aanzien ervan het structurele begrotingssaldo. Met ingang van de begroting 2019 treft u deze hierbij aan. Op basis van het structurele begrotingssaldo komt de provincie tot haar oordeel over repressief dan wel preventief financieel toezicht. Het verschil met het "reguliere" begrotingssaldo komt tot uitdrukking door de incidentele lasten en baten buiten beschouwing te laten.

	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025
Bestuur en ondersteuning	-443.690	-455.861	-451.271	-460.416
Veiligheid	-106.985	-115.125	-123.265	-169.925
Verkeer en vervoer	-132.253	-136.163	-138.198	-139.483
Economie	-3.700	-3.750	-3.800	-3.850
Onderwijs	-502.100	-508.073	-514.689	-523.910
Sport, cultuur en recreatie	-153.517	-140.532	-142.562	-144.607
Sociaal domein	-574.679	-583.936	-587.936	-593.171
Volksgezondheid en milieu	-129.974	24.899	19.585	74.079
VHROSV	-34.980	-25.870	-31.760	-32.650
Totaal van de programma's	**-2.081.878**	**-1.944.411**	**-1.973.896**	**-1.993.932**
Algemene dekkingsmiddelen	3.428.849	3.456.989	3.529.254	3.633.810
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
Overhead	-1.622.873	-1.658.257	-1.684.844	-1.709.360
Onvoorzien	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, VPB, overhead en onvoorzien	-285.902	-155.679	-139.486	-79.482
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	337.472	174.671	169.641	167.561
Geraamd resultaat	**51.570**	**18.991**	**30.155**	**88.079**
Incidentele baten en lasten	0	0	0	0
Structureel begrotingssaldo	**51.570**	**18.991**	**30.155**	**88.079**

	2022	2023	2024	2025
Primitieve begroting	51.570	18.991	30.155	88.079

De incidentele baten en lasten (definitie = 3 jaar of korter) in de primitieve begroting heffen elkaar op waardoor het structurele begrotingssaldo dat de provincie beoordeelt in het kader van financieel toezicht gelijk is aan het geraamde resultaat.

Paragrafen

Inleiding

Naast programma's zijn er in de begroting ook financiële paragrafen opgenomen. Waar programma's direct gericht zijn op de burger, geven de paragrafen een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting, bezien vanuit een bepaald perspectief. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een overzicht, waardoor de raad een goed inzicht krijgt. Gezien de raad in een gedualiseerd stelsel kaders stelt en controleert, is het van belang dat de raad inzicht heeft in en overzicht heeft over deze onderwerpen. De raad legt in de paragrafen de beleidslijnen vast met betrekking tot de beheersmatige aspecten.
Daarnaast zijn de verplichte paragrafen bedoeld om de raad en het college de financiële positie van de gemeente beter te laten beheersen. Vanaf 1 januari 2004 zijn de volgende zeven paragrafen verplicht voorgeschreven:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen (externe samenwerking);
- Grondbeleid.

Daarnaast hebben wij nog een paragraaf over Informatieveiligheid opgenomen.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges. De belangrijkste heffingen in Rozendaal zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder wordt een beeld gegeven van de tarieven en de kwijtschelding.

Uitgangspunten:

- de tarieven voor rioolheffing moeten kostendekkend zijn;
- de tarieven voor afvalstoffenheffing moeten kostendekkend zijn;
- de OZB en overige tarieven worden in principe jaarlijks aangepast met het inflatiepercentage (2022: 1,5%).

Rioolheffing
Uitgangspunt is een kostendekkend tarief wat een uitvloeisel is van de in het rioleringsplan (vGRP) opgenomen kosten en investeringen. Het tarief rioolheffing wordt vastgesteld aan de hand van het laatst vastgestelde vGRP (30 oktober 2018). De uitkomsten hiervan bepalen het rioolrecht voor de komende jaren en dat is vastgesteld op € 220 voor de huidige planperiode.

	2019	2020	2021	2022
Rioolheffing	€ 220,00	€ 220,00	€ 220,00	€ 220,00

Afvalstoffenheffing
Uitgangspunt is een kostendekkend tarief. De kosten voor zowel inzameling als verwerking zijn de afgelopen jaren bij alle gemeenten sterk gestegen. De tariefsverhoging bedroeg vorig jaar 8%, voor 2022 blijft dit beperkt tot 2,9%.

	2019	2020	2021	2022
1-2 persoonshuishouden	€ 217,00	€ 226,00	€ 244,00	€ 251,00
3 of meerpersoonshuishouden	€ 244,00	€ 255,00	€ 275,00	€ 283,00

OZB
Uitgangspunt voor de tarieven OZB is toename met het inflatiepercentage van 1,5%. Daarnaast is de totale WOZ-waarde gestegen door een stijging van de huizenprijzen en uitbreiding van het aantal woningen. Voor het bepalen van de nieuwe OZB-percentages is de geraamde opbrengst uit de begroting (vermeerderd met de opbrengst van extra woningen en verschuiving tussen woning en niet-woning) het uitgangspunt. De nieuwe percentages moeten om die reden allemaal worden verlaagd en zien er als volgt uit:

	2019	2020	2021	2022
OZB eigenaar woningen	0,1037%	0,1000%	0,0958%	0,0885%
OZB eigenaar niet-woningen	0,1346%	0,1366%	0,1379%	0,1421%
OZB gebruiker niet-woningen	0,1082%	0,1098%	0,1109%	0,1143%

Omdat de waardering van de onroerende zaken het gehele jaar doorloopt is bovenstaande berekening een eerste indicatie van de tarieven. In december zijn, bij het vaststellen van de verschillende belastingverordeningen, de definitieve tarieven bekend.

De bijbehorende opbrengst ziet er als volgt uit:

	2022
OZB eigenaar woningen	391.377
OZB eigenaar niet-woningen	42.587
OZB gebruiker niet-woningen	35.259

Kwijtschelding
Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan.

Lastendruk
Door bovenstaande tariefswijzigingen zal de belastingdruk voor de inwoners van Rozendaal voor een gemiddeld gezin stijgen met 1,2%.

Overige belastingen en leges
Hieronder vallen bijvoorbeeld:
- producten van burgerzaken;
- vergunningen;
- grafrechten.

In principe worden alle tarieven aangepast met de inflatiecorrectie, voor 2022 bedraagt deze 1,5%. Ook wordt, indien mogelijk, aansluiting gezocht met de tarieven van buurgemeente Rheden.
Met betrekking tot burgerzaken zijn er voor o.a. de paspoorten en rijbewijzen door het Rijk maximumtarieven vastgesteld. Deze wijken daarom af van de basisregel dat inflatiecorrectie wordt toegepast.

Kostendekkendheid tarieven
In onderstaande tabel is het kostendekkingspercentage van de afzonderlijke producten en het geheel opgenomen:

Soort leges	Kosten incl. overhead en btw	Geraamde opbrengst	Dekkings-percentage
Burgerlijke stand	32.326	5.650	17%
Huwelijken	23.084	20.000	87%
APV-vergunningen	5.961	1.000	17%
Reinigingsrecht	188.590	188.569	100%
Rioolrecht	157.560	159.975	102%
Grafleges/rechten	84.437	80.000	95%
Omgevingsvergunning bouwen*	43.504	50.000	115%
Totaal	535.463	505.194	94%

Rioolrecht
Door schommelingen in kosten heeft het kostendekkingspercentage jaarlijks een lichte afwijking van 100%. Over elke planperiode komt dit jaarlijkse gemiddeld uit op 100%. Omdat de afwijkingen (zowel begroting als jaarrekening) gering zijn, worden deze verrekend met het exploitatiesaldo.

Door de kleine schaal van Rozendaal is een aantal leges c.q. producten niet kostendekkend te krijgen.

Voor rijbewijzen en reisdocumenten gelden voorgeschreven maximumtarieven terwijl de vaste kosten relatief hoog zijn.

Voor overige vergunningen (waaronder APV) en producten is de legesplicht vorig jaar gedeeltelijk afgeschaft omdat de kosten die met de heffing en invordering daarvan te maken hebben hoger zijn dan de (reëel in rekening te brengen) opbrengsten. Dit geldt niet voor rioolrecht, afvalstoffenheffing en in mindere mate de grafleges/rechten en omgevingsvergunningen. De wijze van kostentoerekening is opgenomen in de financiële verordening die door de raad is vastgesteld.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding
Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's
Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als verbonden partijen, openeinderegelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel
Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatiebrede inventarisatie van risico's die twee maal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we zo goed mogelijk gekwantificeerd en voorzien van een risicoscore (kans x impact), op basis van de volgende tabellen.

Kans	***Score***
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	***Score***
Gering (< 0,1% omzet = < € 5.000	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 5.000 en € 25.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 25.000)	3

Omzet: lasten programma's Rozendaal (begroting 2022: afgerond € 4,6 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	***Gevolg***
Scores >= 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen (ofwel algemene reserve) onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel
Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden, wanneer deze niet kan worden opgevangen in het rekeningresultaat.

Weerstandscapaciteit
Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig. Ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen die lager zijn gewaardeerd (boekwaarde) dan de waarde in het economisch verkeer (bij gebouwen is uitgegaan van de WOZ-waarde). Omdat deze niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we deze voortaan bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. We benoemen deze wel zoals voorheen.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Economische/ woz-waarde	Stille reserve
Kerklaan 1 en 3	0	1.402.000	1.402.000
Werf	0	146.000	146.000
Obligaties	142.941	161.187	18.246
Totaal			**1.566.246**

Structureel
Dit wordt vooral gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan vooral OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorzien. De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12
Bij een eventuele 'artikel 12-aanvraag' geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 275.000.

Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (met uitzondering van een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het gewenste financiële beleid is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit, uitgezonderd een inflatieverhoging. Om die reden is in onderstaand overzicht alleen € 10.000 voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor de structurele weerstandscapaciteit.

Incidenteel
De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor her-bestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. Het genoemde bedrag betreft de geraamde stand per 1-1-2021.

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien (gemiddeld obv meerjarenbegroting)	10.000
subtotaal structureel	10.000
Incidenteel	
Algemene reserve	3.506.238
Totale weerstandscapaciteit	3.516.238

Risicoprofiel

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risicoscore	%	Bedrag
Openeinderegelingen								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	25%	3.750
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	3	2	15.000	6	25%	3.750
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	3	3	40.000	9	25%	10.000
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	3	20.000	9	25%	5.000
Overige risico's met structureel effect								
Algemene uitkering	Samen trap af	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen lening en anders wordt dit risico afgedekt via de renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Feitelijk geen gezien de verplichting tot schatkistbankieren. Momenteel lage rentevergoeding	1	1	0	1	0%	0
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Huisvesting brandweer	Herverdeling huisvestingskosten	Deelname aan overleggen, inspraak	3	2	20.000	6	25%	5.000
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) bestuurder kan financiele consequenties hebben (verzekerbaar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeldverplichtingen bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	2	3	50.000	6	25%	12.500

Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiele consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	30.000	15	100%	30.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
							subtotaal structureel	**120.000**
Risico's met incidenteel effect								
Opbrengst De Del	Stijging van de kosten in het plan boven de 2%	Strak op de planning	3	3	50.000	9	50%	25.000
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	3	3	50.000	9	50%	25.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspositionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen-risico-drager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	75.000	9	50%	37.500
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld het niet uitvoeren van inspecties	2	3	30.000	6	50%	15.000
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	2	3	50.000	6	50%	25.000
							subtotaal incidenteel	**127.500**
							Totaal	**247.500**

Weerstandsratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	120.000
Incidenteel	C	3.506.238	D	127.500
Totaal	E	3.516.238	F	247.500
Structureel (A/B)		0,08		
Incidenteel (C/D)		27,50		
Totaal (E/F)		14,21		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie
Ten opzichte van de jaarrekening 2020 is het weerstandsvermogen iets gedaald. De weerstandsratio is onverminderd meer dan uitstekend, waarbij de stille reserves niet in de berekening zijn meegenomen.

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen

	Begroot 1-1-2022	Begroot 1-1-2023	Begroot 1-1-2024	Begroot 1-1-2025	Begroot 1-1-2026
A. Algemene reserve					
Mobiel	3.506.238	3.457.838	3.457.838	3.457.838	3.457.838
subtotaal A	**3.506.238**	**3.457.838**	**3.457.838**	**3.457.838**	**3.457.838**
B. Bestemmingsreserves					
Reserve monumenten	25.959	25.959	25.959	25.959	25.959
Reserve sociaal domein	352.294	345.294	338.794	336.794	336.794
Vervangingsreserve inventaris gemeentehuis	89.253	95.939	102.625	109.311	115.997
Reserve digitalisering	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400
Reserve fietspaden	147.551	147.551	147.551	147.551	147.551
Reserve wegen	92.187	95.408	98.629	101.850	105.071
Reserve begraafplaats	18.913	18.913	18.913	18.913	18.913
Reserve Energietransitie	318.277	198.277	198.277	198.277	198.277
Reserve dekking kapitaallasten	4.969.724	4.790.745	4.612.667	4.435.119	4.257.651
subtotaal B	**6.015.558**	**5.719.486**	**5.544.815**	**5.375.174**	**5.207.613**
C. Voorzieningen					
Voorziening riolering	952.000	1.026.000	1.096.000	1.171.000	1.191.000
Voorziening wachtgeld/pensioen wethouders	369.464	394.464	419.464	444.464	469.464
subtotaal C	**1.321.464**	**1.420.464**	**1.515.464**	**1.615.464**	**1.660.464**
Totaal	**10.843.260**	**10.597.788**	**10.518.117**	**10.448.476**	**10.325.915**

Bij het vermelden van de stand van de reserves en voorzieningen gaat het altijd om een momentopname. De cijfers in de eerste kolom zijn gebaseerd op de laatst formeel vastgestelde cijfers van de jaarrekening 2020 en aangevuld met de verwachte mutaties (claims) in 2021.

In de overige jaren zijn de vaste en bekende toevoegingen en onttrekkingen verwerkt.

Overige financiële kengetallen
Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten met ingang van het begrotingsjaar 2016 een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is om in één oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

	Financiële kengetallen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
	Netto schuldquote	-121%	-184%	-150%	-150%	-155%	-157%
	Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-121%	-184%	-150%	-150%	-155%	-157%
	Solvabiliteitsratio	84%	87%	83%	82%	81%	80%
	Kengetal grondexploitatie	8%	0%	0%	0%	0%	0%
	Structurele exploitatieruimte	-11,2%	1,2%	0,3%	0,0%	0,1%	-0,3%
	Belastingcapaciteit	124%	122%	123%	123%	123%	123%

Betekenis van de kengetallen
Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal.

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	< 20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr en Mrj >0%	Begr of Mrj >0%	Begr en Mrj <0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen
Beide zijn voor Rozendaal gelijk omdat er geen doorverstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. (Bron: VNG -website).

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Kengetal grondexploitatie
De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Rozendaal. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves. In het kengetal is nu rekening gehouden met de voortgang van De Del waarbij er vanuit wordt gegaan dat de boekwaarde met de jaarrekening wordt afgeboekt met de verkopen van De Del. De jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatie geeft overigens een concreter beeld van het verwachte verloop van grondexploitaties.

Structurele exploitatieruimte
Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. In dit geval biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting dan ook een betere indicatie.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing

voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. De gemiddelde WOZ-waarde in Nederland bedroeg in 2019 € 248.000 en in Rozendaal € 492.000. Dat is dan ook de reden voor het hoge percentage. Dit zegt echter niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze (zie ook de opmerking onder het kopje *Artikel 12*).

	Financiële kengetallen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	Netto schuldquote	-109%	-138%	-128%	-133%	-135%	-130%
	Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-109%	-138%	-128%	-133%	-135%	-130%
	Solvabiliteitsratio	79%	83%	81%	80%	79%	78%
	Kengetal grondexploitatie	-3%	0%	0%	0%	0%	0%
	Structurele exploitatieruimte	-6,8%	0,8%	-1,9%	1,5%	0,7%	2,0%
	Belastingcapaciteit	135%	120%	120%	120%	121%	121%

	Kengetal	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	1A Netto Schuldquote (incl. verstrekte leningen)						
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	926.035	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	639.126	10.000	75.000	75.000	75.000	75.000
D	Financiele activa (cf. art 36 lid d, e en f)	1.583.804	1.638.866	1.693.486	1.605.745	1.660.945	1.716.145
E	Uitzettingen < 1 jaar	5.972.814	4.242.687	4.445.719	4.678.333	4.696.255	4.626.245
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	23.972	50.000	25.000	25.000	25.000	5.000
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	67.334	250.000	50.000	0	50.000	50.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	5.576.296	3.973.368	4.262.071	4.164.407	4.200.153	4.312.193
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-109%**	**-138%**	**-128%**	**-133%**	**-135%**	**-130%**
	2. Solvabiliteitsratio						
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	10.182.998	9.730.160	9.177.324	9.002.653	8.833.012	8.665.451
B	Balanstotaal	12.970.622	11.745.823	11.372.788	11.293.117	11.223.476	11.100.915
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**79%**	**83%**	**81%**	**80%**	**79%**	**78%**
	Kengetal grondexploitatie						
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf art 38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	-173.714	0	0	0	0	0
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	5.579.296	3.973.368	4.262.071	4.164.407	4.200.153	4.312.193
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**-3%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**
	Structurele exploitatieruimte						
A	Structurele lasten	4.850.392	3.949.095	4.359.432	4.270.316	4.339.640	4.391.676
B	Structurele baten	4.301.296	3.813.348	4.198.071	4.164.407	4.200.153	4.312.193
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	96.742	10.013	96.742	9.907	9.907	9.907
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	265.718	175.664	178.979	178.078	177.548	177.468
E	Totaal baten	5.576.296	3.973.368	4.262.071	4.164.407	4.200.153	4.312.193
	Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E x 100%	**-6,8%**	**0,8%**	**-1,9%**	**1,5%**	**0,7%**	**2,0%**
	Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden						
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	572	513	517	517	517	517
B	Rioolheffing voor een gezin	220	220	220	220	220	220
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	244	275	283	287	291	296
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	1.036	1.008	1.020	1.024	1.028	1.033
F	Woonlasten gemidd voor gezin in 2020 (gem <25K)*	766	839	852	852	852	852
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	**135%**	**120%**	**120%**	**120%**	**121%**	**121%**

* bron: Coelo

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding
De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreëren mensen waarvoor veel kapitaalgoederen nodig zijn. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen
Voor het onderhoud hanteren we de volgende plannen:

Nota	Jaar van vaststelling/beoordeling
Onderhoudsinventarisatie wegen (2015-2024)	2018
Onderhoudsplan riolering (2019 - 2023)	2018
Groenplan (2015 – 2020)	2015

Wegbeheer
Bij de begroting 2019 is besloten om bij groot onderhoud van een aantal binnenwegen het asfalt te vervangen door klinkers. In de meerjarenbegroting is met de kapitaallasten van die investeringen rekening gehouden. Voor een klein deel van de wegen geldt onderhoud met asfalt waarvoor een reserve wordt aangehouden.

Voordat tot daadwerkelijke uitvoering van het wegbeheer wordt overgegaan wordt ook het riool geïnspecteerd om te beoordelen of er 'werk met werk' gemaakt kan worden en we voorkomen dat niet veel later diezelfde weg weer open moet voor periodiek onderhoud aan het riool.

Investeringsschema

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Mr. Van Hasseltlaan	105.000			
Ringallee		30.000		
Totaal	**105.000**	**30.000**	**0**	**0**

Riolering
In 2018 is een nieuw verbreed rioleringsplan (vGRP) vastgesteld. Dit plan is de uitvoering van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsplan moet hebben. In dit plan zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud en milieu. In dit plan wordt aangegeven welke investeringen er jaarlijks nodig zijn om aan de gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. De hieruit voortvloeiende lasten zijn in de begroting verwerkt. Als blijkt dat investeringen niet direct noodzakelijk zijn, dan zullen deze investeringen worden uitgesteld.

Verder hebben metingen uitgewezen dat wij voldoen aan de basisinspanning (afkoppelen) zoals deze is opgelegd door de Provincie. Dit is vastgelegd in het BRP (Basis rioleringsplan) en getoetst door het waterschap Rijn&IJssel. Door de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreffen. Daarnaast kent de wet drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vGRP wordt met deze nieuwe zorgplichten rekening gehouden.

Naast het opstellen en periodiek herzien van het vGRP (vooral ook bedoeld om tijdig de kosten voor riolering in beeld te hebben) wordt er jaarlijks ongeveer 1500 meter riolering geïnspecteerd. Daaruit volgen aanbevelingen

voor onderhoud dan wel herstel/vervanging zodat die activiteiten op het juiste moment worden uitgevoerd en er ook geen onnodige kosten worden gemaakt.

In de loop van 2022 zal u een nieuw rioleringsplan worden aangeboden.

Gemeentegebouwen
Om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. Om deze budgetten te kunnen bepalen is een onderhoudsplanning gemaakt waarbij gebruik is gemaakt van ervaringscijfers. De budgetten in de begroting zijn toereikend voor het noodzakelijke onderhoud.

Voor het onderhoud van de nieuwe school is in 2019 een contract afgesloten. Het deel voor de gemeente (gymzaal) wordt via de VVE verrekend en hiermee is in de begroting rekening gehouden.

Groenplan
In 2015 is een Groenplan vastgesteld. In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. Hieraan is gevolg gegeven door uitvoering van een groot aantal zaken Tevens wordt in dit plan beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de kosten voor onderhoud van de hierin beschreven zaken.

Paragraaf 4 Financiering

De paragraaf financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjarenfinanciering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld. In het treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort.

Risicobeheer
In deze paragraaf wordt, via een aantal tabellen, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers 'goedkoper' dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld. In Rozendaal is dit voorlopig niet aan de orde, omdat er sprake is van een hoog bedrag aan eigen liquide middelen.

Kasgeldlimiet

	Begroting 2022
Omvang begroting per 1 januari (afgerond)	4.547.973
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	386.578
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	700.000
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	4.520.719
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	-3.820.719
5. Toegestaan kasgeldlimiet (1)	386.578
6. Overschrijding kasgeldlimiet (4-5)	-4.207.297

Het negatieve bedrag bij de overschrijding van de kasgeldlimiet betekent in dit geval dus een overschot op de kasgeldlimiet en ruimschoots binnen de norm.

Renterisiconorm
Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. Met het toepassen van een renterisiconorm worden de renterisico's gespreid.

De gemeente Rozendaal kent momenteel (en dat is ook niet voorzien) geen langlopende leningen, daarom is berekening van de norm niet aan de orde.

Uitgezette middelen
De gemeente Rozendaal heeft een goede liquiditeitspositie, in 2021 voorzien we dat we gemiddeld een bedrag van ongeveer € 4,5 miljoen aanhouden bij de schatkist. Gezien de huidige omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt valt hierop nauwelijks rendement te behalen. Deze middelen uitlenen aan andere gemeenten is toegestaan maar ook die gemeenten kunnen momenteel tegen hele lage percentages lenen bij bijvoorbeeld de BNG.

Garanties op leningen aan derden
Er zijn op dit moment geen garanties op leningen aan derden verstrekt.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)
De wet is in 2013 aangenomen. De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk de zelfde verantwoordelijkheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Ook is bepaald dat overtollige kasmiddelen belegd dienen te worden bij het Rijk. Dat geldt dus ook voor de gemeente Rozendaal.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding
Onze bedrijfsvoering richt zich op de ondersteunende diensten, die nodig zijn om de beoogde resultaten en effecten uit het beleidsplan en de programma's te bereiken. Bedrijfsvoering omvat de vakgebieden Personeel en Organisatie, Informatisering, Juridische zaken, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting. Bedrijfsvoering is primair een verantwoordelijkheid van het college c.q. de gemeentesecretaris. Deze paragraaf vertoont overlap met Programma 0, Bestuur en Ondersteuning. Deze paragraaf behandelt die aspecten van de bedrijfsvoering die niet, of niet uitvoerig onder programma 0 zijn behandeld. Daarbij gaan we in op de onderdelen Planning en Control, Personeel en organisatie, Informatisering en automatisering en kosten.

5.1 Planning en control
Ontwikkeling P&C-cyclus
In vervolg op de Kadernota geven wij met deze begroting de verbetering van de P&C-cyclus verder vorm. In deze begroting staan wij – meer specifiek dan voorheen - ruimte stil bij de sturende vragen wat we willen bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten. Hierbij willen wij als college zo scherp mogelijk beschrijven wat de opdracht van de raad is voor 2022. Hiermee willen wij de raad in staat stellen om de kaders helder vorm te geven, prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook om effectiever de controlerende taak uit te oefenen. Wij laten deze begroting uitwerken in ambtelijke werkprogramma's. Hiermee willen wij komen tot een maar planmatige en projectmatige aanpak van activiteiten.

Met deze aanpak zetten wij een vervolgstap gezet in een ontwikkelproces van de P&C-cyclus die jaren in geleden in gang is gezet. Dat omvat ook de ambitie om de andere P&C-documenten (waaronder de tussenrapportages) een sterker evaluatief karakter te geven. De nieuwe opzet is een ontwikkelproces, waarin het college de raad uitdrukkelijk uitnodigt om mee te denken over de wijze waarop de P&C-cyclus nog beter kan bijdragen aan een scherp geformuleerde maatschappelijke resultaten.

Risicobeheersing
Het is belangrijk om financiële en operationele risico's in beeld te hebben en om daarop als organisatie te kunnen sturen. Dat doen we onder meer door het bijhouden van de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Daarin schetsen we op procesniveau de risico-indicatie en geven we waar gewenst aan welke beheersmaatregel aan de orde is om risico's in te dammen. Door een stevige reservepositie, kunnen we de geschetste risico's goed opvangen. Dat is terug te zien in een uitstekende weerstandsratio.

Naast deze bedrijfsbrede verantwoording over de risicobeheersing zijn de volgende ontwikkelingen relevant voor gedegen risicobeheersing:

- Frauderisico-analyse: periodiek evalueren we het risico op fraude binnen de processen. De belangrijkste beheersmaatregel op het vlak van fraudebestrijding is het up-to-date houden van de budgetverantwoordelijkheid waarbij het 4-ogenprincipe uitgangspunt is.
- Projectmatig werken: door op specifieke grotere ontwikkeling meer projectmatig te sturen worden risico's beter ingekaderd en inzichtelijk gemaakt.
- Inkoop en aanbesteding: Zoals alle gemeenten merken ook wij dat de Europese aanbestedingsregels zo nu en dan knellen met onze bedrijfsvoering. Bij de 'grotere' werken is er over het algemeen geen probleem, bij de start is dan wel duidelijk en/of wenselijk dat er Europees of anderszins aanbesteed dient te worden. Met name bij de verlenging van contracten is niet altijd voldoende in beeld welke looptijden spelen. Voor de gemeente Rozendaal knelt dit, in relatie tot de begrotingsrechtmatigheid, dan extra omdat de goedkeuringstolerantie erg laag is vanwege het lager begrotingstotaal.
  Voor de verschillende contracten in het kader van de organisatieontwikkeling wordt hier dan ook extern advies ingeschakeld waarmee we borgen dat we rechtmatig handelen en tegelijk onze bedrijfsvoering zo efficiënt mogelijk inrichten.
  In het najaar zal een start worden gemaakt met het herijken van de interne beleidslijn voor inkoop en aanbesteding. Het gaat daarbij onder meer om de vraag of bovengenoemde aanpak nog volstaat en in

hoeverre we als gemeente voldoen aan de administratieplicht die ook in de Aanbestedingswet is vastgelegd.

- Contractmanagement: om goed op risico's te kunnen sturen en daarop tijdig in te springen is het voor Rozendaal van belang om het contractmanagement goed vorm te geven. Dat heeft betrekking op het updaten van afspraken met bijvoorbeeld Rheden, maar ook het gedegen administreren van de lopende contractafspraken. In 2022 werken we aan beiden verder.

Rechtmatigheid
Op grond van een voorziene wijziging van de Gemeentewet krijgt het college de verplichting om (anders dan voorheen door accountant) zelf te verklaren in hoeverre de bestedingen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Deze rechtmatigheidscontrole wordt nu nog grotendeels verricht door de accountant, maar dient op termijn binnen de organisatie belegd te worden.

Om te voldoen aan die wettelijke verplichting is op basis van extern advies een Intern controleplan ontwikkeld. Op basis van dat controleplan kan de controleaanpak verder worden uitgewerkt, die de uiteindelijke basis is voor het college om (na invoering van de betreffende wijziging van de Gemeentewet) te verklaren over de vraag of de bestedingen rechtmatig tot stand zijn gekomen.

De gemeenteraad heeft bij Kadernota middelen vrijgemaakt om te gaan voldoen aan deze verplichting. Vervolgens is duidelijk geworden dat de invoering van de wetswijziging een jaar is uitgesteld. Daarmee gaat de rechtmatigheidsverantwoording pas – naar verwachting – gaat gelden over boekjaar 2022. Anticiperend op de wetswijziging werken we in 2022 verder aan de inrichting van de interne controle. Op basis van regulier overleg met de Controlecommissie van de gemeenteraad wordt de raad op de hoogte gesteld van de voortgang van deze aanpak.

In de jaarrekening over 2022 zal, op basis van de huidige indicaties vanuit het Rijk, voor het eerst verklaard moeten worden over de rechtmatige totstandkoming van de bestedingen. Het zwaartepunt van die opgave ligt in het tweede deel van 2022 en het eerste deel van 2023 (in de aanloop naar de jaarrekening). Het ligt daarom in de rede om eerst te investeren in het op orde brengen van de (risicovolle) processen en het organiseren van de noodzakelijke checks and balances die nodig zijn om uiteindelijk tot de rechtmatigheidsverklaring te komen. Vervolgens kan vanuit daar verder worden gebouwd aan een structurele aanpak voor rechtmatigheid, waarbij kosten voor extra (externe) controlecapaciteit en eventuele auditingapplicaties aan de orde kunnen komen.

In het vervolg is het zaak dat het college in de jaarrekening een verklaring opneemt waarin zij zich uitspreekt over de rechtmatige totstandkoming van bestedingen. Daarbij geeft zij ook aan op grond waarvan zij tot die bewering komt. Voor die aanpak zijn een aantal zaken vereist nader uit te werken:

- **Ontwikkeling van de (verdere) aanpak voor interne controle** die voorziet in de noodzakelijke onderbouwing van de rechtmatigheidsverklaring. Hiervoor wordt verder gewerkt langs het 3-lines of defence model, zoals gebruikelijk bij gemeenten. De eerste lijn heeft betrekking op het deugdelijk inrichten van noodzakelijke controles binnen de processen (zoals het 4-ogenprincipe, of een opschalingslijn ten aanzien van aanbestedingsrecht). De tweede lijn heeft betrekking op controle op de uitvoering. Hier komt de Verbijzonderde interne controle aan de orde, waarbij de meest risicovolle processen (vooral geijkt op basis van de materialiteit) onderhevig zijn aan – in voldoende mate onafhankelijke – interne auditing.
- **Passende organisatie**: om bovenstaande aan te sturen, maar zeker ook om de structurele uitvoering te coördineren, is aan de vraag aan de orde welke organisatie daarbij hoort. Het gaat dan onder meer om de vraag wat we van de partners, zoals Rheden mogen verwachten, maar niet in mindere mate welke capaciteit we extra (al-dan-niet binnen de staande organisatie) moeten borgen.
- **Herziene kaderstelling door de raad** is vereist. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het herzien van het normen- en toetsingskader rechtmatigheid, het vaststelling materialiteitsgrens, aanpassing van het controleprotocol, het herzien van opdracht aan accountant en college, en zonodig wijzigen van de Financiële verordening. Al deze zaken zijn pas aan de orde nadat de wetswijziging daadwerkelijk is vastgesteld. Tot die tijd is voor een gewijzigd kader (met als uitgangspunt een concrete opdracht aan het college) geen rechtsgrondslag.

Bovenstaande opgave wordt voortvarend opgepakt. Zo worden er ten aanzien van de meest materiële processen al extra afspraken gemaakt voor het organiseren van de zogeheten Verbijzonderde interne controles. Ook worden, daar waar dit het meest aan de orde is, de primaire processen aangescherpt. Zo zal bijvoorbeeld nog in 2021 worden gestart met de ontwikkeling van een intern kader voor inkoop- en aanbesteding. Daar is aanleiding toe, onder meer vanwege advisering vanuit de accountant. Tegelijkertijd zal onderzocht moeten worden welke wijze van organiseren voor Rozendaal de meest wenselijke is. Bij deze aanpak wordt nauw contact gezocht met de accountant.

Financiële functie
Voor de financiële functie van de gemeente zijn vastgesteld een financiële verordening, voorgeschreven in artikel 212 Gemeentewet en een controleverordening voorgeschreven in artikel 213 Gemeentewet. Vanaf de jaarrekening 2016 is Stolwijk Kelderman door de raad als accountant benoemd. De opdracht voor Stolwijk Kelderman is recentelijk verlengd tot de behandeling van de jaarrekening van 2023. De raad heeft een langjarig controleprotocol vastgesteld voor de accountantscontrole op de jaarrekening. Dit heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties.

Administratieve organisatie
Voor een groot aantal processen zijn procesbeschrijvingen vereist. Deze zijn opgenomen in het rapport Administratieve Organisatie. Voorts zijn in het kader van de functiebeschrijvingen globale taakbeschrijvingen opgesteld. Op tal van terreinen wordt de gemeente onderworpen aan (verplichte) controles, audits en zelfevaluaties. Voor burgerzaken betreft het de jaarlijkse zelfevaluaties voor de Basisregistratie Personen (BRP) en voor de reisdocumenten. Jaarlijks dienen daarvoor echter ook controlewerkzaamheden plaats te vinden. Met de inrichting van DigiD komen daar nieuwe auditverplichtingen bij.

De handhaving van allerlei wet- en regelgeving met name op het gebied van brandveiligheid, bouw- en woningzicht en milieu wordt frequent geïnspecteerd. Op het gebied van sociale zaken bestaat het instrument van de single-audit en op financieel gebied de accountantscontrole. Daarnaast zijn voor meerdere terreinen beveiligingsplannen opgesteld (o.a. voor burgerzaken en de informatie-uitwisseling). De complexiteit en daarmee de administratieve last van deze werkzaamheden neemt jaarlijks toe.

5.2 Organisatieontwikkeling en P&O

De doelstellingen van de organisatieontwikkeling en het P&O-beleid zijn:
- mens en organisatie verder ontwikkelen met als kernwaarden klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en samenwerkingsgerichtheid;
- bouwen aan een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie;
- goed werkgeverschap waarbij wij medewerkers weten te boeien en te binden.

Wij blijven werken aan een lerende organisatie, waarin fouten gemaakt mogen worden en waarin van fouten geleerd wordt. Daarnaast willen wij ons P&O-beleid blijven ontwikkelen in samenspraak met onze medewerkers: hoe kan de organisatie medewerkers ondersteunen om hun werk zo goed mogelijk te doen.

Voor 2022 willen wij gaan werken met een organisatiebreed programma met resultaten die ontleend zijn aan de begroting. Op basis hiervan maken medewerkers individuele afspraken in ontwikkelgesprekken met de gemeentesecretaris. Hiermee verwachten meer plan- en projectmatig werken een impuls te geven. Daarnaast willen wij in 2022 in gesprek met de raad over de verwachtingen over en randvoorwaarden voor een toekomstbestendige organisatie voor een zelfstandig Rozendaal. Een toekomstbestendige organisatie betekent dat we bouwen aan een robuuste organisatie die 10 jaar mee kan met een sluitende en toereikende exploitatie. Aspecten die in dit gesprek aan de orde kunnen komen zijn bijvoorbeeld de organisatiestructuur met functies en competenties, informatievoorziening, zelf doen of uitbesteden, een eigentijdse werkomgeving met een passende baliefunctie.

Verder gaan wij – net als in 2021 – het personeel ondersteunen in hun professionele ontwikkeling met bijvoorbeeld trainingen, intervisie en coaching. Dit is des te meer van belang gelet op krappe arbeidsmarkt, waarin voldoende gekwalificeerd personeel schaars is. Daarom blijven we in gesprek met medewerkers over P&O-vraagstukken, zodat we hen kunnen blijven boeien en binden.

Kengetallen P&O

Omschrijving	**Werkelijk 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**
Formatieplaatsen (fte)	11	10,8	11,8
Medewerkers (aantal)	12	12	13
Mannen (%)	58%	58%	69%
Vrouwen (%)	42%	42%	31%
Ziekteverzuim (%)	5,60%	2,00%	2,00%
Instroom (%)	25%	0%	0%
Uitstroom (%)	8%	0%	0%
Deeltijders (%)	42%	42%	46%
Leeftijd (gemiddeld)	50,6	52	51
Maximum Salarisschaal (%)	83%	92%	92%
Budget opleidingen (% loonsom)	0,93%	0,84%	0,74%

Het aantal formatieplaatsen is met één fte toegenomen, omdat we in het fysiek domein een adviseur in dienst hebben genomen die we voorheen inhuurden. De omvang van het personeelsbestand blijft kwetsbaar gelet op de opgaven waarvoor wij als gemeente aan de lat staan (sociaal domein, informatiedomein).

In 2022 maken we gebruik van externe inhuur voor ondersteuning op in ieder geval privacy, informatieveiligheid, informatievoorziening, archiefbeheer, P&O. De gemeente maakt verder gedurende het hele jaar gebruik van medewerkers van Scalabor voor werkzaamheden in de buitendienst en schoonmaakdiensten.

Ziekteverzuim

	2020	**2021**	**2022**
Verzuimpercentage	5,60%	2,00%	2,00%
Kort (0-8 dagen)	1,90%	2,00%	2,00%
Middellang (8-43 dagen)	0%	0%	0%
Lang (>43 dagen)	4%	0%	0%

Het verzuimpercentage is in Rozendaal traditioneel laag, afgezet tegen het landelijk gemiddelde van om en nabij de 5%. Het actuele ziekteverzuimpercentage is 2% en dat is dan ook als inschatting voor 2022 aangehouden.

Integriteit
In de gemeente Rozendaal is zowel voor de bestuurders van de gemeente als voor de ambtenaren een gedragscode vastgesteld. In de wet is bepaald dat het college over het gevoerde integriteitbeleid voor de ambtenaren jaarlijks verantwoording dient af te leggen aan de gemeenteraad.

In de Ambtenarenwet is de bepaling opgenomen dat ambtenaren een eed of belofte moeten afleggen dat hij of zij zich als een goed ambtenaar zal gedragen en als een goed ambtenaar zal handelen. Het zittende personeel heeft hiertoe een schriftelijke verklaring getekend die in het personeelsdossier is opgeborgen.

Het is inmiddels een goede gewoonte dat we alle medewerkers uitnodigen als nieuwe medewerkers de ambtseed of belofte afleggen ten overstaan van de burgemeester en in aanwezigheid van de gemeentesecretaris. Hierdoor houden we het thema integriteit op de agenda in de organisatie.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

5.3 Informatisering en automatisering

De zorg voor een goede informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Vrijwel alle processen dienen geautomatiseerd plaats te vinden, vaak wettelijk voorgeschreven. De gemeente Rozendaal besteedde voorheen een aantal werkzaamheden op het gebied van automatisering uit aan de gemeente Rheden. Vanaf 2021 zijn daar andere dienstverlenende partijen voor gevonden, zoals Xantion en De Connectie.

Net als bij veel andere gemeente zien we dat de razendsnelle ontwikkeling op het vlak van informatisering en digitalisering onvoldoende het hoofd wordt geboden door de staande organisatie. Ook heeft de overdracht van dienstverlening van Rheden naar De Connectie in beeld gebracht dat er zowel van onze partners als vanuit Rozendaal meer regie gevraagd om de infrastructuur veilig en adequaat te organiseren.

Voorheen werd met de zogenaamde 'roadmap' jaarlijks geïnventariseerd welke (wettelijke) ontwikkelingen relevant waren voor Rozendaal om op bij te sturen. Dit instrument biedt echter voor Rozendaal in de huidige samenwerking met de partners te weinig handvatten om koers te bepalen over complexe vragen, in tijden waarin steeds meer diensten in een virtuele (cloud)omgeving worden aangeboden. Om te sturen op de risico's in de reguliere bedrijfsvoering hebben we in 2021 geïnvesteerd in een aanpak voor een passende ICT-infrastructuur voor Rozendaal en de organisatie (intern en extern) om deze vaak complexe taken uit te voeren.

De noodzakelijke randvoorwaarden voor de ICT-infrastructuur hebben we verwerkt in deze begroting. De organisatorische invulling voor het zogenaamde i-domein hangt samen met de bredere opgave voor een toekomstbestendige organisatie. Hierover gaan we in 2022 het gesprek aan met uw raad.

De grote uitdaging voor Rozendaal blijft om de ICT in verhouding betaalbaar te houden. Als kleine gemeente hebben we – zeker op dit gebied – te maken met substantiële schaalnadelen. Dit schaalnadeel is ook terug in de ontwikkeling van de kosten voor ICT-onderdeel in de afgelopen jaren.

Onderdeel	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Kosten ICT (licenties software, kapitaallasten diverse applicaties)	158.745	168.445	173.233

We stellen een digitale agenda op waarmee we de uitdagingen en opgaven voor Rozendaal vanwege de digitalisering oppakken.

5.4 Kosten bedrijfsvoering

Bij programma 0 is het taakveld Overhead opgenomen. In deze paragraaf zijn de kosten daarvan per onderdeel nader toegelicht. We zien voor wat betreft de totale overhead een lichte stijging ten opzichte van 2021. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn de toename in personeelslasten en ICT-kosten.

Onderdeel	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Personeelslasten	1.121.748	978.596	1.097.427
Overige personeelslasten	21.897	24.825	25.065
ICT-kosten	158.745	168.445	173.233
Huisvesting	37.602	25.758	34.080
Overige kosten organisatie	247.832	216.742	230.340
Tractie	42.078	44.282	43.832
Totaal	**1.629.902**	**1.458.647**	**1.603.977**

Personeelslasten

Besteding budgetten eigen personeel en inhuur derden voor normale bedrijfsvoering

In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (exclusief bestuur). We hanteren dit overzicht voor een afweging bij inhuur. In de tabel staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en het inhuurbudget voor de structurele taken waar altijd al voor wordt ingehuurd.

Onderdeel	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Reguliere organisatie	782.377	829.610	950.831
Inhuurbudget	339.371	148.986	146.596
Totaal	1.121.748	978.596	1.097.427

In de kostenontwikkeling is terug te zien dat vacatureruimte inmiddels in ingevuld. Het betreft daarbij de medewerker Burgerzaken en Adviseur RO, waardoor externe inhuur minder noodzakelijk lijkt voor de reguliere taakuitoefening. Dat heeft wel de toename in het reguliere budget tot gevolg.

Inhuur personeel voor projecten

Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten, bijvoorbeeld voor De Del of de energietransitie. De kosten daarvan worden binnen de betreffende projecten gedekt.

Overige personeelslasten

Onderdeel	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Overige personeelslasten (reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, etc.)	21.897	24.825	25.065

In 2020 is het budget (vooral cursussen en opleidingen) niet volledig besteed, we verwachten het budget de komende jaren zeker nodig te hebben.

Huisvestingslasten

De huisvesting voor het gemeentelijk personeel is voldoende. Alle personeelsleden hebben een goede werkplek, qua vergaderruimten is het gemeentehuis niet ruim bedeeld. Er wordt op de juiste wijze aandacht geschonken aan ARBO-voorzieningen. Een deel van het gemeentehuis is langjarig verhuurd aan ‘t Regthuys, die opbrengst is in onderstaande tabel verdisconteerd in de cijfers.

Onderdeel	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	37.602	25.758	34.080

Overige kosten organisatie (o.a. facilitaire zaken)

Onderdeel	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Overige organisatiekosten (repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene benodigdheden, contributies, verzekeringen etc.), per saldo	247.832	216.742	230.340

Tractie

De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst.

Onderdeel	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Brandstof, onderhoud, belastingen, verzekeringen, etc. per saldo	42.078	44.282	43.832

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding
Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: *"Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft."*

Wat is ons beleid?
Rozendaal is als kleine gemeente sterk afhankelijk van de samenwerking met de partners in de omgeving om aan haar doelstellingen te voldoen. Het zwaartepunt ligt daarbij op het degelijk en deugdelijk organiseren van de uitvoering van de wettelijke taken. Dit speelt in het bijzonder bij de partners Rheden en De Connectie. Maar ook andere samenwerkingsrelaties zijn essentieel voor het voldoen aan wettelijke taken. Denk aan de BVO DRAN, waar de uitvoering van het doelgroepenvervoer is belegd en de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein. Deelname aan een verbonden partij wordt dan ook bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak.

Op voorkomende beleidsterreinen stimuleren de hogere overheden samenwerking in een verbonden partij. Als voorbeeld geldt de jeugdzorg die na de transitie feitelijk bestaat uit drie onderdelen: de landelijke, de bovenlokale en de lokale zorg. Het rijksbeleid is erop gericht om de bovenlokale zorg onder te brengen bij gemeenten of samenwerkingsverbanden met 100.000+ inwoners. Een ander voorbeeld is de wettelijk verplichte Omgevingsdienst, waar Rozendaal taken heeft belegd van met name milieurechtelijke aard. Ook de deelname in een Veiligheidsregio en een GGD is geregionaliseerd, in ons geval de Veiligheids- en Gezondheidsdienst Gelderland Midden (VGGM).

Wat is het belang voor de gemeenteraad?
Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de verbonden partijen vaak beleid uit dat gemeenten in principe zelf ook kunnen uitvoeren. We dragen taken op, of over aan de verbonden partijen. Daarbij houden we veelal de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma's. Daarnaast zijn er de financiële risico's die we met verbonden partijen kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht
De meeste verbonden partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen, deze zijn gebaseerd op de wet gemeenschappelijke regelingen. Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Invloed
Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, zeer klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende verbonden partij gegeven dat belang. Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen ook voor een soort natuurlijk aantal 'checks en balances' zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Overzicht verbonden partijen
Verbonden partijen worden onderscheiden in drie groepen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Stichtingen en verenigingen;
- Coöperaties en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen
Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, niet anders dan in samenwerking met anderen kan uitvoeren, of als die samenwerking bijdraagt aan een doelmatige aanpak. De Wet gemeenschappelijke regelingen regelt deze samenwerkingsvorm. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. In hoeverre er sprake is van overdracht van taken en daarmee van autonomie hangt sterk af van het type regeling. Voor Rozendaal geldt dat voornamelijk wordt deelgenomen in relatief lichte samenwerkingsvormen waarbij het type bevoegdheid dat wordt overgedragen (voor zover überhaupt sprake is van taakoverdracht) een uitvoerend karakter heeft.

De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente.

Onderstaande informatie wordt gepresenteerd in lijn met de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 1 Veiligheid en Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: a. Brandweerzorg; b. Publieke gezondheid c. GHOR d. Rampenbestrijding en crisisbeheersing e. Gemeenschappelijke meldkamer	
Ontwikkelingen	Over de bekostiging van de huisvesting van brandweerkazernes vinden gesprekken plaats, waarbij herverdeling de inzet. Dit pakt mogelijk negatief uit voor Rozendaal.	
Financiële bijdrage	2022: € 82.526 (brandweer) en € 55.842 (volksgezondheid)	
Risico	In 2020 en 2021 is er besluitvorming geweest over de herverdeling van de bekostigingssystematiek van de brandweer. Dit heeft geleid tot een forse bijstelling van de bijdrage aan de VGGM. Zie daarover onder meer de Kadernota 2021 en Programma 1.	
Financieel belang	Ja	
Bestuurlijk belang	De burgemeester en de wethouder sociaal domein zijn lid van het algemeen bestuur	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 5.895.000 Vreemd vermogen € 43.158.000 Resultaat 2019 € 1.472.000	**31-12-2020** Eigen vermogen € 6.772.000 Vreemd vermogen € 49.662.000 Resultaat 2020 € 3.112.000

Gelders Archief (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning	
Openbaar belang	Hoofdtaak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland. Per 1-1-2020 zal ook de provincie Gelderland toetreden.	
Ontwikkelingen	Wegens toenemend digitaal aangeleverde informatie is noodzaak geweest voor een herverdeling van de bekostigingsstructuur. Rozendaal kwam daar negatief uit (onder meer doordat we nog relatief veel op papier aanleveren). Het heeft geleid tot een bedrag van € 5.000 aan meerkosten.	
Financiële bijdrage	2022: € 11.663	
Risico	Na de reorganisaties draait het Gelders Archief met een positief resultaat. Dit heeft ertoe geleid dat er een eigen vermogen is opgebouwd	
Financieel belang	Ja	
Bestuurlijk belang	Namens Rheden/Renkum en Rozendaal is de burgemeester van Renkum lid van het algemeen bestuur.	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 215.850 Vreemd vermogen € 19.062.903 Resultaat 2019 € 152.603	**31-12-2020** Eigen vermogen € 368.453 Vreemd vermogen € 19.106.131

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu en programma 8 (VHROSV)	
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Ook het belang van goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland	
Ontwikkelingen	De omgevingsdiensten zijn landelijk onderhevig geweest aan inspectie. Dat heeft geleid tot een evaluatie bij de ODRA van de kwaliteit van de taakuitoefening en ontwikkeling. Dit heeft mogelijk (financiële) implicaties voor de samenwerking aan Rozendaal.	
Financiële bijdrage	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten, 2022: naar verwachting € 28.000.	
Risico		
Financieel belang	Ja	
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 771.200 Vreemd vermogen € 4.446.000 Resultaat 2019 € 24.500	**31-12-2020** Eigen vermogen € 762.700 Vreemd vermogen € 4.838.000 Resultaat dec. 2020 € 2169.700

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (GR light)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 4 Onderwijs en programma 6 Sociaal domein	
Openbaar belang	Adequaat en efficiënt vervoer van diverse doelgroepen	
Ontwikkelingen	In zowel het leerlingenvervoer als het Wmo-vervoer zien we een stijging in de afname, wat ook leidt tot een toename in de Rozendaalse bijdrage.	
Financiële bijdrage	2022: € 42.967 (bedrijfsvoeringsorganisatie DRAN plus de vervoerskosten)	
Risico	Geen	
Financieel belang	Ja	
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het bestuur (portefeuillehouder sociaal domein)	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 0 Vreemd vermogen € 8.669.137 Resultaat 2019 € 0	**31-12-2020** Eigen vermogen € 0 Vreemd vermogen € 13.000.867

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 6 Sociaal domein	
Openbaar belang	Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 12 gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vormgegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners	
Ontwikkelingen	In de loop van 2021 besluiten de deelnemende gemeenten over de wijziging van governance van de MGR, wat moet leiden tot een vereenvoudigde structuur, meer gericht op dwarsverbanden. De kostenimplicaties hiervan zijn klein.	
Financiële bijdrage	Bijdrage van Rozendaal in 2022 plm € 30.000	
Risico	Geen	
Financieel belang	Ja	
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, deze heeft één stem.	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 626.000 Vreemd vermogen € 3.406.000 Resultaat 2019 € 0	**31-12-2020** Eigen vermogen € 724.000 Vreemd vermogen € 7.288.000

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GR)	
Vestigingsplaats	Nijmegen
Programma	Divers
Openbaar belang	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMRAN) is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De GMRAN is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten. De uitdaging van deze GR is hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei.
Ontwikkelingen	Gestart in 2021

Financiële bijdrage	Op basis van inwoneraantal, bijdrage € 2,50 per inwoner, € 2.978 totaal (exclusief bijdragen aan de opgaven)	
Risico	N.v.t.	
Financieel belang	Geen	
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, deze heeft één stem.	
Financiële gegevens	Omdat de GMRAN in 2021 gestart is, zijn er geen gegevens over 2020	

Overig waaronder stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies
Ontwikkelingen	De bekostiging van de VNG is per 1 januari 2018 gewijzigd. Financiering vindt niet langer plaats via een uitname uit het Gemeentefonds maar via rechtstreekse facturering bij de gemeenten afzonderlijk. De gemeenten ontvangen het bedrag voor lidmaatschap van de VNG extra in het Gemeentefonds. Er is voor de gefactureerde gelden een fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) opgericht waaruit de activiteiten van de Vereniging worden betaald.
Financiële bijdrage	2022: € 7.014 (contributie + fonds GGU)
Risico	N.v.t.
Financieel belang	N.v.t.
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 6 Sociaal Domein	
Openbaar belang	Een autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden	
Ontwikkelingen	De stichting is op 1 april 2017 gestart.	
Financiële bijdrage	2021: € 11.532	
Risico	N.v.t.	
Financieel belang	Ja	
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, onder wie leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het AB van de VGGM	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 48.736 Vreemd vermogen € 333.578 Resultaat 2018 - € 55.755	**31-12-2020** Eigen vermogen - € 6.958 Vreemd vermogen € 2.337.847

Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie	
Vestigingsplaats	n.v.t.
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie
Openbaar belang	Een netwerkorganisatie die is gericht op promotie van de Veluwe ten behoeve van toerisme, recreatie en werkgelegenheid
Ontwikkelingen	Gestart in 2018
Financiële bijdrage	Op basis van inwoneraantal, 2021: € 380
Risico	N.v.t.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Eén vertegenwoordiger van iedere partij neemt deel in de VeluweAlliantie

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning en programma 3 Economie	
Openbaar belang	De Economic Board is een regionale samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven. De belangrijkste opgave voor deze Triple Helix samenwerking is het stimuleren van duurzame economische groei en innovatie in de regio.	
Ontwikkelingen	De stichting is in de tweede helft van 2015 gestart. Ook na de vernieuwde regionale samenwerking in de Groene Metropoolregio	
Financiële bijdrage	De gemeente heeft een bijdrage ad € 1 per inwoner per jaar gedurende 5 jaar gegarandeerd (t/m 2020), is onderdeel van de € 1,88 voor het gemeenschappelijk orgaan	
Risico	N.v.t.	
Financieel belang	Geen	
Bestuurlijk belang	De samenwerkende gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen wijzen één lid aan in de geleding overheden.	
Financiële gegevens	**1-1-2020**	**31-12-20**
	Eigen vermogen € 104.606	Eigen vermogen € 142.850
	Vreemd vermogen € 68.497	Vreemd vermogen € 133.981
	Resultaat 2020 € 84.368	Resultaat dec. 2020 € 88.224

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding
Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. In Rozendaal is er één grondexploitatie, de Del. Deze ontwikkeling voorziet in woningbouw op de percelen de Del 6 en 10. Het perceel de Del 6 bestond uit twee voormalige voetbalvelden, de Del 10 is een voormalig tennis- en squashpark.

Voor de ontwikkeling van de Del is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met projectontwikkelaar Credo. In deze overeenkomst is bepaald dat Credo de gemeente een financiële kostenverhaalsbijdrage zal betalen.
De totale ontwikkeling bestaat uit 63 woningen, waarvan 44 woningen door Credo zijn gerealiseerd, de gemeente geeft de overige kavels uit waar door de kopers een eigen woning ontworpen en gerealiseerd kan worden.
Op grond van de meest actuele grondexploitatie (maart 2021) is het geprognosticeerde positieve saldo van het plan De Del € 4,43 miljoen. De gemeenteraad heeft in het verleden aangegeven dat de opbrengsten van de Del ingezet worden ten behoeve van de financiering van de nieuwe Dorpsschool.

Economische situatie en actuele ontwikkelingen
Door het herstel op de woningmarkt is de uitgifte van de kavels zeer spoedig verlopen. Ten tijde van het opstellen van deze begroting (september 2021) is er nog één kavel niet verkocht, deze is wel in optie.

Lasten en baten in 2021

De Del	2021
Baten	0
Lasten	160.020
In mindering op boekwaarde c.q. winst	-160.020

De lasten en baten in de begroting voor De Del zijn voor de jaarschijf 2021 gebaseerd op de MPG die in juli door de gemeenteraad is vastgesteld, zo nodig volgt bij de eerstvolgende Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) een bijstelling van deze bedragen. In principe is dit vooral ten behoeve van de formele begrotingsrechtmatigheid van de uitgaven.

Ten aanzien van de baten kan gemeld worden dat de MPG ervan uitgaat dat alle baten uiterlijk in 2021 worden gerealiseerd, in 2021 worden dan nog wel kosten gemaakt voor de definitieve oplevering van de nieuwe wijk. Die kosten komen dan ten laste van de al gerealiseerde winst. De kans bestaat dat een deel van de lasten in 2022 pas wordt gerealiseerd omdat de feitelijke levering van kavels wordt uitgesteld door eerder genoemde redenen zoals de grote vraag naar architecten en aannemers.

Dit eventuele uitstel heeft geen nadelige financiële consequenties. Er is al voldoende tussentijds winst gemaakt om, zoals beoogd, de kapitaallasten van de school voor vele jaren af te dekken. De benodigde restantwinst kan zonder probleem op een later moment aan de reserve worden toegevoegd mocht daar aanleiding toe bestaan.

Paragraaf 8 Informatieveiligheid

Doelstelling informatieveiligheidsbeleid en privacy
We zijn in onze organisatie steeds meer afhankelijk van de beschikbaarheid van betrouwbare informatie, maar worden daarbij ook blootgesteld aan risico's. Burgers verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Het gaat daarbij om het waarborgen van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Dat zorgt niet alleen voor betrouwbaarheid, maar ook voor een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geeft de wettelijke kaders aan en eist dat organisaties aantonen dat zij de juiste organisatorische en technische maatregelen hebben genomen voor de verwerking van persoonsgegevens. Doel daarvan is de privacy van personen die in onze informatiesystemen zijn opgenomen te beschermen. We hebben de maatregelen vastgelegd in ons informatiebeveiligings- en privacy beleid en voeren deze uit.

Informatiebeveiliging moet de primaire bedrijfsprocessen ondersteunen en de veilige en verantwoorde uitvoering daarvan mogelijk maken. Daarnaast moet informatiebeveiliging via passende technische en organisatorische maatregelen de privacy van personen die in onze informatiesystemen beschreven zijn beschermen. Het gaat hierbij vooral om:

- een actieve functionaris voor gegevensbescherming;
- het bijhouden van een verwerkingsregister;
- het uitvoeren van risicoanalyses;
- informatiebeveiliging;
- de meldplicht datalekken;
- bewustwording van privacy.

AVG
Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing, als opvolger van de Wet bescherming persoonsgegevens.

De AVG zorgt onder meer voor:

- versterking en uitbreiding van privacyrechten van burgers;
- meer verantwoordelijkheden voor organisaties;
- dezelfde, uitgebreidere bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders, zoals de bevoegdheid om boetes tot 20 miljoen euro op te leggen.

De AVG richt zich vooral op de bescherming en een juist gebruik van persoonsgegevens (vertrouwelijkheid). Dit geldt ook voor organisaties die namens Rozendaal persoonsgegevens verwerken.

Actieplan Privacy 2021/2022
De gemeente Rozendaal heeft een duidelijke ambitie voor verdergaande digitalisering, in samenwerking met derde partijen. In het kader van nieuwe wetgeving gaan er in 2021 en 2022 veranderingen plaatsvinden in processen en digitalisering. Om ervoor te zorgen dat de privacy gewaarborgd blijft, wordt er een actieplan privacy 2021/2022 opgesteld. Het is belangrijk om een PDCA-cyclus te hebben. In dit kader is het belangrijk om jaarlijks het privacy beleid en reglement te bekijken en waar nodig aan te passen en toe te spitsen op de huidige werkelijkheid. Daarnaast wordt jaarlijks o.a. gekeken naar de actualisering en borging van processen, het actualiseren van het verwerkingsregister, bewustwording en afspraken met derden. Jaarlijks zal door de FG verslag worden uitgebracht van de stand van zaken rondom privacy op basis van het privacybeleid.

Voor de functie van FG (Functionaris gegevensbescherming) en de PO (Privacy Officer) blijven we gebruik maken van een extern bureau.

Beleid ten aanzien van incidenten
De CISO (Chief Information Security Officer) wordt door de medewerkers geïnformeerd over beveiligingsincidenten en legt deze vast voor rapportages. Hieronder vallen o.a. inbreuken op en (ver)storingen in de informatietechnologie, datacommunicatie of andere infrastructurele voorzieningen die gevolgen kunnen hebben voor de continuïteit en integriteit van de bedrijfsprocessen evenals signaleringen dat het informatieveiligheidsbeleid niet wordt nageleefd. Eventuele incidenten of datalekken worden bijgehouden in een afzonderlijk register en wanneer van toepassing gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

De activiteiten die de gemeente onderneemt om zowel aan de BIO als de AVG te voldoen zijn talrijk en hebben veelal een technisch karakter. Ondanks alle fysieke, technische en digitale maatregelen blijft de mens (vaak onbewust) een zwakke schakel waar het gaat om informatieveiligheid. Incidenten vallen dan ook niet uit te sluiten. Het is van belang dat er sprake is van een veilige omgeving (dus niet direct afrekenen) waarin dergelijke incidenten gemeld kunnen worden om van te leren.

Informatieveiligheid
De BIO, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid, is m.i.v. 2020 de opvolger van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging voor Gemeenten). De BIO is opgesteld door de IBD (Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten). Voorheen hadden alle bestuurslagen nog een eigen baseline. De BIG was van 2013 t/m 2019 geldend en deze was gebaseerd op de ISO27002:2007. Sinds 2020 hebben alle overheden één gezamenlijk normenkader.

Eén van de grootste veranderingen van de BIO ten opzichte van de BIG, is dat meer dan 200 beheersmaatregelen in de BIO niet meer zijn benoemd. De BIO is opgezet om gemeentes vanuit een meer risicogebaseerde denkwijze de voor hen relevante beheersmaatregelen te laten treffen. De beheersmaatregelen die in de BIO zijn opgenomen, zijn verplicht voor alle overheden. De BIO is gebaseerd op de meest actuele ISO 27002 norm.

Het Strategisch Informatiebeveiligingsbeleidsplan dat in 2020 door het college is vastgesteld, is gebaseerd op de BIO en wordt minimaal eens in de 3 jaar geëvalueerd.

Uiteraard heeft ook de gemeente Rozendaal de ambitie om te voldoen aan de BIO. De BIO is echter geen doel op zich, het gaat om:
- zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie;
- betrouwbare en continue dienstverlening;
- voldoen aan wet- en regelgeving (o.a. privacy);
- beheersen van risico's.

BIO en ENSIA
ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) vloeit voort uit en is gebaseerd op de BIO. Uit het proces ENSIA volgt een beeld van de mate waarin aan de BIO wordt voldaan. Bij ENSIA gaat het vooral om de beveiliging van overheidsinformatie in brede zijn (waaronder persoonsgegevens). ENSIA is het instrument waarmee intern aan het college van B&W en extern aan de toezichthouders van de verschillende stelsels verantwoording wordt afgelegd. Dit gebeurt door middel van een
zelfevaluatie op basis van vragenlijsten die door de stelselhouders zijn opgesteld. Daarnaast verantwoordt de gemeente zich ook horizontaal aan de gemeenteraad. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus. Zo krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente.

In 2021 wordt de ENSIA voor de vijfde maal toegepast (2^{e} jaar op basis van de BIO). De ENSIA 2021 loopt op het moment van het opstellen van deze begroting.

Actieplan informatieveiligheid 2021/2022
Risicogestuurd werken is een drijfveer in de aanpak. Ook voor een kleine gemeente als Rozendaal is het essentieel dat risico's goed worden ingeschat. In 2021 is een nieuwe Risico-analyse uitgevoerd op basis van de BIO. In het nieuwe actieplan wordt aandacht besteedt aan o.a. bewustwording. In 2020 is hier minder op ingezet door Corona. In 2020 en begin 2021 zijn al een aantal stappen gezet m.b.t. digitalisering en de optimalisering van de

organisatie. In het nieuwe actieplan wordt in ieder geval blijvend aandacht besteed in de organisatie aan bewustwording. Daarnaast zal er ook aandacht blijven voor leveranciersrelaties en de bedrijfscontinuïteit, omdat de organisatie op dit moment volop in beweging is.

Financiële overzichten

Geprognosticeerde balans

Activa	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	5.330.533	5.155.989	4.963.226	4.875.475
Financiële vaste activa	1.693.486	1.605.745	1.660.945	1.716.145
Totaal vaste activa	7.024.019	6.761.734	6.624.171	6.591.620
Vlottende activa				
Voorraden	0	0	0	0
Voorzieningen	0	0	0	0
Uitzettingen met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.445.719	4.678.333	4.696.255	4.626.245
Liquide middelen	25.000	25.000	25.000	5.000
Overlopende activa	50.000	0	50.000	50.000
Totaal vlottende activa	4.520.719	4.703.333	4.771.255	4.681.245
Totaal Activa	**11.544.738**	**11.465.067**	**11.395.426**	**11.272.865**

Passiva	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vaste passiva				
Eigen vermogen	9.349.274	9.174.603	9.004.962	8.837.401
Voorzieningen	1.420.464	1.515.464	1.615.464	1.660.464
Vaste schulden met een met een rentetypische looptijd > 1 jaar	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	10.769.738	10.690.067	10.620.426	10.497.865
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	700.000	700.000	700.000	700.000
Overlopende passiva	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal vlottende passiva	775.000	775.000	775.000	775.000
Totaal Passiva	**11.544.738**	**11.465.067**	**11.395.426**	**11.272.865**

Investeringsstaat

Voor 2022 en verder voorzien we vooralsnog onderstaande investeringen, met de kapitaallasten hiervan is in deze begroting rekening gehouden. Wanneer de raad besluit tot het vervangen van asfalt door klinkers, komen hier de investeringen in wegen bij (zie paragraaf Kapitaalgoederen).

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Renovatie lift (Kadernota 2021)	42.000			
Mr. Van Hasseltlaan	105.000			
Ringallee		30.000		
Vervanging kopieerapparaat (2021)			12.000	
Vervanging Mercedes				80.000
Vervangen Iseki trekker/ahw				37.000
Totaal	**147.000**	**30.000**	**12.000**	**117.000**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Reserve	2021	2022	2023	2024	2025
Toevoegingen						
0	Inventaris gemeentehuis	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
2	Wegen	3.221	3.221	3.221	3.221	3.221
		9.907	**9.907**	**9.907**	**9.907**	**9.907**
Onttrekkingen						
0	Dekking kapitaallasten	23.226	28.589	27.816	27.286	27.207
2	Dekking kapitaallasten	17.739	16.175	16.175	16.175	16.175
4	Dekking kapitaallasten	111.791	111.791	111.791	111.791	111.791
5	Dekking kapitaallasten	2.092	2.092	2.092	2.092	2.092
7	Dekking kapitaallasten	19.691	20.333	20.204	20.204	20.204
		174.538	**178.979**	**178.078**	**177.548**	**177.468**

Inventaris gemeentehuis
Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig (groot) schilderwerk aan het gemeentehuis.

Wegen
Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig onderhoud aan de wegen. Dit is nog gebaseerd op onderhoud met asfalt. Wanneer gekozen wordt voor baksteen zal deze dotatie verlaagd worden (hiervoor komen dan jaarlijkse kapitaallasten in de plaats).

Dekking kapitaallasten
Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter. Investeringen waar in het verleden voor gespaard is, mogen niet ineens ten laste van de betreffende reserve gebracht worden, maar dienen te worden geactiveerd waardoor er kapitaallasten in de begroting worden opgenomen. Deze reserve wordt vervolgens ingezet om die kapitaallasten te dekken.

EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Rozendaal is positief. Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten groter zijn dan de uitgaven.

EMU-saldo	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Resultaat voor bestemming	51.570	18.991	30.155	88.079	
Afschrijvingen tlv exploitatie	211.553	213.276	213.496	213.484	+
Bruto dotaties aan voorzieningen	99.000	95.000	100.000	45.000	+
Investeringen vaste activa	147.000	30.000	12.000	117.000	-
Verkoopopbrengsten vaste activa	0	0	0	0	+
Boekwinst desinvesteringen vaste activa	0	0	0	0	-
Aankoop grond, bouw- woonrijpmaken e.d.	0	0	0	0	-
Verkoopopbrengsten grond	0	0	0	0	+
Boekwinst grondverkopen	0	0	0	0	-
Betalingen tlv voorzieningen	0	0	0	0	-
Boekwinst verkoop deelnemingen/aandelen	0	0	0	0	+
	215.123	297.268	331.651	229.563	

Incidentele baten en lasten

Pr	Onderwerp	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
	Lasten				
4	Nationaal progr onderwijs	99.541	49.771		
4	Voor- en vroegschoolse educatie	64.000			
5	SPUK sport	10.000	0		
5	Onderhoud groen	15.000			
6	Kinderopvang soc.med.indicatie	7.000	6.500	2.000	
7	Onderzoek afval	26.400			
7	Energietransitie	120.000			
7	SPUK preventie	10.000			
8	Omgevingswet	15.000			
	totaal incidentele lasten	**366.941**	**56.271**	**2.000**	**0**
	Baten				
4	Nationaal progr onderwijs	99.541	49.771		
4	Voor- en vroegschoolse educatie	64.000	0		
5	SPUK sport	10.000			
5	Onderhoud groen	15.000			
6	Kinderopvang soc.med.indicatie	7.000	6.500	2.000	
7	Onderzoek afval	26.400			
7	Energietransitie	120.000			
7	SPUK preventie	10.000			
8	Omgevingswet	15.000			
	totaal incidentele baten	**366.941**	**56.271**	**2.000**	**0**

In principe bevat de begroting alleen structurele baten en lasten. Afwijkingen in de verschillende jaren worden vooral veroorzaakt door fluctuaties op bestaand beleid.